

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

**דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2017
- בלתי מבוקרים -**

דוח הדירקטוריון

דוחות כספיים ביניים

תוכן עניינים

	.1 תיאור החברה	
3	1.1 מבנה החברה ובעלי מניותיה	
4	1.2 תחומי הפעילות של החברה	
4	1.3 החזקות החברה	
	.2 תיאור הסביבה העסקית	
4	2.1 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד	
13	2.2 התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כללית בתקופת הדוח	
15	.3 אירועים מהותיים בתקופת הדוח	
	.4 הסברי הדירקטוריון למצב עסקי החברה	
17	4.1 מצב כספי	
25	4.2 תזרים מזומנים	
25	4.3 מקורות מימון	
26	.5 פרטים בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם	
26	.6 הליכים משפטיים מהותיים	
26	.7 אפקטיביות הבקורות הפנימיות והנהלים על הדיווח הכספי והגילוי	
26	.8 משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II	
28	.9 שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בתקופת הדוח ועד לפרסום הדוח	
29	.10 אירועים מהותיים לאחר תאריך המאזן	

הכשרה חברה לביטוח בע"מדין וחשבון הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2017

דוח זה, העוסק בדין וחשבון הדירקטוריון כולל מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "החברה מעריכה", "החברה סבורה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("החברה") מתכבדת להגיש את דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה אשר סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017 ("הדוח" ו-"תקופת הדוח").

דוח זה נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, במתכונת מצומצמת של העניינים בהם הוא עוסק, ובהתאם לחוזר הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ("הממונה") מיום 20 בינואר 2014 בדבר "עדכון הוראות בדוח תקופתי של חברות ביטוח" והעדכון לחוזר זה מיום 26 בינואר 2015. הדוח נערך מתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2016 שפורסם ביום 30 במרץ 2017 (2017-01-033039) ("הדוח התקופתי").

1. תיאור החברה

1.1 מבנה החברה ובעלי מניותיה

החברה הינה תאגיד מדווח¹ שאגרות החוב שלה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, והיא פועלת בכל ענפי תחום הביטוח הכללי ותחום ביטוח החיים. החברה הינה חברה בת בשליטה ובעלות של אלעזרא החזקות ביטוח בע"מ המחזיקה בשיעור של כ-53.60% ממניות החברה. כמו כן, מר אלי אלעזרא, בעל השליטה בחברה, מחזיק שיעור נוסף של כ-41.65% ממניות החברה, מהם שיעור של כ-1.87% במישרין וכ-34.67% באמצעות אפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ ("אפרידר"), חברה פרטית בבעלותו ובשליטתו של מר אלי אלעזרא, וכ-5.11% באמצעות אלעזרא החזקות בע"מ שהינה תאגיד מדווח² בבעלותו ובשליטתו של מר אלי אלעזרא³.

על פי נתוני הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2017, שפרסמו חברות הביטוח הפועלות בישראל, מהווה החברה כ-5.47% משוק הביטוח הכללי בארץ וכ-2.45% משוק ביטוח החיים.

החברה פועלת וכפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח"), והתקנות שהוצאו על פיו. התקנות קובעות, בין היתר, הוראות בנוגע להון העצמי המינימאלי הנדרש ממבטח, תקנות ומגבלות השקעה, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח, עקרונות בדבר חישוב תביעות תלויות ועקרונות חשבונאיים לעריכת הדוחות הכספיים.

¹ כהגדרת המונח בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

² ראה ה"ש 1 לעיל.

³ כמו כן, הגב' איריס טרמצי, מחזיקה ב-3.53% מהונה המונפק והנפרע של החברה והגב' אתי אלישקוב, מחזיקה ב-1.21% מהונה המונפק והנפרע של החברה.

1.2 תחומי הפעילות של החברה

לחברה שני תחומי פעילות עיקריים:

- 1.2.1 **תחום הביטוח הכללי** הכולל שלושה ענפי פעילות עיקריים: ענף רכב חובה, ענף רכב רכוש וענף ביטוח כללי אחר הכולל את יתר תחומי הביטוח הכללי שאינם רכב. עיקר פעילותה של החברה הינו בתחום הביטוח הכללי, בעיקר בענף רכב רכוש וענף רכב חובה.
- 1.2.2 **תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך** המתמקד בעיקר בחיסכון (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן וקופות גמל) לתקופת פרישה, חסכון טהור וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, ביטוח בריאות המזכה בפיצוי כספי בגין מחלות קשות ועוד.

1.3 החזקות החברה⁴

למועד הדוח אין לחברה החזקות בחברות פעילות, למעט החזקותיה במלוא הון המניות של פנינת אפרידר בע"מ (איגוד מקרקעין), חברה פרטית שהתאגדה בישראל ביום 24 בפברואר 2009. לתקופת הדוח מחזיקה פנינת אפרידר בנכס מקרקעין באשקלון וכן 50% מנכס מקרקעין באשדוד.

2. תיאור הסביבה העסקית

2.1 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

תחומי הפעילות של החברה בתחומים השונים נתונים לשינויים תכופים בהסדרים תחיקתיים. להלן תיאור קצר של הוראות דין החלות על החברה לרבות חוקים, תקנות, חוזרים וטיטות אשר להם השלכה מהותית על עסקי החברה ופורסמו החל ממועד פרסום הדוח התקופתי של החברה לשנת 2016 ועד למועד פרסום דוח זה. הגוף המפקח על עסקי הביטוח של החברה הינו רשות שוק ההון, ביטוח חיסכון. כמו כן, בהיות החברה תאגיד מדווח ולאור העובדה שאגרות החוב שלה מוחזקות בידי הציבור, כפופה החברה לדיני ניירות ערך ומפוקחת בהקשר זה על-ידי רשות ניירות ערך. בנוסף החברה כפופה להוראות דיני החברות החלות על חברות אגרות חוב.

כללי

2.1.1 אחזור מידע אישי

בחודש פברואר 2017 פורסם חוזר **אחזור מידע אישי** במטרה לקבוע הוראות שיאפשרו הנגשת המידע האישי עבור המבוטחים. בחוזר מפורטות הוראות בדבר אזורי מידע אישי של מבוטחים, וסוג המידע שחברות הביטוח צריכות לכלול באתר האינטרנט החוזר נכנס לתוקף ביום 30 במרץ 2017. בחודש ספטמבר 2017 התפרסם תיקון לחוזר זה, ונקבע כי על חברת ביטוח המבטחת בביטוח הסייעודי בקופת החולים לכלול באזור האישי של המבוטח את אישור הביטוח המורחב, הנדרש להצגה בעת מעבר בין קופות החולים.

⁴ לחברה החזקות נוספות בחברות לא פעילות אשר אינן נכללות בדוח.

2.1.2. ביטול פוליסת ביטוח

בחודש פברואר 2017 פורסם חוזר בעניין **ביטול פוליסת ביטוח**. מטרת החוזר הינה להנגיש למבוטח את פעולת ביטול הפוליסה באמצעות קביעת הוראה אחידה המחייבת את חברות הביטוח להציע למבוטח מגוון דרכים לביצוע הביטול והגדרת הפעולות הנדרשות לביצועו אשר בהתקיימן, תבוטל הפוליסה. החוזר נכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2017.

2.1.3. בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור

בחודש מרץ 2017 התפרסם תיקון לחוזר **בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור**. החוזר נועד לקבוע מתווה וכללים ברורים בידי הגופים המוסדיים במסגרת יישוב תביעות. התיקון נועד לעדכן מספר כללים וביניהם אופן תשלום החזר כספי לתובע, האיסור להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של רופא, והצורך לפרט למבוטח את הפוליסות שבהן הוא מבוטח אצלו, בעת הגשת תביעה. כמו כן, חברת ביטוח של רכב פוגע בתאונת שרשרת לא תעכב את התשלום לצד שלישי ברכב הראשון לצורך בירור חלוקת האחריות. בחודש אפריל 2017 התפרסמה טיוטת תיקון לחוזר זה - תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6, חלק 3, פרק 5 - **ביטוח סיעודי**, במטרה לקבוע את סדר הפעולות ולוחות הזמנים שיחולו על חברת ביטוח בעת הליך יישוב תביעה בתחום הסיעוד.

2.1.4. מעורבות תומך מכירה

בחודש מרץ 2017 התפרסמה טיוטה שניה של חוזר **מעורבות תומך מכירה בהליך שיווק ומכירה של מוצרי ביטוח**, במטרה להסדיר הפעלתם של גורמים שאינם מחזיקים ברישיון עיסוק בתיווך לעניין ביטוח לפי סעיף 25 או 26 לחוק הפיקוח, ומבצעים פעולות אגב מכירת מוצר ביטוח עבור מבטח, סוכן ביטוח או סוכן תאגיד.

2.1.5. הוראות לניסוח תכניות ביטוח

בחודש מרץ 2017 פורסם חוזר בעניין **הוראות לניסוח תכניות ביטוח**. מטרת החוזר הינה בעיקרה לצמצם את השימוש של מבטחים בניסוח חוזה הביטוח באופן אשר גורם להגבלת יכולת המבוטח לממש את הזכויות המוקנות לו בפוליסה. החוזר יכנס לתוקף, באופן מדורג, החל מיום 1 באוגוסט 2017.

2.1.6. תקנות הגנת הפרטיות

בחודש מאי 2017 התפרסמו **תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע)**, התשע"ז-2017. במטרה לעדכן את תקנות הגנת הפרטיות, לעניין ההגנה הפיזית והלוגית על מאגרי מידע ולעניין סדרי הניהול וכללי העבודה בקשר למאגרי מידע של גופים ציבוריים ופרטיים וזאת במטרה למנוע שימוש לרעה הן על-ידי גורמים מחוץ לארגון והן על-ידי עובדי הארגון. המנגנונים המוצעים נחלקים לשלושה רבדים: ברובד הראשון, בעל המאגר נדרש לקבוע מהו המידע המוגן והסיכונים הקשורים אליו. ברובד השני, נדרש הארגון לקבוע נהלים מפורטים וברורים לאבטחת המידע, כך שבעת פגיעה בפרטיות במאגר מידע, מצבו של ארגון שנקט באמצעים סבירים למניעת הפגיעה, יהיה שונה מארגון שלא נקט בהם. הרובד השלישי כולל הוראות מהותיות בניהול אבטחת מידע. החוק יכנס לתוקף תוך שנה ממועד פרסומו ברשומות.

2.1.7. תביעות שיבוב

בחודש יולי 2017 התפרסם תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון מס' 35), התשע"ז-2017, העוסק בתביעות שיבוב של חברות ביטוח. על פי התיקון, על חברת ביטוח לשלוח לצד שלישי מכתב על כוונתה להגיש תביעה נגדו לפחות 30 יום מראש, אם לא תעשה כן, רשאי בית המשפט להטיל עליה הוצאות עד לגובה של 5,000 ש"ח, ואף להורות על מחיקת התביעה.

2.1.8. הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם

בחודש אוגוסט 2017 התפרסמה טיוטת עמדת ממונה - ממצאי בדיקה בנושא הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם. על פי הטיוטה, על חברת ביטוח לאפשר למבוטח לרכוש כל פוליסת ביטוח ללא כתבי שירות, להפחית את עמלת הסוכן בגין מכירת פוליסת ביטוח, כתוצאה משיווק פוליסה על ידי הסוכן ללא כתבי השירות המשווקים על ידי חברת הביטוח ולהעניק אותן הנחות בגין רכישת פוליסה במקרה שבו נרכש כתב שירות, וגם במקרה שבו נרכשה פוליסה ללא כתב שירות.

2.1.9. חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח

בחודש אוקטובר 2017 התפרסמה עמדת ממונה בעניין חלוקת דיבידנד על ידי חברות הביטוח, במטרה לעדכן את התנאים שבהתקיימם חברת ביטוח, שהוגדרה ככזו בחוזר הסולבנסי תוכל לחלק דיבידנד: (א) לאחר ביצוע החלוקה, יחס ההון העצמי המוכר להון העצמי הנדרש עומד על שיעור של לפחות 115%. (ב) לאחר ביצוע החלוקה, לחברה יחס כושר פירעון בשיעור של לפחות 100% לפי חוזר סולבנסי (ללא תקופת התאמת תרחיש מניות, ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה).

2.1.10. דיווח ביטוח משנה

בחודש אוקטובר 2017 התפרסמה טיוטת חוזר בעניין תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחי ביטוח משנה לממונה. במטרה לעדכן את מבנה המידע המדווח לממונה אודות הסכמי ביטוח משנה, בשלושה מישורי התייחסות: דיווח תקופתי, דיווח מידתי, ואופן הגשת הדיווחים לממונה.

2.1.11. מיקור חוץ

בחודש נובמבר 2017 התפרסמה טיוטה שנייה של תיקון חוזר מיקור חוץ. מטרת החוזר הינה קביעת כללים לשימוש במיקור חוץ בגופים מוסדיים, ובכלל זה קביעת מדיניות של הגוף המוסדי לגבי הוצאת פעילות למיקור חוץ, הכללים לבחינת המהותיות של פעילות מסוימת, קביעת הליך מוסדר להוצאת פעילות למיקור חוץ, קביעת מנגנוני מעקב ובקרה והסדרת סיום ההתקשרות. התיקון נועד לצורך עדכון הוראות החוזר המקורי ולשם תיקון הליקויים והשלמת החוסרים, והכל תוך התאמה לסטנדרטים בינלאומיים מקובלים.

הוראות הנוגעות לניהול השקעות ואשראי של גופים מוסדיים

2.1.12 גביית דמי טיפול בהלוואות

בחודש יולי 2017 התפרסמה טיוטת הכרעה עקרונית לעניין גביית דמי טיפול בהלוואות למבוטחים ועמיתים לפיה, גוף מוסדי לא יגבה דמי טיפול מחוסך בעד הקמת הלוואה או בעד טיפול בה ולא יאפשר תשלום כספים על ידי החוסך ישירות לצד שלישי הנותן שירותים לגוף מוסדי, בקשר להקמת הלוואה או לטיפול בה.

הוראות לעניין מדיניות דיווח חשבונאי וכללי דיווח והצגה ודיווחים שיש למסור לממונה

בתקופת הדוח ועד לסמוך למועד פרסום הדוח פורסמו הוראות נוספות שעניינן מדיניות דיווח חשבונאי וכללי דיווח והצגה ודיווחים שיש למסור לממונה כדלקמן:

2.1.13 דיווח שנתי אודות פרמיות ועמלות

בחודש אפריל 2017 התפרסם עדכון לחוזר בעניין דיווח שנתי על פרמיות, פוליסות ותשלום עמלות של גופים מוסדיים. הוראות החוזר מסדירות את הדוחות שעל גופים מוסדיים להגיש לממונה לגבי היקף הפעילות בשוק ההפצה, ובכלל זה, היקף הפרמיות המועברות אליהם, דמי עמילות ועמלות ההפצה שנרשמה בגינן זכאות לסוכני ביטוח במערכות הגוף המוסדי. העדכון נועד לדחות את מועד כניסת החוזר לתוקף ליום 1 בספטמבר 2017 (דחייה של חודשיים).

בחודש אפריל 2017 התפרסם חוזר דיווח שנתי בגין עמלות ופרטי תאגיד במטרה להסדיר דיווח שוטף ממוכן של בעלי רישיון תאגיד לממונה, על מנת לאפשר לממונה לקבל מידע עדכני לגבי בעלי רישיון שבפיקוחו. הדיווח כולל מידע לגבי פרטי בעלי רישיון תאגיד ונתונים לגבי היקף פעילותם בחלוקה לפי ענפי ביטוח. נועד לדחות את מועד תחילת החוזר ליום 1 ספטמבר 2017 דחייה של חודשיים).

בחברה נערכים ליישום ההוראות כנדרש בחוזרים אלו, תוך התאמת הדיווחים להוראות המעודכנות.

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

2.1.14 כללים לתפעול מוצר פנסיוני

בחודש יולי 2017 התפרסם עדכון לחוזר כללים לתפעול מוצר פנסיוני. סעיף 3(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 קבע את התנאים שבהם עוסק בשיווק פנסיוני או גוף קשור בו יהיו רשאים לתת שירותי תפעול למעביד שעבור עובדיו הם נותנים שיווק פנסיוני וכן את החובה על העוסק לגבות דמי סליקה בכל חודש מהמעביד, בעבור כל עובד. נקבע כי דמי הסליקה יופחתו מהעמלה שמשולמת על ידי הגוף המוסדי לסוכן הביטוח הפנסיוני ובהמשך לכך, יופחתו דמי הניהול שמשלם העובד בשיעור הפחתת עמלת ההפצה כאמור. מטרת החוזר לקבוע את מתכונת הדיווח לגוף המוסדי בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול שישלם העובד ואת אופן הצגת המידע לעובד.

2.1.15. דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי

בחודש יולי 2017 התפרסמה טיוטת תיקון לחוזר **דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי**. בין התיקונים המוצעים, הפרדה בין הפקדות מעסיק לקצבה לבין הפקדות מעסיק לפיצויים, פירוט אודות החזר דמי ניהול בגין תשלום דמי סליקה על ידי המעסיק. בחודש נובמבר 2017 התפרסמה טיוטת תיקון נוספת הדנה במשלוח הדוחות למבוטחים ולעמיתים באמצעות הדואר האלקטרוני.

2.1.16. איסור הלבנת הון ומימון טרור

בחודש מאי 2017 התפרסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017. בין ההוראות, הופחתו הסכומים הדרושים בדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, והתווספה דרישה לביצוע הליך של "הכר את הלקוח" במטרה לקבוע את מידת הסיכון שלו. בחודש יולי 2017 התפרסם תיקון לצו, במטרה להקדים את מועד כניסתו לתוקף ליום 18 בפברואר 2018 (במקום ביום 18 במאי 2018).

בחודש נובמבר 2017 התפרסם **חוזר הוראות לעניין זיהוי חלופי של לקוחות גופים מוסדיים במצב חירום**. בחוזר נקבע בין היתר כי על גוף מוסדי לקבוע נוהל עבודה לזיהוי ואימות לקוחות במצב חירום, ולהשלים את הליך הזיהוי, לפי צו איסור הלבנת הון, בתוך 90 ימים מתום מצב החירום. גוף מוסדי רשאי לקבוע במסגרת נוהל זיהוי לקוחות במצב חירום כי יעשה שימוש באמצעי זיהוי ואימות חלופי לצורך זיהוי ואימות מקבל שירות בעת ביצוע פעולה, בהתקיים התנאים המפורטים בחוזר. החוזר צפוי להיכנס מועד כניסתו הצפויה של החוזר לתוקף בחודש מאי 2018 (במועד כניסת הצו לתוקף).

בחברה נערכים לקליטת הוראות צו איסור להלבנת הון כאמור לעיל, ולחוזר זה כנדרש.

במקביל, בחודש נובמבר 2017 התפרסמה **טיוטת חוזר בעניין ניהול סיכוני הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים**. לצורך קביעת הוראות שונות ובניהן: א. גיבוש מסמך הערכת ניהול סיכוני הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתו יילקחו בחשבון מאפייני הלקוחות, סוגי המוצרים והשירותים הניתנים על ידי הגוף המוסדי. ב. קביעת נהלים להליכי זיהוי והכרת הלקוח. ג. קביעת נהלים לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור וכן חשבון שיש בו פעילות הקשורה במדינה המזוהה כבעלת רמה גבוהה של שחיתות, פשיעה או תומכת טרור. ד. קביעת נהלים לשימוש ברשימות של ארגוני ופעילי טרור. ובכלל זה קביעת דרכים לבדיקה ממוחשבת של מקבל שירות או צדדים לפעולה ותיעוד של בדיקות אלו.

2.1.17. חילופי מידע אוטומטיים

בחודש אוקטובר 2017 התפרסם חוזר בעניין **הערכות ליישום הסכם לחילופי מידע אוטומטיים**. במסגרת המאבק הבינלאומי בעניין העלמות המס, תוקן בחודש יולי 2014 תקן בינלאומי אחיד לאיסוף מידע על ידי מוסדות פיננסיים לגבי חשבונות פיננסיים של לקוחות שהם תושבים זרים במדינת פעילותם. התקן מסדיר את נושא חילופי מידע אוטומטיים בין המדינות. במהלך התקופה עד ליישום התקן, חברת הביטוח תהא רשאית לבקש כבר את פרטי התיעוד

הנדרשים בהוראות התקן, ובכלל זה הצהרה מהלקוח על המדינה בה הוא תושב לצרכי מס. ככל שחברה תסרב לפתוח חשבון בשל היעדר שת"פ עם הלקוח- לא יראוה כמי שפעלה בניגוד לדין.

2.1.18. קווים מנחים לעניין תוכנית לביטוח מפני אבדן כושר עבודה

בחודש מאי 2017 התפרסם חוזר קווים מנחים לעניין תוכנית לביטוח מפני אבדן כושר עבודה. החוזר קבע כי מבנה תוכנית לביטוח אובדן כושר עבודה תכלול תוכנית בסיסית לביטוח אובדן כושר עבודה, אליה ניתן יהא לצרף הרחבות לפי בחירת המבוטח, ובין היתר, נספח הגדרת עיסוק, נספח תקופת המתנה. התיקון דחה את יום התחילה ליום 1 באוגוסט 2017.

בחודש ספטמבר 2017 התפרסם תיקון לחוזר זה לפיו, לגבי פוליסה קבוצתית לביטוח אבדן כושר עבודה ששווקה לפני מועד התחילה (1 באוגוסט 2017) והגיעה לתום תקופה החל מאותו מועד ואילך, רשאי מבטח להאריך את תקופת הביטוח עד למועד המוקדם מבין אלה: א. 30 ימים לאחר מועד אישור פוליסה קבוצתית לביטוח אבדן כושר עבודה שהותאמה להוראות חוזר זה; ב. עד ליום 1 בדצמבר 2017.

נכון למועד כתיבת הדוח, החברה טרם קיבלה אישור לתוכנית ביטוח אובדן כושר עבודה. המידע הקשור להשלכות האפשריות של אי מתן אישור לתוכניות ביטוח מפני אבדן כושר עבודה, הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות החברה, וככזה לא ניתן בשלב זה, להעריך את השפעתו, היות והוא יכול להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה, בין היתר לאור כך שהוא אינו ודאי.

2.1.19. תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית

בחודש מאי 2017 התפרסם עדכון לחוזר תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. מטרת החוזר הינה לקבוע הוראות לגבי דמי שימוש שאישרה הממונה לגבות ממשתמשים במערכת סליקה פנסיונית מרכזית. העדכון נועד לבטל את מנגנון הזיכוי לבעל הרישיון, ובמקביל להפחית את המחיר המרבי שייגבה מבעל רישיון בגין בקשת באופן חד פעמי מכלל הגופים המוסדיים או מאדם הפונה למסלקה באופן עצמאי. הוראות התיקון נכנסו לתוקף ביום 3 במאי 2017.

2.1.20. משיכת כספים מחשבון של עמית שנפטר

בחודש מאי 2017 התפרסם עדכון לחוזר משיכת כספים מחשבון של עמית שנפטר עם יתרה נמוכה. מטרת החוזר הייתה לאפשר במקרים שבהם אין בידי הגוף המוסדי הוראת מינוי מוטבים, את משיכת הכספים מבלי לדרוש המצאת צו ירושה או צו קיום צוואה בהתקיים התנאים המפורטים בחוזר, וביניהם כשיתרת הכספים בחשבון אינה עולה על 8,000 ש"ח ועברו שלוש שנים מיום הפטירה. העדכון נועד על מנת להרחיב ולהחיל את הוראות החוזר בנוסף לקופות הגמל, גם על קופות ביטוח וקרנות פנסיה.

2.1.21. דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני

בחודש אפריל 2017 התפרסמה טיוטת חוזר בעניין דמי ניהול במכשיר החיסכון הפנסיוני. בין התיקונים, מוצע לעדכן את משך זמן מתן הטבה בדמי ניהול לתקופה שלא תפחת משבע שנים. מוצע לנתק את הקשר בין סיום יחסי עבודה לבין האפשרות להעלות דמי ניהול בטרם הסתיימה תקופת ההנחה. עוד מוצע לקבוע כי העלאת דמי הניהול בשל הפסקת התשלומים המועברים

לחיסכון על ידי העמית תחל רק לאחר שישה חודשים מרגע הפסקת ההפקדות בפועל וזאת על מנת שלעמית יהיה זמן להסתגל ולחזור למצב של הפקדות.

2.1.22. הוראות בדבר תוכניות ביטוח חיים אגב הלוואה לדיור

בחודש אפריל 2017 התפרסמה טיוטת חוזר בעניין **הוראות בדבר תוכניות ביטוח חיים אגב הלוואה לדיור**, במסגרתה מוצע לקבוע תנאים שיכללו בתוכניות ביטוח חיים למשכנתה כך שלאורך תקופת ההלוואה תהיה התאמה בין הכיסוי הביטוחי בפוליסה להלוואה עבורה הוא משמש כבטוחה לאורך כל תקופת ההלוואה.

2.1.23. עמלות הפצה

בחודש ינואר 2017 התפרסם **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20 איסור זיקה בין עמלת הפצה לדמי ניהול) התשע"ז-2017**. בתיקון נקבע כי עמלת הפצה המשולמת לבעל רישיון לא תחושב בזיקה לדמי הניהול שחברה מנהלת גובה מעמיתה התיקון לחוק נכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל 2017.

2.1.24. תשלומים לקופת גמל

בחודש נובמבר 2017 התפרסם **חוזר אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל**, במטרה להסדיר את אופן העברת הכספים ואת אופן העברת הדיווח על הפקדת תשלומים לקופת גמל על ידי מעסיק לחברה מנהלת, וקובעות, בין היתר את הדרכים לביצוע הפקדת תשלומים לחשבון קופת גמל; המועדים להעברת כספים והוראות לעניין חובתה של חברה מנהלת להעביר למעסיק היזון חוזר לעניין אופן קליטת הכספים בקופת הגמל שבניהולה. החוזר נכנס לתוקף במועד פרסומו למעט חריגים הקבועים בחוזר.

2.1.25. הליך שיווק פנסיוני

בחודש אוקטובר 2017 התפרסמה טיוטת הבהרה בעניין הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר פנסיוני. מובהר כי סוכן ביטוח פנסיוני שמבצע עסקה לגבי מוצר פנסיוני עבור לקוח, בין היתר צירוף למוצר פנסיוני, מחויב בביצוע הליך שיווק פנסיוני כפי שנקבע בהוראות החוק. כחלק מהליך השיווק הפנסיוני עליו לברר את צרכיו של הלקוח ולבחור עבורו את סוג המוצר הפנסיוני ואת הגוף המוסדי המתאימים לו ביותר. גוף מוסדי רשאי לשלם עמלת הפצה רק במקרה שבו ביצע סוכן ביטוח פנסיוני 'עסקה' כחלק מהליך של שיווק פנסיוני.

ביטוח כללי

2.1.26. ענף רכב רכוש

בחודש אוגוסט 2017 התפרסמה טיוטת חוזר **הוראות בענף רכב רכוש**, בעניין השמאים, במטרה לעדכן את החוזר משנת 2007. בין העדכונים, מוצע לבטל את רשימות שמאי החוץ הקיימות בחברות הביטוח, והחלפתן במאגר השמאים, באמצעותו יבחר המבוטח את השמאי שיישום את הנוק שארע לרכבו. מוצע לאפשר למבוטח לבחור שמאי באופן עצמאי, כן מוצע לקבוע תנאים שונים להתקשרות חברות הביטוח עם מוסכי ההסדר.

2.1.27. עדכון חלוקת הנטל בביטוח חובה בתאונה בה מעורב אופנוע

בחודש יוני 2017 התפרסמה **טיוטת צו לנפגעי תאונות דרכים (חלוקת נטל הפיצויים בין מבטחים), התשע"ז-2017**, במטרה לעדכן את חלוקת הנטל בתאונות בהן מעורבים אופנועים כך שמבטח כלי הרכב שאינו אופנוע, יישא ב-95% במקום 75% מתשלום הפיצויים של נזקי הגוף של רוכב האופנוע.

2.1.28. נזקי מים בביטוח דירה

בחודש אפריל 2017 התפרסם **תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה - נזקי מים בביטוח דירה**. החוזר (התפרסם בחודש נובמבר 2016) קבע כי על המבטח לאפשר למבוטח לבחור "שרברב הסדר" או "כל שרברב" וכן קבע הנחיות להתנהלות מבטח בכל אחד מהמקרים. בתיקון נקבע כי יישום ההוראות יידחה לחודש ספטמבר 2017.

2.1.29. פקודת ביטוח רכב מנועי

בחודש ינואר 2017 התפרסמה **הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] (מס' 22), התשע"ז-2017**. בין התיקונים, מוצע לבטל את החובה על קיומה של תעודת ביטוח מקורית אחת ולאפשר למבטחים להנפיק תעודת ביטוח באמצעים אלקטרוניים.

2.1.30. השבת כספים מקרנית לציבור

בחודש נובמבר 2017 התפרסם עדכון לחוזר בעניין **השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים**. בחודש ספטמבר 2016 נקבעו הוראות לעניין השבת סכום הכסף העודף שקיים בקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי. בתיקון נקבע כי על קרנית להעביר לחברות הביטוח קובץ דיווח יומי אודות יתרת הזכאות לדמי השבה ביחס לכל כלי רכב בישראל. וכן נקבע כי לאור סך הכספים שהושבו עד כה בשנת 2017 ונתונים כספיים במאזן קרנית שיעור דמי ההשבה החל מיום 2 בדצמבר 2017 יעמוד על 7% במקום 13%. בחברה נערכו לקליטת החוזר כנדרש, ונערכים לקליטת השינויים המפורטים בעדכון החוזר.

ביטוח בריאות

2.1.31. גילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות

בחודש אוגוסט 2017 התפרסמה טיוטת חוזר בעניין תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 2, 3 ו-4 - **גילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות**. במטרה לעדכן את מתכונת הדיווח למבוטח בביטוח בריאות תוך שימת דגש על הנגשת המידע למבוטח וכן במטרה לקבוע את התנאים להעברת מידע למבוטח באמצעים דיגיטליים.

2.1.32. ביטוח נסיעות לחו"ל

בחודש יולי 2017 התפרסם חוזר **מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי**. מטרת החוזר הינה הסדרה ומתן הוראות בקשר לשיווק ומכירת מוצרי ביטוח ופרט בידי גופים חיצוניים - שאינם מפוקחים. התיקון נועד לדחות את מועד הכניסה לתוקף של החוזר בכל הקשור למכירת ביטוח נסיעות לחו"ל ליום 3 ביוני 2018.

בחודש יולי 2017 התפרסם תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 פרקים 1, 3 ו-4 - **ביטוח נסיעות לחו"ל**, חוזר זה עוסק בקביעת הוראות לניסוח תכנית ביטוח נסיעות לחו"ל ואופן שיווקו, התיקון נועד לדחות את מועד כניסת החוזר לתוקף, ליום 3 בספטמבר 2017.

2.1.33. ביטוח סיעודי קבוצתי ארוך טווח

בחודש מאי 2017 התפרסם **תיקון הוראות החוזר המאוחד** שער 6 חלק 3 פרקים 1 עד 6 - **תיקונים לגבי ביטוח סיעודי**, הקובעות הוראות פרטניות שמבחינות בין ביטוח סיעודי הנערך במתכונת פרט לבין ביטוח סיעודי הנערך במתכונת קבוצתית שאינה לחברי קופת חולים, ביחס לסוגיות שונות וביניהן: תקופת הביטוח בפוליסה קבוצתית תהיה בין 5 ל-8 שנים, הפרמיה תהא קבועה או מוגדלת המתקבעת בגיל 65 לכל המאוחר, ערכי הסילוק יקבעו על פי גיל כניסה לביטוח, תוך אבחנה בין מצטרפים שגילם נמוך וגבוה מגיל 40. במקרה של חידוש פוליסת הביטוח תעביר חברת הביטוח הקודמת את הפרמיה המיועדת לכיסוי סיכון עתידי, שנצברה עבור כל מבוטח ששולמה מראש בפוליסה הביטוח, לחברת הביטוח החדשה, יינתן למבוטח רצף ביטוחי ללא בחינת מצב רפואי קודם. כמו כן נקבעו התנאים לחידושה, הוראות ביחס להמשכיות וכן הוראות ביחס למתן גילוי נאות בביטוח סיעודי קבוצתי. החוזר יכנס לתוקף ביום 1 בספטמבר 2017.

2.1.34. ביטוח סיעודי

בחודש אפריל 2017 התפרסמה טיוטת תיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 - **ביטוח סיעודי**. מוצע לרכז את הוראות ההסדרה שנוגעות לפעולות המבטח מול המבוטח ובעל הפוליסה בביטוח הסיעודי קבוצתי לחברי קופת החולים. עוד מוצע לתקן את החוזר ולתת סמכות לממונה להאריך את תקופת ההתקשרות בין חברת ביטוח לקופת חולים מעבר ל-8 שנים וכן לחייב את חברת הביטוח לטפל, בסיומה של תקופת ההתקשרות בין חברת הביטוח לקופת החולים, בתביעות שבתשלום, בתביעות תלויות, לרבות תביעות שאירעו במהלך תקופת הביטוח אצל החברה וטרם דווחו לה. עוד מוצע כי חברת ביטוח לא תתקשר ביותר מהסכם אחד לעריכת ביטוח סיעודי לחברי קופ"ח או לחלק מחברי קופת חולים, אם סך מספר המבוטחים אותם היא מבטחת בהסכם אחד או יותר כאמור עולה על 50% ממספר המבוטחים.

בחודש מאי 2017 התפרסמה טיוטת תיקון **להוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים)**, התשע"ז-2017. במטרה לעדכן בין היתר, את ההוראות העוסקות בזכאות להצטרף לביטוח הסיעודי הקבוצתי לחברי קופת החולים, למי שבוטל עבורו הביטוח הסיעודי ולאפשר לו להצטרף לביטוח סיעודי לחברי קופ"ח, בלא בחינה של מצב רפואי קודם. עוד נקבעו הוראות ביחס לאישור ביטוח בסיסי ומורחב שעל חברת הביטוח לספק למבוטח שעובר בין קופה לקופה.

2.1.35. חוק חוזה ביטוח - תביעות סיעוד

בחודש מרץ 2017 התפרסם **חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 9), התשע"ז-2017**, במטרה לקבוע פיצוי עונשי בתביעות ביטוח סיעודי שלא יפחת מפי 10% מתגמולי ביטוח, ככל שנמצא כי לא שולמו למבוטח סיעודי בחוסר תום לב. במידה ויחלט על ידי בית משפט, לקבוע פיצוי מופחת מ-10%, הרי שיעשה מטעמים מיוחדים שירשמו. הוראות התיקון יחולו על תביעות שיוגשו לבית המשפט החל מיום 28 במרץ 2017.

2.1.36. ביטוח ניתוחים

בחודש נובמבר 2017 התפרסמה **טיוטת חוזר בעניין השתתפות עצמית בביטוח ניתוחים**, במטרה לאפשר לחברות הביטוח להציע למבוטחים כיסוי לניתוחים הכולל השתתפות עצמית. הוספת השתתפות עצמית תוכל להיות על בסיס פוליסה "מהשקל הראשון" או על בסיס פוליסה "משלמה לשב"י", ותאפשר למבוטחים, שיהיו מעוניינים בכך, לרכוש כיסוי ביטוחי מצומצם יותר ולהוזיל את הפרמיה החודשית.

2.2. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח:

להלן תיאור תמציתי, של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על החברה.

2.2.1. סביבה כללית

מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני של המשק הישראלי ותשואות שוק ההון בארץ ובעולם משליכים על עסקי החברה ותוצאות פעילותה בתחומים שונים. השלכות שיכולות לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בהיקף תביעות הביטוח המוגשות לחברה, בתשואות תיק הנוסטרו של החברה ובתשואות תיקי העמיתים. בנוסף, לרמת התעסוקה והשכר במשק השפעה על היקף הפעילות בעסקי ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך.

על פי פרסומי הלמ"ס⁵, צמיחת התוצר בשנת 2016 עמדה על כ-4% במחירים קבועים ולאחר ניכוי השפעת העונתיות. בשנת 2017, על פי תחזית שגיבשה חטיבת המחקר של בנק ישראל⁶ צפוי התוצר לצמוח בכ-3.1%.

אבטלה - על פי סקר כוח אדם שמבצע הלמ"ס ואשר עודכן ביום 31 באוקטובר 2017, נותר בחודש ספטמבר 2017 שיעור הבלתי מועסקים במשק מתוך כוח העבודה, מנוכה עונתיות, ללא שינוי מהותי ועומד על 4.1%.

מעבר לסיכון הביטוחי, חשופה החברה גם לסיכונים שוק⁷ (MARKET RISK). סיכון זה נובע משינויים במדדי שוק או מחירי שוק. החשיפה לסיכון זה נובעת מהרכיבים שלהלן:

⁵ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה- החשבונות הלאומיים: אומדן שלישי למחצית השניה של שנת 2016, פורסם ביום 20.4.2017, www.cbs.gov.il.

⁶ בנק ישראל – התחזית המאקרו כלכלית של חטיבת המחקר, אוקטובר 2017, פורסם ביום 19.10.2017, www.boi.org.il.

⁷ ההגדרה לקוחה מתוך פרסום של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

1. **שיעור ריבית** - סיכון זה נובע משינויים בשיעורי ריבית אשר משפיעים על שווי השוק של הנכסים בתיק הנוסטרו החברה. הסיכון עלול לגדול כאשר קיים שוני בין מח"מ הנכסים למח"מ ההתחייבויות וכתוצאה מהפרשי עיתוי בין מועד מדידת הנכסים וההתחייבויות.
2. **שער חליפין** - סיכון זה נובע מתנודות בשערי חליפין למטבעות שונים בהם יש לחברה אחזקה בנכסים (מניות, אג"חים, נדל"ן).
3. **שינוי בשיעור האינפלציה** - מבטחים הפועלים בתחום ביטוח החיים, חשופים לסיכונים אינפלציה ודפלציה. האינפלציה מלווה לעתים קרובות בעליית שיעור הריבית המורידה את ערך התוצאה של ההשקעות. במקרה של דפלציה, או במידה ואינפלציה נמוכה מאוד נמשכת, שיעורי הריבית נוטים לרדת. לרשות המבטחים עומדות מספר דרכים אפשריות להקלת סיכון האינפלציה: לגוון את השקעותיהם ולהשקיע בנוסף לנכסים, גם בנכסי קומודיטי, בנדל"ן ובאגרות חוב צמודות מדד. על פי מדיניות ההשקעות של החברה לפחות 50% מסך נכסי תיק הנוסטרו אלמנטארי יהיו צמודי מדד ולפחות 70% מתיק הנוסטרו חיים. לעליית המדד תהייה השפעה חיובית על הנכסים הצמודים בתיק. פער המח"מ בתיק לא יהיה יותר מ-1.5 שנים של נכסים מול התחייבויות. סיכון השוק שחברות הביטוח חשופות אליו עולה ככל שהמתאם בין התשואה בשווקים הפיננסיים לבין התשואה על ההון העצמי גבוה יותר. תשואה זו מושפעת מהכנסות החברה מדמי ניהול, ואלו מושפעות מביצועי השוק, כיוון שחברות הביטוח גובות דמי ניהול מהחיסכון המצטבר בשיעורים שונים בהתאם לסוגי הפוליסות ששווקו לאורך שנות החיתום. לדוגמה, בגין פוליסות מסוג משתתף ברווחים שהופקו עד סוף שנת 2003 נגבים מסכום החיסכון המצטבר דמי ניהול בשיעור 0.6% וכן עמלה בשיעור 15% מהרווח הריאלי.

2.2.2 מגמות בשער חליפין, אינפלציה וריבית ברבעון השלישי 2017⁸

האינפלציה וציפיות האינפלציה: ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש ספטמבר 2017 עלה מדד המחירים לצרכן לרמה של 0.1%, והיה לפיכך נמוך מגבולו התחתון של יעד האינפלציה (1%). האינפלציה הנמוכה שנרשמה בתקופת הדוח נובעת מירידה במחירי המוצרים הסחירים, הוזלות המחירים שיזמה הממשלה וכתוצאה מהאטה בסביבת המחירים בעולם. על פי התחזית שגיבשה חטיבת המחקר של בנק ישראל בסוף חודש אפריל 2017, האינפלציה בארבעת הרבעונים הבאים צפויה לעמוד על שיעור של 1%, מול הערכת ציפיות החזאים שעומדת על כ-0.5%, מתחת לחלק התחתון של תחום היעד. הציפיות לאינפלציה לטווחים ארוכים נמצאות במרכז היעד.

שער חליפין: במונחי שער החליפין הנומינלי האפקטיבי ב-12 החודשים האחרונים, עד חודש נובמבר 2017, נרשם ייסוף של 6.05% בשער החליפין הנומינלי האפקטיבי. ביחס לדולר חל ייסוף של כ-8.58%, וביחס לאירו חל פיחות של 1%.

ריבית: הריבית במשק במהלך שנת 2016 נשארה ללא שינוי ברמה של 0.10% ששוררת במשק מחודש פברואר 2015. עוד צופה חטיבת המחקר כי במהלך שנת 2017 הריבית במשק תיוותר ברמתה הנוכחית והיא צפויה להתחיל לעלות רק ברבעון השלישי של שנת 2018.

⁸ בנק ישראל – התחזית המאקרו כלכלית של חטיבת המחקר, מרץ 2017, www.boi.org.il

2.2.3. התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

מדד ה-S&P500 עלה מתחילת שנה עד 2 בנובמבר 2017 ב-15.2% לאחר עליה בציפיות לשגשוג כלכלי מהפעולות של הנשיא הנבחר. הנאסד"ק עלה בכ-24.77% מתחילת שנה והוא מצוי ברמה הגבוהה אי פעם. מדד ה-DAX עלה מתחילת שנת 2017 בכ-17% וזאת על רקע ירידה בסיכונים הפוליטיים בגוש האירו. מדד ת"א 35 ירד בכ-2.24% ומדד ת"א 90 עלה בכ-18% מתחילת השנה ועד חודש נובמבר 2017.

3. אירועים מהותיים בתקופת הדוח

להלן יפורטו שינויים וחידושים מהותיים שאירעו בעסקי החברה בתקופת הדוח, מאז התקופה המתוארת בדוח השנתי של החברה לשנת 2016:

3.1. ביטוח משנה בענף ביטוח חיים

ברבעון 2, 2017 התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה, בענף ביטוח חיים, בביטוח יחסי בשיעור של 80% (Quota Share) עם מבטח משנה בדירוג גבוה בגין כיסויי ריסק מוות ביחס לכל הפוליסות שנחתמו עד ליום 31 בדצמבר 2016, למעט פוליסות מסוג "מעורב" ("התיק הביטוחי"). החברה קיבלה סך של 129.3 מיליון ש"ח המייצג את חלק מבטח המשנה ביתרת הוצאות הרכישה הנדחות ברוטו, בגין התיק הביטוחי. סכום זה נרשם בספרי החברה כ"חלק מבטח המשנה בהוצאות רכישה נדחות" ("דאק משנה") ובהתאם, ההון הנדרש של החברה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשמ"ח-1998 יקטן בסכום זה. לפרטים נוספים ראו סעיף 4.1.2, באור 7 לדוח הכספי ודיווחים מידיים שפרסמה החברה בימים 30 באפריל 2017 (2017-01-044124) ו-14 במאי 2017 (2017-01-048660).

3.2. אסיפה שנתית

ביום 23 במאי 2017 אישרה האסיפה השנתית של בעלי המניות ("האסיפה השנתית"), בין היתר, את התאמת תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון, מר אלי אלעזרא, להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 ("תנאי ההעסקה" ו-"החוק", בהתאמה) באופן בו העלות הכוללת של העסקתו של מר אלעזרא לא תעלה על מגבלת עלות ההעסקה המקסימאלית על פי החוק ליו"ר הדירקטוריון, כאשר פיצויי פיטורים ותשלומים פנסיוניים על פי דין אינם נספרים לצורך תקרה כאמור.

עוד אישרה האסיפה השנתית את עדכון מדיניות התגמול של החברה, לאור החלטת ועדת התגמול להתאים את התשואה נטו על ההון לצורך חלוקת תגמול משתנה, כמקובל בחברות אחרות בענף. כמו כן, ניתן לדירקטוריון שיקול דעת בעת חלוקה כאמור, גם במקרים בהם החברה עמדה באופן חלקי ביעד הרווחיות תוך נימוק הסיבות המתאימות. לפרטים נוספים אודות החלטות האסיפה השנתית ראו דוח מיידי מיום 24 במאי 2017 (2017-01-052680).

3.3. חלוקת דיבידנד

ביום 28 במאי 2017 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 18 מיליון ש"ח, בהתאם להוראות הממונה בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח. יחס כושר הפירעון על פי המשטר הקיים ליום החלוקה הינו בשיעור של 120% כנדרש על פי הנחיות פרטניות של הפיקוח על הביטוח. לפרטים נוספים ראו גם דוח מיידי מיום 28 במאי 2017 (2017-01-054759) וכן באור 7 ב לדוחות הכספיים.

3.4. עסקאות עם בעל שליטה

במהלך תקופת הדוח החברה ביצעה עסקאות שאינן חריגות ועסקאות זניחות, כמפורט בנוהל עסקאות זניחות, עם בעל השליטה בה או עסקאות שלבעל השליטה בה היה עניין באישורן. להלן יפורטו עיקרי העסקאות:

(א) בחודשים ספטמבר 2016 ומרץ 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, השכרת שטח משרדים לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה.

(ב) ביום 26 ביולי 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, בין היתר, את עדכון תנאי העסקתם של מר מאיר אלעזרא ("מאיר אלעזרא") והגב' עדן שיראל ("הגב' שיראל"), אחיו של מר אלי אלעזרא, בעל השליטה בחברה (בשרשור) ויו"ר הדירקטוריון כעסקה אשר לבעל השליטה בחברה, עניין אישי בה בהתאם להוראות סעיף 275(ג) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"), וזאת כחלק מעדכוני שכר שנעשו בחברה בחודש יוני 2017.

מאיר אלעזרא מועסק בחברה במשרה מלאה החל מחודש ינואר 2007 ומשמש כבקר תחום רכוש ושכרו עודכן לאחרונה בחודש יוני 2013. ערב אישור הדירקטוריון שכרו החודשי היה 20,000 ש"ח (עלות מעביד כ-39,446 ש"ח, מושפעת מתקרת שווי רכב שעלתה, תקרת שווי טלפון נייד, שינויים במס על השכר ובתשלומים למוסד לביטוח לאומי). לאחר האישור הועמד שכרו החודשי על סך של 22,000 ש"ח (עלות מעביד 42,512 ש"ח).

הגב' שיראל מועסקת בחברה בהיקף משרה של 40%, בתפקיד רכזת קשרי סוכנים במחוז ירושלים החל מחודש פברואר 2011 ושכרה עודכן לאחרונה בחודש אוקטובר 2013. ערב אישור הדירקטוריון שכרה החודשי היה 3,500 ש"ח ברוטו (עלות מעביד כ-5,738 ש"ח ממוצע לחודש, מושפעת מתשלום תנאים סוציאליים, שינויים במס על השכר ובתשלומים למוסד לביטוח לאומי). לאחר האישור הועמד שכרה החודשי על סך של 4,100 ש"ח ברוטו (עלות מעביד כ-6,625 ש"ח בתוספת החזר הוצאות נסיעה בפועל). לפרטים נוספים ראו דוח מיידי מיום 27 ביולי 2017 (2017-01-077439).

(ג) בחודש אוקטובר 2017 אישר הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את ההתקשרות כעסקה שאינה חריגה וזניחה, התקשרות החברה עם אלבר סוכנות לביטוח (2016) בע"מ ("סוכנות אלבר") חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות של אלבר ציי-רכב (ר.צ) בע"מ ("אלבר") חברה בת בבעלות ובשליטה מלאות (בשרשור) של אפרידר, בעלת השליטה בחברה, לשיווק פוליסות רכב באמצעות סוכנות אלבר שהינה סוכנות ביטוח ייעודית שנפתחה לצורך זה. בסניפי אלבר הוטמעו מערכות ביטוחיות ייעודיות לצורך מתן הצעת מחיר דיגיטלית ללקוח של אלבר אשר רכש רכב בהתאם לפרמטריים הייחודיים של הלקוח (הביטוח כולל ביטוח רכב חובה ומקיף).

(ד) ביום 29 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את ההתקשרות כהתקשרות שאינה חריגה, את הארכת התקשרות החברה עם אלבר לרכישת ביטוחי חובה עבור רכבי הליסינג בבעלותה וכן בעבור רכבים תפעוליים שברשותה וזאת עד ליום 28 בפברואר 2018. לפרטים נוספים ראו תקנה 22 ס"ק 8 בחלק הרביעי של הדוח התקופתי וכן דוח מיידי שפרסמה החברה מיום 29 בנובמבר 2017 (2017-01-106648).

4. הסבר הדירקטוריון למצב עסקי החברה

4.1 מצב כספי

4.1.1 להלן נתונים עיקריים מהדוחות על המצב הכספי (במיליוני ש"ח):

31.12.2016	30.09.2016	30.09.2017	
367.2	359.3	360.1	סה"כ הון עצמי
3,245.5	3,217.8	3,266.7	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
6,081.2	5,582.1	8,704.1	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
1,302.4	1,212.9	1,399.3	התחייבויות אחרות
10,629.1	10,012.7	13,382.9	סה"כ התחייבויות
5,571.9	5,075.5	8,127.2	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
2,360.2	2,245.9	2,219.6	השקעות פיננסיות אחרות
3,064.2	3,050.6	3,383.4	נכסים אחרים
10,996.3	10,372.1	13,730	סה"כ מאזן

4.1.2 הון

ההון העצמי לתאריך הדוח הסתכם לסך של כ-360.1 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-367.2 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. השינוי בהון העצמי נובע מרווח כולל לחציון בסך של כ-10.9 מיליון ש"ח בניכוי דיבידנד שחולק בסך 18 מיליון ש"ח.

ההון של החברה ליום 30 בספטמבר 2017, כמוגדר בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן ("תקנות ההון") גבוה בכ-80.6 מיליון ש"ח מההון העצמי המינימאלי הנדרש המתחייב לפי התקנות הנ"ל.

החברה התקשרה בהסכם ביטוח משנה, בענף ביטוח חיים, בביטוח יחסי של 80% (Quota Share) עם מבטח משנה בדירוג גבוה בגין כיסויי ריסק מוות ביחס לכל הפוליסות שנחתמו עד ליום 31 בדצמבר 2016, למעט פוליסות מסוג "מעורב". במהלך חודש מאי 2017 החברה קיבלה סך של 129.3 מיליון ש"ח המייצג את חלק מבטח המשנה ביתרת הוצאות הרכישה הנדחות ברוטו, בגין התיק הביטוחי.

סכום זה נרשם בספרי החברה כ"חלק מבטח המשנה בהוצאות רכישה נדחות" ובהתאם, ההון הנדרש של החברה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשמ"ח-1998 ליום העסקה קטן בסכום זהה.

יתרת הוצאות הרכישה הנדחות משנה תתעדכנה מידי תקופה בהתאם לחלק מבטח המשנה בתוצאות התיק הביטוחי. בהמשך לביאור 14, בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2016, בדבר מגבלות על חלוקת דיבידנד, עדכנה הממונה את החברה, כי עליה לעמוד ביחס כושר פירעון בשיעור

של 120%, חלף 115% לעניין חלוקת הדיבידנד הספציפי שאושר ביום 28 במאי 2017 כאמור להלן, וזאת כל עוד החברה נהנית מהקלה בדרישות ההון כתוצאה מהעסקה כאמור על פי תקנות ההון. בעקבות העסקה וליום ביצוע העסקה עודף ההון של החברה גדל בסך כ-130 מיליון ש"ח.

בנוסף בחודש ספטמבר 2017 התקשרה החברה עם מבטח משנה חדש, ובמסגרת ההתקשרות רכשה ביטוח משנה לסיכונים בגין תביעות תלויות בשייר החברה במסגרת עסקי ביטוח חובה בלבד בגין השנים 2012, 2013 ו-2016. חלקו של מבטח המשנה בגין העסקה הני"ל בתביעות תלויות ליום 30 בספטמבר 2017 מסתכם בכ-188 מיליון ש"ח, אשר בגינם הוקטנו דרישות הון של החברה בסך של כ-2.5 מיליון ש"ח. מנגד ישנן עלויות עסקה שהורידו את ההון הקיים בסך של כ-6.2 מיליון ש"ח. בכך הגדילה העסקה את עודף ההון הקיים בחברה מעל המינימום הנדרש ממנה בסך של כ-19.3 מיליון ש"ח. ביום 10 בנובמבר 2017 נכנסה ההתקשרות לתוקף עם קבלת ערבות בנקאית מבנק אירופאי מדורג בסך של כ-47 מיליון ש"ח.

כמו כן, ביום 28 במאי 2017, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 18 מיליון ש"ח, בהתאם להוראות הממונה בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח אשר חולק ביום 6 ביוני 2017. כמו כן, ביום 29 בנובמבר 2017 הכריז דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 7 מיליון ש"ח בכפוף לאישור הממונה. לאור עסקת ביטוח המשנה והכרזת הדיבידנד כאמור, עודף ההון הקיים של החברה, גבוה מההון העצמי המינימלי הנדרש בהתאם לתקנות ההון בכ-87.9 מיליון ש"ח המהווה כ-118% מההון הנדרש לפי תקנות המשטר הישראלי. למידע נוסף בעניין דרישות ההון ואופן העמידה בהן ראה באור 4 לדוח הכספי של החברה.

4.1.3. רווח והפסד - נתונים עיקריים דוחות כספיים מאוחדים (במיליוני ש"ח):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר			לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר			
	2016	2016	2017	השינוי באחוזים 2017/2016	2016	2017	
							ביטוח כללי
1,097.5	(0.7)	273.7	271.7	(1.7)	824.7	811.0	פרמיות שהורווחו ברוטו
160.2	(13.1)	206.6	179.5	*	(36.7)	570.2	פרמיות שהורווחו בשייר
(2.9)	44.6	5.6	8.1	145.8	4.8	11.8	רווח (הפסד) כולל לפני מס ממגזר ביטוח כללי
							ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך
720.6	(16.8)	210.1	174.7	((4.8))	558.8	531.7	פרמיות שהורווחו ברוטו
612.2	(13.0)	191.1	166.2	(7.2)	492.7	457.3	פרמיות שהורווחו בשייר
48.0	68.6	12.1	20.4	60.4	32.3	51.8	הכנסות מדמי ניהול בביטוח החיים
2.4	29.4	3.4	4.4	27.8	3.6	4.6	רווח (הפסד) כולל לפני מס ממגזר ביטוח חיים
(0.5)	38.9	9.0	12.5	95.2	8.4	16.4	סה"כ רווח (הפסד) ממגזרי פעילות
							פריטים שלא יוחסו למגזרי הפעילות
18.1	(24.1)	5.8	4.4	12.6	12.7	14.4	רווחים מהשקעות נטו, הכנסות מימון והכנסות אחרות
(3.5)	31.2	(1.6)	(2.1)	53.3	(3.0)	(4.6)	הוצאות הנהלה וכלליות
(13.6)	(28.2)	(3.9)	(2.8)	1.9	(10.5)	(10.7)	הוצאות מימון
11.4	**	0.2	(0.2)	(25.0)	(0.8)	(0.6)	סה"כ רווח (הפסד) כולל מפריטים שלא יוחסו
14.0	33.7	9.2	12.3	107.9	7.6	15.8	סה"כ רווח (הפסד) כולל, לפני מס
14.7	24.2	6.6	8.2	60.3	6.8	10.9	סה"כ רווח (הפסד) כולל, נטו ממס

* מעבר מהפסד לרווח
** מעבר מרווח להפסד

תוצאות התפתחות הרווח/הפסד הכולל:

תוצאות מגזרי הפעילות בהם עוסקת החברה (מגזר ביטוח כללי וחיים), הסתכמו בתקופת הדוח ברווח כולל לפני מס של כ-16.4 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של כ-8.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול ברווח בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר ממגזר ביטוח כללי בעיקר כתוצאה מיישום מסקנות ועדת וינוגרד אשתקד אשר הפחיתה את שיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית מ-3% לשיעור של 2% והקטינה את הרווח לפני מיסים בסך של כ-44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגדלת ההפרשה כאמור בתקופה הנוכחית הינה בסך של כ-10.7 מיליון ש"ח בלבד. מנגד, ישנה ירידה בהכנסות מהשקעות המיוחסות למגזר ביטוח כללי לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד הכולל לפני מס מסעיפים שלא יוחסו למגזרי פעילות הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ-0.6 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של כ-0.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכם הרווח הכולל לפני מס לסך של כ-15.8 מיליון ש"ח לעומת רווח של כ-7.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל לאחר מס הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ-10.9 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של כ-6.8 מיליון ש"ח אשתקד.

4.1.3.1 ניתוח מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

שינוי באחוזים	מיליוני ש"ח	ביטוח חיים
		פרמיות שהורוחו ברוטו
(4.8)	531.7	1-9/2017
	558.8	1-9/2016
(16.8)	174.7	7-9/2017
	210.1	7-9/2016
		רווח (הפסד) לפני מס
(17.6)	2.8	1-9/2017
	3.4	1-9/2016
(10.5)	3.4	7-9/2017
	3.8	7-9/2016
		סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס
27.8	4.6	1-9/2017
	3.6	1-9/2016
29.4	4.4	7-9/2017
	3.4	7-9/2016

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים בדבר רווחי השקעות ותשואות למבטוחים להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי ההשקעות, נטו שזקפו למבטוחים בפוליסות תלויות תשואה ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות הממונה, על בסיס התשואה והיתרות של עתודות הביטוח:

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
מיליון ש"ח					
124.9	85.7	115.7	52.9	262.7	רווחי (הפסדי) השקעות שזקפו למבטוחים לאחר דמי ניהול
48.0	12.1	20.4	32.2	51.8	סה"כ דמי ניהול

התשואות הנומינליות בפוליסות המשתתפות ברווחים בשל פוליסות שהוצאו משנת 1992 ואילך (קרן י') היו כדלקמן:

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
%	%	%	%	%	
2.69	2.12	1.28	0.99	3.67	תשואה ברוטו
0.6	0.15	0.15	0.45	0.45	דמי ניהול קבועים
0.36	0.08	0.24	0.08	0.45	דמי ניהול משתנים
1.72	1.89	0.87	0.46	2.75	תשואה נטו למבטוח

התשואות הנומינליות בפוליסות שהוצאו משנת 2004 ואילך (במסלול ההשקעה "מסלולית כללית") היו כדלקמן:

1-12/2016	7-9/2016	7-9/2017	1-9/2016	1-9/2017	
%	%	%	%	%	
2.81	2.10	1.42	1.08	3.61	תשואה ברוטו
0.83	0.21	0.2	0.62	0.61	דמי ניהול קבועים
1.96	1.88	1.2	0.45	2.98	תשואה נטו למבוטח

ניתוח מגזר פעילות ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

בתקופת הדוח הסתכמו תוצאות מגזר ביטוח חיים ברווח כולל לפני מס של כ-4.6 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של כ-3.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו תוצאות מגזר ביטוח חיים ברווח כולל לפני מס של 4.4 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של 3.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח בענף ביטוח חיים בתקופת הדוח, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר מגביית דמי ניהול משתנים בתקופת הדוח בסכום של כ-6.8 מיליון ש"ח לעומת גביית דמי ניהול משתנים בסכום של כ-1.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מתוך הסכום האמור, סכום של כ-3.8 מיליון ש"ח מיוחס לרבעון השלישי בתקופת הדוח, בהשוואה לגביית דמי ניהול משתנים בסכום של כ-1.2 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. מנגד, חל קיטון במרווח הפיננסי לעומת אשתקד בסכום של כ-3.4 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר מכך שמדד המחירים בתקופת הדוח עלה בשיעור של 0.2% לעומת ירידה בשיעור של 0.7% בתקופה המקבילה אשתקד. יחד עם זאת, ברבעון השלישי בתקופת הדוח ישנו גידול במרווח הפיננסי לעומת הרבעון המקביל אשתקד בסכום של כ-1.9 מיליון ש"ח.

כמו כן, עקב תזוזות בריבית בשווקים, עודכנו לוחות הריבית להיוון העתודות בפוליסות עם אופציה לגמלה עתידית ועל גמלאות בתשלום בפוליסות מבטיחות תשואה. מסיבה זו הוגדלו עתודות ביטוחיות בסכום של כ-1.1 מיליון ש"ח לעומת 2.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מתוך הסכום האמור, סכום של כ-2.2 מיליון ש"ח מיוחס לרבעון השלישי וזאת לעומת אי גידול ברבעון המקביל אשתקד.

הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ-531.7 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-558.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-4.8%. הקיטון בהיקף הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר מירידה בפרמיה החד פעמית במוצר Best Invest מנהלים בסכום של כ-25 מיליון ש"ח אל מול אשתקד.

סכומי הפדיונות בתקופת הדוח הסתכמו בכ-184.9 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-140.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-32.1%. שיעור הפדיונות במונחים שנתיים ביחס לממוצע עתודות ביטוח חיים ברוטו ליום 30 בספטמבר 2017 וליום 30 בספטמבר 2016 הינו כ-5.3% וכ-4.7%, בהתאמה.

4.1.3.2. ניתוח תחום ביטוח כללי לפי ענפים: רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר (במיליוני ש"ח):

אחוז מסה"כ תקופת הדוח		השינוי באחוזים בין תקופות הדוחות	לתקופת הדוח 1 בינואר עד 30 בספטמבר		
2016	2017		2016	2017	
רכב חובה					
34.6	31.6	(9.1)	298.0	270.9	פרמיות ברוטו
811.9	17.0	**	(532.1)	97.3	פרמיות שייר
175.8	(265.3)	***	8.4	(31.3)	רווח (הפסד) כולל לפני מס
רכב רכוש					
34.1	33.7	(1.7)	293.7	288.8	פרמיות ברוטו
(446.4)	50.0	(2.2)	292.4	286.1	פרמיות שייר
(182.7)	56.8	**	(8.7)	6.7	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			82.9	73.54	ברוטו Loss ratio באחוזים
			82.5	73.46	שייר Loss ratio באחוזים
			108.5	98.62	ברוטו/שייר Combined ratio באחוזים
			108.1	98.57	שייר Combined ratio באחוזים
ביטוח כללי אחר					
ענפי חבויות					
10.4	12.7	16.5	93.5	108.9	פרמיות ברוטו
(126.9)	17.2	13.9	86.1	98.1	פרמיות שייר
(338.3)	95.8	**	(13.0)	11.3	רווח (הפסד) כולל לפני מס
ענפי רכוש אחרים					
20.8	22.0	7.3	175.7	188.5	פרמיות ברוטו
(138.8)	15.8	2.5	88.0	90.2	פרמיות שייר
445.1	212.7	38.7	18.1	25.1	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			54.2	44.0	ברוטו Loss ratio באחוזים
			47.9	40.88	בשייר Loss ratio באחוזים
			73.9	60.57	ברוטו Combined ratio באחוזים
			68.3	59.48	בשייר Combined ratio באחוזים
סה"כ					
100	100	(0.4)	860.9	857.1	פרמיות ברוטו
100	100	**	(65.5)	571.7	פרמיות שייר
100	100	145.8	4.8	11.8	רווח (הפסד) כולל לפני מס

*לאחר עסקת ביטוח משנה מסוג QS
**מעבר מהפסד לרווח
***מעבר מרווח להפסד

4.1.3.3. ניתוח תחום ביטוח כללי לפי ענפים: רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר (במיליוני ש"ח):

אחוז מסה"כ לרבעון		השינוי באחוזים בין הרבעונים	לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר		
2016	2017	2016/2017	2016	2017	
רכב חובה					
30.9	28.7	(1.2)	69.4	68.6	פרמיות ברוטו
24.4	15.1	(39.7)	40.5	24.4	פרמיות שייר
61.7	(53.7)	***	3.5	(4.3)	רווח כולל לפני מס
רכב רכוש					
34.5	35.5	9.3	77.4	84.9	פרמיות ברוטו
46.5	51.8	8.7	77.2	83.9	פרמיות שייר
(21.1)	11.2	**	(1.2)	0.9	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			78.8	68.99	ברוטו Loss ratio באחוזים
			78.0	68.81	שייר Loss ratio באחוזים
			105.5	98.26	ברוטו Combined ratio באחוזים
			104.5	98.16	שייר Combined ratio באחוזים
ביטוח כללי אחר					
ענפי חבויות					
10.9	12.8	24.9	24.5	30.6	פרמיות ברוטו
13.4	16.8	22.1	22.2	27.1	פרמיות שייר
(5.4)	37.5	**	(0.3)	3.0	רווח (הפסד) כולל לפני מס
ענפי רכוש אחרים					
23.6	23.0	4.5	52.8	55.2	פרמיות ברוטו
15.8	16.3	1.1	26.3	26.6	פרמיות שייר
66.1	105.0	68.0	3.7	8.4	רווח (הפסד) כולל לפני מס
			47.5	37.93	ברוטו Loss ratio באחוזים
			45.8	36.08	בשייר Loss ratio באחוזים
			66.8	53.69	ברוטו Combined ratio באחוזים
			69.4	55.96	בשייר Combined ratio באחוזים
סה"כ					
100	100	6.7	224.2	239.3	פרמיות ברוטו
100	100	(2.5)	166.2	162.0	פרמיות שייר
100	100	42.8	5.6	8.0	רווח כולל לפני מס

*לאחר עסקת ביטוח משנה מסוג QS.
**מעבר מהפסד לרווח.
***מעבר מרווח להפסד.

ניתוח ענפי פעילות ביטוח כללי (רכב חובה, רכב רכוש וביטוח כללי אחר)

ההכנסות מפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ-857.1 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-860.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-1.0%. הקיטון בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע מענפי רכב חובה ורכב רכוש כתוצאה מחידוש קולקטיב ברבעון הרביעי אשתקד במקום ברבעון הראשון של השנה. בנוסף, החברה מבצעת פעולות לטיוב התיק.

בענפי פעילות ביטוח כללי נרשם בתקופת הדוח רווח כולל לפני מס בסך כ-11.8 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח כולל לפני מס בסך של כ-4.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע משיפור חיתומי בענפי רכוש ורכב רכוש ומיישום מסקנות ועדת וינוגרד אשר הפחיתה אשתקד את שיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית מ-3% לשיעור של 2% והקטינה את הרווח בתקופה המקבילה אשתקד בכ-44 מיליון ש"ח בשייר, אשר קוזזו כתוצאה מירידה בסעיף הכנסות מהשקעות לעומת אשתקד ובהתפתחות שלילית בענף רכב חובה בשנות חיתום ישנות.

ענף פעילות רכב חובה

ההכנסות מפרמיות ברוטו בענף רכב חובה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-270.9 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-298.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-9%. עיקר הקיטון בהכנסות מפרמיות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע מחידוש קולקטיב ברבעון הרביעי אשתקד במקום ברבעון הראשון השנה.

תוצאות הענף הסתכמו בתקופת הדוח בהפסד כולל לפני מס של כ-31.3 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ-8.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד נובע בעיקר מהרעה חיתומית חדה בשנות החיתום הישנות וכן מירידה בהכנסות מהשקעות שיוחסו לענף זה לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מנגד השפעה זו קוזזה עם יישום מסקנות ועדת וינוגרד בחציון המקביל אשתקד אשר הפחיתה את שיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית מ-3% לשיעור של 2%. בעקבות מסקנות הוועדה, החברה ביצעה בתקופה המקבילה אשתקד הפרשה בענף זה בסכום של כ-38 מיליון ש"ח בשייר העצמי. הגדלת ההפרשה כאמור בתקופה הנוכחית הינה 7.8 מיליון ש"ח בשייר העצמי בלבד.

ענף פעילות רכב רכוש

ההכנסות מפרמיות ברוטו בענף פעילות רכב רכוש הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-288.8 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-293.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-1.6%. הקיטון נובע מחידוש קולקטיב ברבעון הראשון המקביל אשתקד וברבעון הרביעי אשתקד במקום ברבעון הראשון הנוכחי. וכן כתוצאה מפעילות לטיוב התיק.

תוצאות ענף פעילות רכב רכוש הסתכמו בתקופת הדוח ברווח כולל לפני מס של כ-6.7 מיליון ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ-8.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע משיפור חיתומי שהתאפיין בהעלאת הפרמיה הממוצעת וירידה בתשלומי התביעות לאור טיוב התיק.

ביטוחי הרכוש (ללא רכב)

ההכנסות מפרמיות ברוטו במגזר פעילות ביטוחי הרכוש (ללא רכב) הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-188.5 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-175.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול בשיעור של כ-7.3%, אשר נובע מהרחבת הפעילות בתחום, בהתאם למדיניות החברה. הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-25.1 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך של כ-18.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע משיפור ברווח החיתומי לאור קיטון בהתפתחות התביעות בענף זה וכן מהגידול בהיקף התיק.

ביטוח החבויות

ההכנסות מפרמיות ברוטו הסתכמו לסך של כ-108.9 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-93.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. גידול בשיעור של כ-16.4% אשר נובע בעיקרו מגידול בענפי העסקים, במסגרתו נרכשים כסויים ביטוחיים מסוג חבויות. החברה אינה משווקת פוליסות מסוג חבויות Stand Alone.

הרווח הכולל לפני מס מתחום זה בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-11.3 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ-13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח נובע משיפור ברווח החיתומי שהתבטא בהתפתחות חיובית של התביעות השנה וכן מיישום מסקנות ועדת וינוגרד ברבעון המקביל אשתקד, אשר הפחיתה את שיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית מ-3% לשיעור של 2%. בעקבות מסקנות הוועדה, החברה ביצעה ההפרשה בתקופה המקבילה אשתקד בסכום של כ-6.0 מיליון ש"ח בשייר העצמי.

4.2 תזרים מזומנים

בתקופת הדוח חלה עליה בסכום המזומנים ושווי המזומנים בסך של 113,290 אלפי ש"ח, מסכום מזומנים של 440,826 אלפי ש"ח ביום 31 לדצמבר 2016 לסכום מזומנים של 554,116 אלפי ש"ח ביום 30 בספטמבר 2017. להלן הרכב עליה זו:

בתקופת הדוח המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו בסך של 153,876 אלפי ש"ח. תזרים המזומנים אשר שימש לפעילות השקעה הסתכם בתקופת הדוח בסך 22,586 אלפי ש"ח, ששימש לרכישת נכסים בלתי מוחשיים. תזרים המזומנים אשר שימש לפעילות מימון הסתכם בתקופת הדוח בסך של 18,000 אלפי ש"ח, ששימש לחלוקת דיבידנד.

4.3 מקורות מימון

4.3.1 החברה מממנת את פעילותה מהון עצמי ומהתחייבויות בגין כתבי התחייבות נדחים לבנקים ומכתבי התחייבות נדחים סחירים. החברה נוהגת לגייס כתבי התחייבות נדחים מעת לעת בהתאם לצרכי ההון שלה הנובעים מתקנות ההון.

4.3.2 החברה הנפיקה לציבור שתי סדרות של כתבי התחייבות נדחים – אגרות חוב (סדרה 1) ואגרות חוב (סדרה 2) אשר הוכרו בידי החברה בהון משני מורכב. נכון למועד תקופת הדוח קיימים במחזור 122,401,000 אגרות חוב (סדרה 1) ו-40,000,000 אגרות חוב (סדרה 2).

4.3.3 נכון ליום 30 בספטמבר 2017, לחברה כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב לזמן ארוך בסך של כ-252,650 אלפי ש"ח.

כחלק מניהול ההון השוטף של החברה, ובכלל זה עמידה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) תשנ"ח-1998, יתכן והחברה תגייס הון משני ו/או שלישוני ו/או תחליף הון משני קיים בהון משני ו/או שלישוני בעל מח"מ ארוך יותר. לפרטים נוספים בקשר למקורות המימון של החברה, ראו לעניין זה פירוט נוסף בביאור 18 לדוחות הכספיים השנתיים של החברה.

5. פרטים בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

לא חלו שינויים מהותיים בחשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם ביחס למתואר בדוח התקופתי.

6. הליכים משפטיים מהותיים

לפרטים אודות הליכים משפטיים מהותיים ראו ביאור 6 לדוחות הכספיים.

7. אפקטיביות הבקורות הפנימיות והנהלים על הדיווח הכספי והגילוי

7.1 בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

לאור פרסום חוזרי הממונה, בהתאם להוראות סעיף 302 ו-404 של ה-SOX Act, החברה פועלת ליישום שוטף של ההוראות ובכללן, בחינה של תהליכי עבודה והבקורות הפנימיות המבוצעות. החברה אימצה את מודל הבקרה הפנימי (COSO) ופועלת במסגרתו. הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

7.2 בקרה פנימית על הדיווח הכספי והגילוי

במהלך התקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2017, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

8. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

בחודש יוני 2017 פורסם חוזר "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" ("החוזר"). החוזר נועד לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות הביטוח בישראל והוראותיו מתבססות על דירקטיבה שאומצה על-ידי האיחוד האירופי ונקבעו בו הוראות לחישוב ההון העצמי הקיים וההון הנדרש לכושר פירעון על בסיס כלכלי. תחילתן של הוראות החוזר הינן מיום 30 ביוני 2017. למועד זה, נדרשת חברת ביטוח לעמוד ב-60% מההון הנדרש על-פי הוראות החוזר. ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 יעלה בכל שנה ב-5% עד למלוא ההון הנדרש (SCR).

בחודש יולי 2017 פורסם חוזר "דיווח לממונה אודות תוצאות חישוב יחס כושר פירעון כלכלי" ("חוזר הדיווח") הקובע כי על חברות ביטוח לבצע חישוב של יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2016 בהתאם להוראות חוזר הדיווח ולהגיש את תוצאותיו לממונה בסמוך למועד פרסום הדוח הכספי לרבעון השני של שנת 2017.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) על פי החישוב כאמור:

א. יחס כושר פירעון

ליום 31 בדצמבר 2016 (בלתי מבוקר ובלתי סקור) (אלפי ש"ח)	ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה: הון עצמי לענין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) הון נדרש לכושר פירעון (SCR) עודף (גירעון) ליום הדוח יחס כושר פירעון ליום הדוח (באחוזים)
815,486	
793,697	
<u>21,789</u>	
<u>103%</u>	
788,084	עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה: הון עצמי לענין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה עודף בתקופת הפריסה
461,291	
<u>326,793</u>	

ב. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר 2016 (אלפי ש"ח)	סף הון (MCR) הון עצמי לענין סף הון (MCR)
207,581	
598,955	

מובהר, כי הנתונים לעיל לא בוקרו ולא נסקרו על-ידי רואי החשבון המבקרים במסגרת סקירת הדוח הכספי. יודגש כי במסגרת הוראות חוזר הדיווח נקבע בין היתר כי לצורך היערכות לדיווחים מבוקרים יוגש לממונה עד ליום 31 בדצמבר 2017 דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים שמטרתו כוללת בחינת תהליכים ובקורות, שנועדו להבטיח איכות ושלמות הנתונים ששימשו בחישוב יחס כושר פירעון, היקף ואיכות התייעוד תוך התייחסות לפערים לצורך עמידה בביקורת מלאה.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

החישובים הנדרשים ליחס כושר פירעון בהתאם לחוזר הדיווח הינם מורכבים ביותר בהיבטים רבים. הכלים הקיימים כיום, ובכלל זה המודלים האקטואריים לחישוב הערך הגלום, אינם ערוכים במלואם לחישוב ברמת הפירוט והדיוק הנדרשת להבטחת נאותות הדיווח והבקרה על יחס כושר פירעון. החברה ממשיכה להשקיע משאבים במיכון התהליכים התומכים, על מנת לצמצם את החשיפה והפערים בנושא. לפיכך, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מחישוב ההון, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מההנחות ששימשו לחישוב ההון. כמו כן למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה ב-1 באוקטובר 2017 שכותרתו "חלוקת דיבידנד על ידי חברות הביטוח" ("המכתב") חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פירעון לפי החוזר בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. בהתאם למכתב, לאחר מועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות החוזר חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון לפי החוזר כאמור לעיל.

לפרטים נוספים בדבר משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II ודיבידנד ראה באורים 4ג ו-4ד', בהתאמה, לדוח הכספי.

9. שינויים בהרכב הדירקטוריון ובמצבת נושאי משרה בכירה בתקופת הדוח ועד לפרסום הדוח

- ביום 18 בינואר 2017 החל לכהן עו"ד עדי בן אברהם כיועץ משפטי ומזכיר החברה וזאת עד ליום 31 באוקטובר 2017. ביום 31 באוקטובר 2017 אישר דירקטוריון החברה את מינויו ותנאי העסקתו של עו"ד רועי דבורין לתפקיד יועץ משפטי ראשי ומזכיר החברה, זאת לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול לתנאי ההעסקה. יובהר, כי המינוי מותנה בקבלת אישור הממונה אשר נכון למוד פרסום הדוח - טרם התקבל.
- ביום 16 בפברואר 2017, אישרה אסיפת בעלי מניות של החברה את מינויו של מר יצחק עמר כדירקטור חיצוני בחברה בתוקף מיום 18 בפברואר 2017, חלף מר יעקב דיין אשר סיים את כהונתו כדירקטור חיצוני ביום 17 בפברואר 2017. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים שפרסמה החברה ביום 16 בפברואר 2017 (2017-01-016908, 2017-01-016911, 2017-01-016917). ביום 14 בפברואר 2017 התקבלה הודעת 'אי התנגדות' מאת הממונה.
- ביום 14 במרץ 2017 התקבלה הודעה על אי התנגדות הממונה למינויו של רו"ח דודי בן חיים למנהל הסיכונים של החברה. כהונתו החלה ב-8 בדצמבר 2016 אך הותנתה בקבלת אישור הממונה כאמור לעיל.
- ביום 29 במרץ 2017 החליט דירקטוריון החברה, בהתאם להוראת סעיף 260 לחוק החברות לשפות את נושאי המשרה ה"ה דודי בן חיים, סמי ברקוביץ, רפי דורפמן, רועי קדוש ועדי בן אברהם. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי מיום 29 במרץ 2017 (2017-01-032919).
- ביום 23 במאי 2017, אישרה אסיפת בעלי מניות של החברה את מינויו של מר שמעון כהן כדירקטור חיצוני בחברה בתוקף החל מיום 28 במאי 2017 חלף פרופ' שמעון שטרית אשר סיים את כהונתו כדירקטור חיצוני ביום 27 במאי 2017. לפרטים ראה דיווחים מיידיים מיום 24 במאי 2017 (2017-01-052680) ו-25 במאי 2017 (2017-01-053757; 2017-01-073751). ביום 11 במאי 2017 התקבלה הודעת 'אי התנגדות' מאת הממונה.
- בחודש אוקטובר 2017 סיים מר רפי דורפמן, סמנכ"ל ראש אגף ביטוח חיים ופיננסים את תפקידו בחברה.

10. אירועים מהותיים לאחר תאריך המאזן

התקשרות עם מבטח משנה

ביום 3 בספטמבר 2017, אישר הדירקטוריון את התקשרות החברה בהסכם ביטוח משנה עם מבטח משנה, במסגרתו רכשה החברה ביטוח משנה לסיכונים בגין התביעות התלויות בשייר החברה ("התביעות התלויות") במסגרת עסקי ביטוח חובה בלבד, בגין השנים 2012, 2013 ו-2016 ("שנות החיתום"). הפרמיה למבטח המשנה בגין ההתקשרות תעמוד על סך של כ-205 מיליון ש"ח ("הפרמיה"). במסגרת ההתקשרות תעביר החברה למבטח המשנה חלק מהסיכונים של התביעות התלויות, ויתקבל כיסוי מלא בגובה של כ-120% מגובה התביעות התלויות. מובהר, כי ניהול התביעות יישאר בידי החברה.

הפרמיה, למעט סך של כ-6 מיליון ש"ח אשר ישולמו למבטח המשנה, תישאר בידי החברה לכל אורך תקופת ההתקשרות כפיקדון ממנו תשולמנה התביעות התלויות, כאשר בגין הפיקדון תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי של כ-3% (לא צמוד).

ביום 10 בנובמבר 2017 נכנסה ההתקשרות לתוקף עם קבלת ערבות בנקאית מבנק אירופאי מדורג בסך של כ-47 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים ראו דיווחים מידיים מהימים 3 בספטמבר 2017 (2017-01-077728) ו-12 בנובמבר 2017 (2017-01-098602).

עיצום כספי

ביום 6 באוקטובר 2017 התקבלה אצל החברה הודעה מאת הממונה בדבר הטלת עיצום כספי על החברה בסך של 1.2 מיליון ש"ח ("העיצום"). העיצום הוטל בעקבות ממצאי ביקורת שערכה הממונה, בנוגע ליישום הוראות חוזר ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים. לפרטים נוספים ראו דוח מידי מיום 22 באוקטובר 2017 (2017-01-092398).

חלוקת דיבידנד

ביום 29 בנובמבר 2017 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 7 מיליון ש"ח, בהתאם להוראות הממונה בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח. יחס כושר הפירעון על פי המשטר הקיים ליום החלוקה הינו בשיעור של 118%. חלוקת הדיבידנד כפופה לקבלת אישור הממונה. לפרטים נוספים ראו באור 9 ב לדוחות הכספיים.

▪ **דירוג**

ביום 22 בנובמבר 2017 פרסמה החברה את דוח הדירוג של חברת מידרוג בע"מ ("מידרוג") לפיו הותירה מידרוג על כנו דירוג של A3.il לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה והותירה על כנו דירוג של Baa2.il לכתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב) שהנפיקה החברה. אופק הדירוג יציב. לפרטים נוספים ראו דוח מידי מיום 22 בנובמבר 2017 (2017-01-102889).

בתקופת הדוח התקיימו 4 ישיבות דירקטוריון (מתוכן ישיבה אחת טלפונית).

הדירקטוריון מודה להנהלת החברה, לעובדי החברה ולסוכניה על תרומתם להישגי החברה.

שמעון מירון
מנכ"ל

אלי אלעזרא
יו"ר הדירקטוריון

חולון, 29 בנובמבר 2017

הצהרה (certification)

אני, שמעון מירון, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2017 ("הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.

4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח; וכך-

א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;

ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-

ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכך -

5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שמעון מירון, מנהל כללי

תאריך : 29.11.2017

הצהרה (certification)

אני, דוד סלמה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הכשרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי² ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של חברת הביטוח; וכך-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכך -
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם

² כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

ולדווח על מידע כספי ; וכך-

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

דוד סלמה, סמנכ"ל כספים

תאריך : 29.11.2017

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2017

בלתי מבוקרים

הכשרה חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2017

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח סקירה של רואה החשבון המבקר
3-4	דוחות ביניים מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות ביניים מאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר
6-7	דוחות ביניים מאוחדים על השינויים בהון
8-10	דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים
11-59	באורים לדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
60-64	נספח א' - פירוט השקעות פיננסיות אחרות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של הכשרה חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הכשרה חברה לביטוח בע"מ וחברת הבת (להלן: "החברה"), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 30 בספטמבר, 2017 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופות ביניים אלה לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 6 לדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום	ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2016	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		<u>נכסים</u>
63,209	54,183	72,507	נכסים בלתי מוחשיים
309,214	311,848	356,008	הוצאות רכישה נדחות
(*107,558)	(*87,694)	105,463	רכוש קבוע
132,714	132,727	135,718	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
508,833	499,396	539,089	נדל"ן להשקעה - אחר
1,106,209	1,119,764	1,185,900	נכסי ביטוח משנה (**)
85,796	67,994	65,939	נכסי מסים שוטפים
(*44,752)	(*60,055)	47,026	חייבים ויתרות חובה
265,107	282,993	321,610	פרמיה לגביה
5,571,894	5,075,540	8,127,239	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (באור 5 א)
			השקעות פיננסיות אחרות (באור 5 ב):
1,087,160	1,016,986	1,023,302	נכסי חוב סחירים
1,164,092	1,131,518	1,094,271	נכסי חוב שאינם סחירים
83,399	77,242	76,682	מניות
25,535	20,132	25,359	אחרות
<u>2,360,186</u>	<u>2,245,878</u>	<u>2,219,614</u>	סה"כ השקעות פיננסיות אחרות
336,887	328,405	359,075	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
103,939	105,585	195,041	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>10,996,298</u>	<u>10,372,062</u>	<u>13,730,229</u>	סך הכל הנכסים
<u>6,126,337</u>	<u>5,623,781</u>	<u>8,709,301</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

(* סווג מחדש, ראה באור 2 ה' .

(** לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים השנתיים ובאור 7 ג' ו-7 ח' .להלן.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום	ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2016	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
200,201	200,201	200,201	הון מניות
47,885	47,885	47,885	פרמיה על מניות
17,135	12,001	20,636	קרנות הון
101,967	99,226	91,350	יתרת עודפים
367,188	359,313	360,072	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
			<u>התחייבויות</u>
3,245,487	3,217,739	3,266,714	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
6,081,178	5,582,078	8,704,107	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(*47,302	(*49,900	45,177	התחייבויות בגין מסים נדחים
20,490	20,067	20,443	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
252,305	252,706	252,650	התחייבויות פיננסיות
770,882	760,823	740,991	חברות ביטוח - פיקדונות וחשבונות אחרים (**)
211,466	129,436	(**340,075	זכאים ויתרות זכות
10,629,110	10,012,749	13,370,157	סך הכל ההתחייבויות
10,996,298	10,372,062	13,730,229	סך הכל ההון וההתחייבויות

(* סווג מחדש, ראה באור 2 ה' .

(** לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים השנתיים ובאור 7 ג' ו-7 ח' להלן.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

29 בנובמבר, 2017			
תאריך אישור הדוחות הכספיים	אלי אלעזרא	שמעון מירון	דוד סלמה
יו"ר הדירקטוריון	מנכ"ל	סמנכ"ל כספים	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2016	2016	2017	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי למניה]					
1,818,150	483,799	446,417	1,383,553	1,342,721	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,045,665	86,152	113,528	927,550	327,997	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (**)
772,485	397,647	332,889	456,003	1,014,724	פרמיות שהורווחו בשייר
322,278	127,468	149,779	173,331	369,024	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
47,960	12,069	20,367	32,253	51,793	הכנסות מדמי ניהול
95,219	20,190	19,341	68,826	70,150	הכנסות מעמלות (**)
1,237,942	557,374	522,376	730,413	1,505,691	סך הכל הכנסות
1,800,599	511,913	510,569	1,338,134	1,475,653	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
970,181	73,218	112,028	904,175	306,763	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (**)
830,418	438,695	398,541	433,959	1,168,890	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
329,053	86,506	90,436	234,689	254,759	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
40,253	12,266	18,323	35,103	48,012	הוצאות הנהלה וכלליות
30,491	8,086	6,717	20,562	23,798	הוצאות מימון
1,230,215	545,553	514,017	724,313	1,495,459	סך הכל הוצאות
7,727	11,821	8,359	6,100	10,232	רווח לפני מסים על הכנסה
2,504	(3,487)	(2,713)	(592)	(2,979)	מסים על ההכנסה
10,231	8,334	5,646	5,508	7,253	רווח נקי לתקופה
					רווח (הפסד) כולל אחר:
					<u>סכומים שישווגו או המסווגים מחדש לרווח או הפסד בהתקיים תנאים ספציפיים</u>
3,097	(1,148)	2,544	9,179	1,642	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקפו לקרנות הון
(7,494)	(1,507)	(3,222)	(7,687)	(4,385)	רווחים, נטו ממימוש נכסים פיננסיים זמינים למכירה
-	-	4,568	-	8,260	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
1,769	953	(1,330)	(404)	(1,886)	השפעת מס
(2,628)	(1,702)	2,560	1,088	3,631	סה"כ רכיבים שישווגו או מסווגים מחדש לרווח או הפסד סכומים שלא ישווגו מחדש לאחר מכן לרווח או הפסד
(*11,770)	-	-	-	-	הערכה מחדש בגין שיערוך בנייני משרד
(3,137)	-	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(*1,572)	6	-	193	-	השפעת מס
7,061	6	-	193	-	סה"כ רכיבים שלא ישווגו מחדש לרווח או הפסד
4,433	(1,696)	2,560	1,281	3,631	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
14,664	6,638	8,206	6,789	10,884	סה"כ רווח כולל
					<u>רווח נקי למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח):</u>
0.056	0.05	0.031	0.030	0.040	רווח בסיסי ומדולל

(* סווג מחדש, ראה באור 2 ה' .

(**) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים ובאור 7 ג' ו-7 ח' להלן.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

סך הכל	יתרת עודפים	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הערכה מחדש	פרמיה על מניות	הון מניות	
בלתי מבוקר						
אלפי ש"ח						
367,188	101,967	2,258	14,877	47,885	200,201	יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
7,253	7,253	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
3,631	-	3,631	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו ממס
10,884	7,253	3,631	-	-	-	סה"כ רווח כולל
-	130	-	(130)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע, בגובה הפחת, נטו ממס
(18,000)	(18,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם (ראה באור 7 ב')
<u>360,072</u>	<u>91,350</u>	<u>5,889</u>	<u>14,747</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017

סך הכל	יתרת עודפים	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הערכה מחדש	פרמיה על מניות	הון מניות	
בלתי מבוקר						
אלפי ש"ח						
373,524	114,663	4,886	5,889	47,885	200,201	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
5,508	5,508	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
1,281	-	1,088	193	-	-	רווח כולל אחר, נטו ממס
6,789	5,508	1,088	193	-	-	סה"כ רווח כולל
-	55	-	(55)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע, בגובה הפחת, נטו ממס
(21,000)	(21,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
<u>359,313</u>	<u>99,226</u>	<u>5,974</u>	<u>6,027</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

סך הכל	יתרת עודפים	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרן הערכה מחדש	פרמיה על מניות	הון מניות	
בלתי מבוקר						
אלפי ש"ח						
351,866	85,661	3,329	14,790	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 ביולי, 2017</u>
5,646	5,646	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
2,560	-	2,560	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו ממס
8,206	5,646	2,560	-	-	-	סה"כ רווח כולל
-	43	-	(43)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע, בגובה הפחת, נטו ממס
<u>360,072</u>	<u>91,350</u>	<u>5,889</u>	<u>14,747</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	<u>יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017</u>
בלתי מבוקר						
אלפי ש"ח						
352,675	90,874	7,676	6,039	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 ביולי, 2016</u>
8,334	8,334	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
(1,696)	-	(1,702)	6	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
6,638	8,334	(1,702)	6	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
-	18	-	(18)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע, בגובה הפחת, נטו ממס
<u>359,313</u>	<u>99,226</u>	<u>5,974</u>	<u>6,027</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	<u>יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016</u>
מבוקר						
אלפי ש"ח						
373,524	114,663	4,886	5,889	47,885	200,201	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2016</u>
10,231	10,231	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
4,433	(2,001)	(2,628)	9,062	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
14,664	8,230	(2,628)	9,062	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
-	74	-	(74)	-	-	העברה מקרן הערכה מחדש בגין שיערוך רכוש קבוע בגובה פחת, נטו ממס
(21,000)	(21,000)	-	-	-	-	דיבידנד ששולם
<u>367,188</u>	<u>101,967</u>	<u>2,258</u>	<u>14,877</u>	<u>47,885</u>	<u>200,201</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		נספח	
	2016	2017	2016	2017		
מבוקר	בלתי מבוקר					
	אלפי ש"ח					
113,773	152,302	(45,213)	94,322	153,876	א'	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
(*) (3,320)	(*) (124)	(231)	(*) (3,116)	(759)		<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(31,433)	(7,667)	(7,494)	(19,048)	(21,827)		רכישת רכוש קבוע
(34,753)	(7,791)	(7,725)	(22,138)	(22,586)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
						מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
(21,000)	-	-	(21,000)	(18,000)		<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
						דיבידנד ששולם
(21,000)	-	-	(21,000)	(18,000)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
58,020	144,511	(52,938)	51,184	113,290		<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
382,806	289,479	607,054	382,806	440,826	ב'	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
440,826	433,990	554,116	433,990	554,116	ג'	<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

(* סווג מחדש, ראה באור 2 ה' להלן).

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2016	2017	2016	2017
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
10,231	8,334	5,646	5,508	7,253
(173,888)	(96,218)	(137,466)	(77,348)	(301,813)
11,786	(7,364)	(392)	6,496	(29,364)
(69,953)	(15,339)	(12,577)	(6,766)	(2,902)
(4,672)	(3,034)	3,849	1,485	6,717
(2,107)	(475)	(3,756)	(105)	(1,414)
13,599	4,025	2,753	10,360	10,686
20,000	-	-	-	-
509	-	-	-	-
(35,980)	-	-	(10,746)	-
4,080	983	954	3,030	2,854
12,273	3,178	4,474	8,914	12,529
187,730	(27,710)	(192,018)	159,982	21,227
1,127,326	399,085	983,180	628,226	2,622,929
(706,999)	20,064	(16,338)	(720,554)	(79,691)
(37,163)	(1,501)	(6,261)	(39,797)	(46,794)
(2,504)	3,487	2,713	592	2,979
(848,787)	(205,222)	(814,686)	(416,816)	(2,405,337)
(133,223)	(116)	(1,114)	(132,727)	(3,004)
(163,038)	(7,649)	(11,105)	(150,533)	(30,256)
177,309	82,715	81,891	256,861	114,738
(28,230)	41,909	7,881	(46,116)	(56,503)
(*) (473)	(*) 33,052	1,918	(*) (21,942)	(2,274)
609,064	(125,009)	(2,123)	516,889	97,273
(1,873)	(546)	(280)	841	(47)
(45,214)	103,249	(108,503)	(29,474)	(67,467)
(13,955)	(1,961)	(2,015)	(8,818)	(8,896)
206,776	51,509	48,606	153,815	164,834
(66,650)	(13,147)	(158)	(44,390)	(11,150)
539	-	-	539	28,639
22,046	4,318	11,211	17,442	40,663
148,756	40,719	57,644	118,588	214,090
113,773	152,302	(45,213)	94,322	153,876

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח לתקופה
 התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
 התאמות לסעיפי רווח והפסד:
 רווחים נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים ופקדונות מניות
 השקעות אחרות
 הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
 תמורה מממוש נדל"ן להשקעה
 שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלויי תשואה
 שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר פחת והפחתות:
 רכוש קבוע
 נכסים בלתי מוחשיים
 שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
 שינוי בנכסי ביטוח משנה
 שינוי בהוצאות רכישה נדחות מסים על הכנסה
 שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:
 השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
 רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
 רכישת נדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח תלוי תשואה
 השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
 רכישת נדל"ן להשקעה
 מכירות, נטו של השקעות פיננסיות
 פרמיות לגבייה
 חייבים ויתרות חובה
 זכאים ויתרות זכות
 התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
 סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
 מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
 ריבית ששולמה
 ריבית שהתקבלה
 מסים ששולמו
 מסים שהתקבלו
 דיבינדנד שהתקבלו
 סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות שוטפת)
 באורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.
 (* סווג מחדש, ראה באור 2 ה'.

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר				מבוקר
	2016	2017	2016	2017	
	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
252,879	184,307	416,994	252,879	336,887	<u>נספח ב' - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</u>
129,927	105,172	190,060	129,927	103,939	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
382,806	289,479	607,054	382,806	440,826	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
					יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
					<u>נספח ג' - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</u>
336,887	328,405	359,075	328,405	359,075	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
103,939	105,585	195,041	105,585	195,041	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
440,826	433,990	554,116	433,990	554,116	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

באור 1: - כללי

1. דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר, 2017 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2016 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).
 2. החברה המאוחדת היחידה של החברה הינה איגוד מקרקעין בשם פנינת אפרידר (להלן - "פנינת אפרידר") המוחזקת בבעלות מלאה. בדוחות הביניים ליום 30 בספטמבר, 2017 לא צורף מידע כספי נפרד כנדרש לפי תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 לאור ההשפעה הזניחה שיש לדוחות הכספיים של פנינת אפרידר על הדוחות הכספיים המאוחדים.
- הפרמטרים ששימשו את החברה בכדי לקבוע את ההשפעה האמורה הם: נכסים, הכנסות, ותזרים מזומנים מפעילות שוטפת של עד 5% מסך הנכסים, ההכנסות, ותזרים מזומנים מפעילות שוטפת שבדוחות הכספיים המאוחדים, בהתאמה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

- א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.
- ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים.

המדיניות החשבונאית והאומדנים אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקביים לאלו שיושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים.

בדבר עדכון אומדנים אקטואריים, ראה באור 7 ט' להלן.

ג. עונתיות

1. ביטוח חיים

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפרשות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה.
2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי רכבים של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענף רכב רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(8.2)	0.2	0.3	ל לתשעה חודשים שהסתיימו ביום: 30 בספטמבר, 2017
(3.7)	-	-	30 בספטמבר, 2016
0.9	(0.5)	0.3	ל לשלושה חודשים שהסתיימו ביום: 30 בספטמבר, 2017
(2.3)	0.4	-	30 בספטמבר, 2016
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

ה. סיווג מחדש

בתקופת הדיווח בוצע סיווג לא מהותי של יתרות מס ערך מוסף בין יתרת רכוש קבוע, חייבים ועתודה למס. לסיווג שנערך לא הייתה השפעה על ההון ו/או הרווח והפסד ו/או על הרווח הכולל של החברה.

ו. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח כללי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה בהרבה מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסיים וכן IFRS 15 הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושמים במקביל.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

החברה טרם החלה לבחון את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

פרשנות מספר 23 של דיווח כספי בינלאומי בדבר עמדות מס לא וודאיות (IFRIC 23)

ביום 7 ביוני 2017 פרסמה הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי את IFRIC 23 בדבר עמדות מס לא וודאיות. הפרשנות מבהירה כיצד ליישם את דרישות ההכרה והמדידה של IAS 12 כאשר קיימת אי וודאות לגבי עמדות מס. בהתאם לפרשנות, במסגרת קביעת הכנסה חייבת (הפסד) לצורך מס, בסיסי מס, הפסדים מועברים לצורך מס, זיכויי מס שלא נוצלו ושיעורי המס במקרה של אי וודאות, על הישות להעריך האם צפוי (probable) שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה על ידה. ככל שצפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה הישות, הישות תכיר בהשלכות המס על הדוחות הכספיים בהתאם לאותה עמדת מס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

פרשנות מספר 23 של דיווח כספי בינלאומי בדבר עמדות מס לא וודאיות (IFRIC 23) (המשך)

ככל שלא צפוי שרשות המס תקבל את עמדת החברה יש לשקף את ההשלכות האפשריות בשיטת הסכום הסביר ביותר או לפי תוחלת הסכום הצפוי. הפרשנות מבהירה כי כאשר בוחנים האם צפוי או לא צפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס שננקטה על ידי הישות, יש להניח שרשות המס תבחן את הסכומים שיש לה זכות לכך וכן שהיא מודעת לכל המידע הרלוונטי בבחינה זו. כמו כן, בהתאם לפרשנות יש לבצע הערכה מחדש לגבי סבירות קבלת עמדת המס כאשר מתרחשים שינויים בנסיבות או כתוצאה מקבלת מידע חדש אשר עשויים לשנות את הערכה האמורה. בנוסף, הפרשנות מחדדת את הצורך במתן גילויים בדבר שיקול הדעת של הישות והנחות שהונחו לגבי עמדות מס לא וודאיות.

הפרשנות תיושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019, עם אפשרות ליישום מוקדם. החברה טרם החלה לבחון את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

באור 3: מגזרי פעילות

א. כללי

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל החלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, החברה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך

מגזר ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את ענפי ביטוח חיים והוא מתמקד בעיקר בחיסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

2. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים, וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

3. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות

ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017			
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
1,342,721	-	811,028	531,693
327,997	-	240,810	87,187
1,014,724	-	570,218	444,506
369,024	14,321	27,819	326,884
51,793	-	-	51,793
70,150	-	37,770	32,380
1,505,691	14,321	635,807	855,563
1,475,653	-	697,848	777,805
306,763	-	259,197	47,566
1,168,890	-	438,651	730,239
254,759	-	156,416	98,343
48,012	4,579	19,555	23,878
23,798	10,662	12,863	273
1,495,459	15,241	627,485	852,733
10,232	(920)	8,322	2,830
5,517	303	3,447	1,767
15,749	(617)	11,769	4,597
ליום 30 בספטמבר, 2017			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
8,704,107	-	-	8,704,107
3,266,714	-	2,393,411	873,303

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות (*)
סך הכל הכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים
ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי
ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה
אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון
סך הכל הוצאות

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על
ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
שאינם תלויי תשואה

(*) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 7 ג' ו-7 ח' להלן.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
1,383,553	-	824,723	558,830	פרמיות שהורווחו ברוטו
927,550	-	(*861,463)	66,087	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
456,003	-	(36,740)	492,743	פרמיות שהורווחו בשייר
173,331	12,697	54,667	105,967	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
32,253	-	-	32,253	הכנסות מדמי ניהול
68,826	-	33,077	35,749	הכנסות מעמלות
730,413	12,697	51,004	666,712	סך הכל הכנסות
1,338,134	-	732,576	605,558	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
904,175	-	(*862,656)	41,519	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
433,959	-	(130,080)	564,039	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
234,689	-	151,035	83,654	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
35,103	3,084	15,904	16,115	הוצאות הנהלה וכלליות
20,562	10,452	10,554	(444)	הוצאות (הכנסות) מימון
724,313	13,536	47,413	663,364	סך הכל הוצאות
6,100	(839)	3,591	3,348	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
1,492	80	1,195	217	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
7,592	(759)	4,786	3,565	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
ליום 30 בספטמבר, 2016				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
5,582,078	-	-	5,582,078	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,217,739	-	2,253,349	964,390	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

(* לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים השנתיים.)

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
446,417	-	271,741	174,676	פרמיות שהורווחו ברוטו
113,528	-	92,260	21,268	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה (*)
332,889	-	179,481	153,408	פרמיות שהורווחו בשייר
149,779	4,404	3,569	141,806	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
20,367	-	-	20,367	הכנסות מדמי ניהול
19,341	-	13,457	5,884	הכנסות מעמלות (*)
522,376	4,404	196,507	321,465	סך הכל הכנסות
510,569	-	222,189	288,380	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
112,028	-	100,282	11,746	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (*)
398,541	-	121,907	276,634	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
90,436	-	57,669	32,767	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
18,323	2,057	7,584	8,682	הוצאות הנהלה וכלליות
6,717	2,729	4,010	(22)	הוצאות (הכנסות) מימון
514,017	4,786	191,170	318,061	סך הכל הוצאות
8,359	(382)	5,337	3,404	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
3,890	224	2,707	959	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
12,249	(158)	8,044	4,363	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
ליום 30 בספטמבר, 2017				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
8,704,107	-	-	8,704,107	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,266,714	-	2,393,411	873,303	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

(*) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 7 ג' ו-7 ח' להלן.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
483,799	-	273,659	210,140	פרמיות שהורווחו ברוטו
86,152	-	67,087	19,065	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
397,647	-	206,572	191,075	פרמיות שהורווחו בשייר
127,468	5,816	13,607	108,045	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
12,069	-	-	12,069	הכנסות מדמי ניהול
20,190	-	7,673	12,517	הכנסות מעמלות
557,374	5,816	227,852	323,706	סך הכל הכנסות
511,913	-	213,581	298,332	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
73,218	-	59,266	13,952	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
438,695	-	154,315	284,380	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
86,506	-	55,976	30,530	הוצאות הנהלה וכלליות
12,266	1,556	6,199	4,511	הוצאות מימון
8,086	3,926	3,659	501	סך הכל הוצאות
545,553	5,482	220,149	319,922	רווח לפני מסים על ההכנסה
11,821	334	7,703	3,784	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(2,655)	(152)	(2,084)	(419)	סה"כ רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
9,166	182	5,619	3,365	
ליום 30 בספטמבר, 2016				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
5,582,078	-	-	5,582,078	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,217,739	-	2,253,349	964,390	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
1,818,150	-	1,097,507	720,643	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,045,665	-	(**937,258)	108,407	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
772,485	-	160,249	612,236	פרמיות שהורווחו בשייר
322,278	18,116	94,360	209,802	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
47,960	-	-	47,960	הכנסות מדמי ניהול
95,219	-	43,613	51,606	הכנסות מעמלות
1,237,942	18,116	298,222	921,604	סך הכל הכנסות
1,800,599	-	963,372	837,227	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
970,181	-	(**916,388)	53,793	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
830,418	-	46,984	783,434	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשייר
329,053	-	212,995	116,058	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
40,253	3,477	17,623	19,153	הוצאות הנהלה וכלליות
30,491	13,599	17,059	(167)	הוצאות (הכנסות) מימון
1,230,215	17,076	294,661	918,478	סך הכל הוצאות
7,727	1,040	3,561	3,126	רווח לפני מסים על ההכנסה
4,236	(*11,409)	(6,477)	(696)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
11,963	12,449	(2,916)	2,430	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016				
מבוקר				
אלפי ש"ח				
6,081,178	-	-	6,081,178	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
3,245,487	-	2,273,523	971,964	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

(*) סווג מחדש, ראה באור 2 ה' לעיל.

(**) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים השנתיים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)
ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים **)	סה"כ	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
270,861	288,761	108,920	188,523	857,065	פרמיות ברוטו
(***173,517)	2,641	10,816	98,313	285,287	פרמיות ביטוח משנה
97,344	286,120	98,104	90,210	571,778	פרמיות בשייר
(28,752)	9,896	13,560	6,856	1,560	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
126,096	276,224	84,544	83,354	570,218	פרמיות שהורווחו בשייר
15,356	3,097	7,380	1,986	27,819	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
16,945	(91)	1,163	19,753	37,770	הכנסות (החזר) מעמלות
158,397	279,230	93,087	105,093	635,807	סך כל ההכנסות
340,542	203,209	80,395	73,702	697,848	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
(***197,720)	293	21,558	39,626	259,197	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
142,822	202,916	58,837	34,076	438,651	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
27,376	64,916	21,918	42,206	156,416	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
8,699	5,348	1,898	3,610	19,555	הוצאות הנהלה וכלליות
12,576	-	-	287	12,863	הוצאות מימון
191,473	273,180	82,653	80,179	627,485	סך כל ההוצאות
(33,076)	6,050	10,434	24,914	8,322	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
1,743	685	829	190	3,447	רווח כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
(31,333)	6,735	11,263	25,104	11,769	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מיסים על הכנסה
1,593,474	273,584	390,776	135,577	2,393,411	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2017 (בלתי מבוקר)
562,555	270,568	340,341	65,046	1,238,510	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 30 בספטמבר, 2017 (בלתי מבוקר)

(* ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינו מהווה 47.9% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(** ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 57.9% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(*** לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאור 7 ח' להלן.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016

סה"כ	ענפי רכוש ואחרים (**)	ענפי חבויות אחרים (*)	רכב רכוש	רכב חובה	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
860,922	175,727	93,529	293,659	298,007	פרמיות ברוטו
926,467	87,674	7,426	1,215	(***830,152)	פרמיות ביטוח משנה
(65,545)	88,054	86,102	292,444	(532,145)	פרמיות בשייר
(28,805)	6,643	9,849	5,960	(51,257)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם ורווחה, בשייר
(36,740)	81,411	76,253	286,484	(480,888)	פרמיות שהורווחו בשייר
54,667	2,806	9,023	8,753	34,085	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
33,077	17,925	1,143	118	13,891	הכנסות מעמלות סך כל ההכנסות
51,004	102,142	86,419	295,355	(432,912)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
732,576	91,766	87,500	238,451	314,859	חלקם של מבטחי המשנה תשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
862,656	50,830	8,806	2,073	(***800,947)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ושקעה בשייר
(130,080)	40,936	78,694	236,378	(486,088)	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
151,035	40,119	19,498	63,361	28,057	הוצאות הנהלה וכלליות
15,904	2,780	1,392	4,551	7,181	הוצאות מימון
10,554	280	-	-	10,274	סך כל ההוצאות
47,413	84,116	99,583	304,290	(440,576)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
3,591	18,026	(13,164)	(8,935)	7,664	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
1,195	55	198	192	750	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה
4,786	18,079	(12,965)	(8,742)	8,414	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2016 (בלתי מבוקר)
2,253,349	130,505	340,628	271,217	1,510,999	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2016 (בלתי מבוקר)
1,164,313	63,841	302,545	270,664	527,263	

(*) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינו מהווה 45.5% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 59.2% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים השנתיים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (אחרים **)	סה"כ
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
68,578	84,868	30,644	55,207	239,297
פרמיות ברוטו				
44,208 (***)	944	3,490	28,649	77,291
פרמיות ביטוח משנה				
24,370	83,924	27,154	26,558	162,006
פרמיות בשייר				
(5,882)	(8,726)	(2,044)	(823)	(17,475)
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר				
30,252	92,650	29,198	27,381	179,481
פרמיות שהורווחו בשייר				
2,485	(809)	1,350	543	3,569
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון				
6,238	(205)	353	7,071	13,457
הכנסות (החזר) מעמלות				
38,975	91,636	30,901	34,995	196,507
סך כל ההכנסות				
115,130	64,000	21,352	21,707	222,189
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו				
86,621 (***)	250	1,582	11,829	100,282
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח				
28,509	63,750	19,770	9,878	121,907
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר				
9,841	24,963	7,821	15,044	57,669
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות				
2,322	2,603	904	1,755	7,584
הוצאות הנהלה וכלליות				
3,920	-	-	90	4,010
הוצאות מימון				
44,592	91,316	28,495	26,767	191,170
סך כל ההוצאות				
(5,617)	320	2,406	8,228	5,337
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה				
1,360	541	652	154	2,707
רווח כולל אחר לפני מיסים על הכנסה				
(4,257)	861	3,058	8,382	8,044
סה"כ רווח (ההפסד) כולל לפני מיסים על הכנסה				
1,593,474	273,584	390,776	135,577	2,393,411
התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2017 (בלתי מבוקר)				
562,555	270,568	340,341	65,046	1,238,510
התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 30 בספטמבר, 2017 (בלתי מבוקר)				

(* ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינו מהווה 51.6% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 63.7% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאור 7 ח' להלן.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016					
סה"כ	ענפי רכוש ואחרים (**)	ענפי חבויות אחרים (*)	רכב רכוש	רכב חובה	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח					
224,206	52,836	24,545	77,445	69,380	פרמיות ברוטו
57,995	26,577	2,319	229	(***)28,870	פרמיות ביטוח משנה
166,211	26,260	22,225	77,216	40,510	פרמיות בשייר
(40,361)	(1,480)	(2,304)	(17,207)	(19,370)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
206,572	27,740	24,529	94,423	59,880	פרמיות שהורווחו בשייר
13,607	853	2,340	2,206	8,208	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,673	5,996	359	35	1,283	הכנסות מעמלות
227,852	34,589	27,228	96,664	69,371	סך כל ההכנסות
213,581	37,765	16,814	74,617	84,385	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
59,266	21,579	(3,334)	1,000	(***)40,021	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
154,315	16,186	20,148	73,617	44,364	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
55,976	13,720	6,781	23,351	12,756	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
6,199	869	408	656	3,634	הוצאות הנהלה וכלליות
3,659	69	-	-	3,590	הוצאות מימון
220,149	30,845	27,336	97,624	64,344	סך כל ההוצאות
7,703	3,744	(108)	(960)	5,027	רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
(2,084)	(61)	(233)	(229)	(1,561)	(הפסד) כולל אחר לפני מיסים על הכנסה
5,619	3,681	(340)	(1,189)	3,466	סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מיסים על הכנסה
2,253,349	130,505	340,628	271,217	1,510,999	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2016 (בלתי מבוקר)
1,164,313	63,841	302,545	270,664	527,263	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 30 בספטמבר, 2016 (בלתי מבוקר)

(*) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינו מהווה 50.6% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי ביטוח מקיף דירות ובתי עסק אשר הפעילות בגינם מהווה 63.5% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים השנתיים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ	ענפי רכוש (ואחרים *)	ענפי חבויות אחרים (**) מבוקר אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,099,245	215,185	119,024	378,633	386,403	פרמיות ברוטו
992,128	105,699	13,918	1,614	(870,897)***	פרמיות ביטוח משנה
107,117	109,486	105,106	377,019	(484,494)	פרמיות בשייר
(53,132)	1,010	2,710	(2,335)	(54,517)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
160,249	108,476	102,396	379,354	(429,977)	פרמיות שהורווחו בשייר
94,360	5,048	15,695	15,328	58,289	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
43,613	23,561	1,405	161	18,486	הכנסות מעמלות
298,222	137,085	119,496	394,843	(353,202)	סך כל ההכנסות
963,372	107,250	116,250	310,465	429,407	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
916,388	55,293	11,898	1,958	(847,239)***	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
46,984	51,957	104,352	308,507	(417,832)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
212,995	56,205	28,304	88,026	40,460	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
17,623	2,886	1,417	4,856	8,464	הוצאות הנהלה וכלליות
17,059	371	-	-	16,688	הוצאות מימון
294,661	111,419	134,073	401,389	(352,220)	סך כל ההוצאות
3,561	25,666	(14,577)	(6,546)	(982)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(6,477)	(322)	(1,081)	(1,056)	(4,018)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(2,916)	25,344	(15,658)	(7,602)	(5,000)	סה"כ רווח (הפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
2,273,523	115,543	347,783	267,060	1,543,137	התחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016 (מבוקר)
1,197,910	58,636	311,860	266,722	560,692	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016 (מבוקר)

(* ענפי רכוש אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח מקיף דירות אשר הפעילות בגינו מהווה 62.6% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף ביטוח צד ג' אשר הפעילות בגינו מהווה 49.8% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(***) לעניין עסקאות עם מבטחי משנה, ראה ביאורים 15 ו-20 לדוחות הכספיים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

נתונים לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017:

סה"כ	בריאות אחר	סיעודי	פוליסות ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון		פוליסות ביטוח חיים (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	מרכיב חיסכון	עד שנת 1990(1)	עד שנת 2003	משנת 2004 תלוי תשואה	
		פרט	קבוצתי	פרט	בלתי מבוקר אלפי ש"ח			
531,693	15,864	6,057	-	65,009	377,312	57,957	9,494	פרמיות ברוטו:
2,480,945					2,480,945			תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
51,408					38,023	13,770	(385)	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
600,666	7,507	1,777	331	28,950	426,319	104,125	31,657	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
177,139					177,139			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם בחלקם באגרות חוב מיועדות.
 - (2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
- המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

(* כולל העברה של תיק הביטוח של אלטשולר שחם בסכום של כ- 283.4 מיליון ש"ח. ראה באור 7 ו' להלן.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

נתונים לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016:

סה"כ	בריאות אחר	סיעודי	פוליסות ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון		פוליסות ביטוח חיים הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	קבוצתי	פרט	מסנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003
					בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
558,830	15,894	4,633	-	56,856	418,939	52,196	10,312
707,103					707,103		
35,136					24,379	7,874	2,883
587,182	6,429	2,984	244	36,036	431,963	64,315	45,211
18,376					18,376		

פרמיות ברוטו:
 תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
 מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

הערות:

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מוגבים בעיקרם באגרות חוב מיועדות. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
 (2) המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

נתונים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017:

סה"כ	בריאות אחר	סיעודי	פוליסות ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון		פוליסות ביטוח חיים (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	מסנת 2004 תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990(1)		
		פרט	קבוצתי	פרט	בלתי מבוקר אלפי ש"ח				
174,676	4,503	1,415	-	-	21,538	125,011	19,163	3,046	1,415
									פרמיות ברוטו:
754,839						754,839			תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
22,007						14,232	6,135	1640	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
220,524	2,837	(61)	(1)	11,475	167,149	38,162	963		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
67,856					67,856				תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
- (2) המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

נתונים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016:

סה"כ	בריאות אחר	סיעודי	פוליסות ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון		פוליסות ביטוח חיים (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	מסגרת 2004	עד שנת 2003	עד שנת (1)1990	
		פרט	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
210,140	5,818	1,745	-	19,742	162,065	17,404	3,366	פרמיות ברוטו:
335,198					335,198			תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
11,301					8,595	3,474	(768)	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
285,010	1,948	633	(70)	13,551	203,975	47,965	17,008	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
13,322					13,322			תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
- (2) המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016:

סה"כ	בריאות אחר	סיעודי	פוליסות ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		
			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	עד שנת 2003	עד שנת 2004	עד שנת (1)1990
		פרט	קבוצתי	פרט	מבוקר	אלפי ש"ח	
<u>720,643</u>	<u>21,799</u>	<u>6,628</u>	<u>-</u>	<u>77,030</u>	<u>532,047</u>	<u>68,744</u>	<u>14,395</u>
							פרמיות ברוטו:
<u>1,233,518</u>					<u>1,233,518</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
							תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
<u>51,075</u>					<u>33,683</u>	<u>14,277</u>	<u>3,115</u>
							מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
<u>778,788</u>	<u>8,219</u>	<u>4,744</u>	<u>403</u>	<u>45,220</u>	<u>543,604</u>	<u>108,250</u>	<u>68,348</u>
							תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
<u>58,439</u>					<u>58,439</u>		
							תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם/בחלקם באגרות חוב מיועדות. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
- (2) המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - הון עצמי ודרישות הון

א. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית. החברה שהינה גוף מוסדי, כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן - "הממונה").

ב. משטרי ההון החלים על החברה- כללי

בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי"), לפיהן חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם להוראות כאמור, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון"). כמו כן, צוין כי הממונה תפעל לתיקון תקנות ההון, כך שלאחר שחברת ביטוח תקבל את אישור הממונה שבוצעה ביקורת על יישום ההוראות החדשות בדוחותיה הכספיים, תקנות ההון לעניין הון עצמי מינימלי נדרש לא יחולו עליה. לפיכך, עד לקבלת אישור הממונה כאמור, על החברה חלות תקנות ההון וההוראות החדשות במקביל.

יש לקרוא את המידע לעניין דרישות ההון על פי התקנות וחוזר סולבנסי יחד עם המידע הכלול בביאור 14 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2016 ועם האמור בסעיף 4.1.2 בדוח הדירקטוריון.

ג. משטר ההון לפי תקנות ההון

להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות ההון על תיקוניהן והנחיות הממונה.

ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
605,880	519,533	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
367,188	360,072	הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
167,305	167,635	הון ראשוני בסיסי
77,487	72,413	הון משני מורכב
244,792	240,048	הון שלישוני מורכב
611,980	600,120	סך הכל הון משני והון שלישוני מורכב
6,100	80,587	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
		עודף ליום הדוח הכספי
	22,672	<u>פעולות לאחר תאריך הדיווח:</u> (ראה ביאור 9 ב' ו-9ג')
-	2,468	ירידה בדרישות הון בגין תביעות תלויות
-	(3,730)	ירידה בדרישות הון בגין השקעות בעקבות העסקה
-	(7,000)	קישור בהון הראשוני - עלויות העסקה בניכוי המס
-	(7,154)	הכרזת דיבידנד
6,100	87,843	השפעת הקטנת ההון הראשוני על ההון המשני
		עודף בהתחשב בפעולות לאחר תאריך הדיווח

באור 4 - הון עצמי ודרישות הון (המשך)
ג. משטר ההון לפי תקנות ההון (המשך)

ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
		(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
140,262	147,416	תביעות תלויות בביטוח כללי וביטוח סיעודי
226,073	143,320	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז (באור 7 ג')
25,462	25,462	עתודה בגין סיכונים יוצאים מן הכלל מיוחדים בביטוח חיים
1,212	1,253	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
134,916	121,337	נכסי השקעה ונכסים אחרים
19,891	18,786	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
55,064	58,959	סיכונים תפעוליים
3,000	3,000	דרישות הון מיוחדות על פי הנחיות הממונה
605,880	519,533	סה"כ הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות

ד. משטר כושר פרעון כלכלי מבוסס Solvency II

כאמור לעיל, בחודש יוני 2017 פורסם חוזר סולבנסי שנועד לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017 על נתוני 31 בדצמבר 2016. בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון").

באור 4: - הון עצמי ודרישות ההון (המשך)

ד. משטר כושר פרעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

בהתאם לחוזר סולבנסי סף ההון יהיה שווה לגבוה שבין סכום ההון הראשוני המינימלי הנדרש לפי תקנות ההון לבין סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בחוזר סולבנסי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מה-SCR.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)-

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן – "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב-5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

על פי חישוב שביצעה החברה ליום 31 בדצמבר 2016, לחברה עודף הון, וזאת גם ללא הוראות מעבר.

החישוב שערכה החברה כאמור, אינו מבוקר ואינו סקור. לפי הנחיות הממונה, עד ליום 31 בדצמבר 2017, יוגש לממונה דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר (שאינו מהווה ביקורת או סקירה) שמטרתו בדיקת תהליך ותוצאות החישוב שביצעה החברה כאמור.

לפירוט נוסף, בלתי מבוקר ובלתי סקור, ראה סעיף 5.4 בדוח הדירקטוריון.

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, שהטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל, כגון: אופן חישוב ריבית ההיוון, פעולות הנהלה בעת תרחיש קיצון וגורמים נוספים.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

החישובים הנדרשים ליחס כושר פירעון בהתאם להוראות החדשות הינם מורכבים ביותר בהיבטים רבים ומבוססים, בין היתר, על אומדן תזרימי מזומנים המופקים ממערכות עזר שונות שאינן חלק אינטגרלי ממערכת החשבונות השוטפת. הכלים הקיימים כיום, ובכלל זה המודלים האקטואריים, אינם ערוכים במלואם לחישוב ברמת הפירוט והדיוק הנדרשים להבטחת נאותות הדיווח והבקרה על יחס כושר פירעון. החברה ממשיכה להשקיע משאבים במיכון התהליכים התומכים, על מנת לצמצם את החשיפה והפערים בנושא, שהשפעתם אינה ידועה.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

הוראות נוספות בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בטיטת חוזר שפורסמה בחודש ספטמבר 2017, (להלן - "הטיטה") נכללו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו או סקירתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו. בהתאם לטיטה דוח יחס כושר פירעון כלכלי מבוקר יפורסם לראשונה במועד פרסום הדוח התקופתי לרבעון השני של 2018.

באור 4: - הון עצמי ודרישות ההון (המשך)

ה. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. בהתאם למכתב, לאחר מועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי - חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי כאמור לעיל.

החישוב שערכה החברה ליום 31 בדצמבר 2016, כמפורט בסעיף ד' לעיל, ובסעיף 5.4 בדוח הדירקטוריון, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום, משקף יחס כושר פירעון בשיעור גבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרים ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017 הוכרז ושולם דיבידנד בסך של 18 מיליון ש"ח, ראה ביאור 7 ב' להלן.

לעניין הכרזת הדיבידנד לאחר תאריך המאזן על ידי החברה, ראה ביאור 9 ב' להלן.

1. מר אלי אלעזרא (בעל השליטה בחברה) התחייב במסגרת ההיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בחברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברה לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, כפי שיהיו מעת לעת, או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן.

מכשירים פיננסיים באור 5 :-

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן:

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2016	2016	2017	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
132,714	132,727	135,718	נדל"ן להשקעה
			<u>השקעות פיננסיות:</u>
3,231,777	3,051,356	4,966,655	נכסי חוב סחירים
140,231	166,093	137,867	נכסי חוב שאינם סחירים
754,164	601,455	1,511,752	מניות
1,445,722	1,256,636	1,510,965	השקעות פיננסיות אחרות
5,571,894	5,075,540	8,127,239	סך הכל השקעות פיננסיות
336,887	328,405	359,075	מזומנים ושווי מזומנים
84,842	87,109	87,269	אחר
6,126,337	5,623,781	8,709,301	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות:

הטבלה דלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, החברה מעריכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן. לגבי השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים, ראו סעיף ב (1) להלן.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, החברה מעריכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן. החברה מחזיקה במכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן לפי הסיווגים כדלקמן:

ליום 30 בספטמבר, 2017				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,966,655	-	-	4,966,655	השקעות פיננסיות
137,867	-	137,867	-	נכסי חוב סחירים
1,511,752	64,585	-	1,447,167	נכסי חוב שאינם סחירים
1,510,965	100,201	-	1,410,764	מניות
8,127,239	164,786	137,867	7,824,586	השקעות פיננסיות אחרות
				סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
3,051,356	-	-	3,051,356	השקעות פיננסיות
166,093	-	166,093	-	נכסי חוב סחירים
601,455	56,721	-	544,734	נכסי חוב שאינם סחירים
1,256,636	53,314	-	1,203,322	מניות
5,075,540	110,035	166,093	4,799,412	השקעות פיננסיות אחרות
				סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
3,231,777	-	-	3,231,777	השקעות פיננסיות
140,231	-	140,231	-	נכסי חוב סחירים
754,164	64,569	-	689,595	נכסי חוב שאינם סחירים
1,445,722	62,633	-	1,383,089	מניות
5,571,894	127,202	140,231	5,304,461	השקעות פיננסיות אחרות
				סה"כ

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

תנועה בנכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
127,202	62,633	64,569
27,379	27,363	16
26,319	26,319	-
(11,176)	(11,176)	-
(4,938)	(4,938)	-
<u>164,786</u>	<u>100,201</u>	<u>64,585</u>
יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)		
סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד		
רכישות		
מכירות		
פדיונות		
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017		
27,361	27,345	16
סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו בהפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017		

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
82,761	30,025	52,736
12,025	8,040	3,985
17,129	17,129	-
(1,880)	(1,880)	-
<u>110,035</u>	<u>53,314</u>	<u>56,721</u>
יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)		
סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד		
רכישות		
מכירות		
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016		
12,003	8,018	3,985
סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016		

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
139,109	74,549	64,560	יתרה ליום 1 ביולי, 2017
18,687	18,662	25	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
11,015	11,015	-	רכישות
(4,025)	(4,025)	-	מכירות
164,786	100,201	64,585	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017
18,681	18,656	25	סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
104,553	47,809	56,744	יתרה ליום 1 ביולי, 2016
(2,546)	(2,523)	(23)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
8,725	8,725	-	רכישות
(697)	(697)	-	מכירות
110,035	53,314	56,721	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
(2,560)	(2,537)	(23)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו והוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות
	מבוקר	
	אלפי ש"ח	
82,761	30,025	52,736
21,448	9,615	11,833
26,540	26,540	-
(3,547)	(3,547)	-
<u>127,202</u>	<u>62,633</u>	<u>64,569</u>
21,402	9,569	11,833

יתרה ליום 1 בינואר, 2016

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד

רכישות

מכירות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח (הפסד) בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2016.

במהלך שנת 2016 לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

טכניקות הערכה

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

1. נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

ההרכב ושווי הוגן:

ליום 30 בספטמבר, 2017	
הערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
829,317	1,079,048
264,954	285,786
1,094,271	1,364,834
2,535	

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2016	
הערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
791,377	1,027,367
340,141	364,141
1,131,518	1,391,508
2,545	

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2016	
הערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	
792,766	1,009,674
371,326	392,659
1,164,092	1,402,333
2,547	

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות:

הטבלה דלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו כאמור בבאור 5א' (2):
החברה מחזיקה במכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן לפי הסיווגים כדלקמן:

ליום 30 בספטמבר, 2017			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
622,545	-	-	622,545
76,682	64,855	-	11,827
25,359	25,359	-	-
724,586	90,214	-	634,372
1,364,834	-	1,364,834	-

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן

(* לא כולל סך של 400,757 אלפי ש"ח נכסי חוב סחירים המוחזקים לפדיון, ששוים ההוגן 437,942 אלפי ש"ח.

ליום 30 בספטמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
565,344	-	-	565,344
77,242	56,984	-	20,258
20,132	20,132	-	-
662,718	77,116	-	585,602
1,391,508	-	1,391,508	-

נכסי חוב סחירים(*)
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן

(* לא כולל סך של 451,642 אלפי ש"ח נכסי חוב סחירים המוחזקים לפדיון, ששוים ההוגן 477,028 אלפי ש"ח.

ליום 31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
מבוקר			
אלפי ש"ח			
641,385	-	-	641,385
83,399	64,838	-	18,561
25,535	25,535	-	-
750,319	90,373	-	659,946
1,402,333	-	1,402,333	-

נכסי חוב סחירים(*)
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ
נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן

(* לא כולל סך של 445,775 אלפי ש"ח נכסי חוב סחירים המוחזקים לפדיון, ששוים ההוגן 471,384 אלפי ש"ח.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

תנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
90,373	25,535	64,838	יתרה ליום 1 בינואר, 2017 (מבוקר)
1,323	1,306	17	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
6,912	6,912	-	רכישות
(3,456)	(3,456)	-	מכירות
(4,938)	(4,938)	-	פדיונות
<u>90,214</u>	<u>25,359</u>	<u>64,855</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017
<u>1,325</u>	<u>1,308</u>	<u>17</u>	סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות	
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
72,514	15,147	57,367	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(663)	(280)	(383)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
5,478	5,478	-	רכישות
(213)	(213)	-	מכירות
<u>77,116</u>	<u>20,132</u>	<u>56,984</u>	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
<u>(668)</u>	<u>(285)</u>	<u>(383)</u>	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו והוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016.

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

תנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח		
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
84,519	19,713	64,806
2,956	2,907	49
3,130	3,130	-
(391)	(391)	-
-	-	-
<u>90,214</u>	<u>25,359</u>	<u>64,855</u>
יתרה ליום 1 ביולי, 2017		
סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד		
רכישות		
מכירות		
פדיונות		
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2017		
<u>2,963</u>	<u>2,914</u>	<u>49</u>
סך הרווחים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2017		

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2017, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח		
והפסד		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
76,759	19,746	57,013
(1,585)	(1,556)	(29)
2,087	2,087	-
(145)	(145)	-
<u>77,116</u>	<u>20,132</u>	<u>56,984</u>
יתרה ליום 1 ביולי, 2016		
סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד		
רכישות		
מכירות		
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016		
<u>(1,590)</u>	<u>(1,561)</u>	<u>(29)</u>
סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו והוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016		

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

תנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3:

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות לא סחירות
מבוקר		
אלפי ש"ח		
72,514	15,147	57,367
8,943	1,472	7,471
9,130	9,130	-
(214)	(214)	-
<u>90,373</u>	<u>25,535</u>	<u>64,838</u>
8,938	1,467	7,471

יתרה ליום 1 בינואר, 2016

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד

העברה

רכישות

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2016

במהלך שנת 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ג. התחייבויות פיננסיות

ליום 30 בספטמבר, 2017	
שווי הוגן	הערך בספרים
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
85,746	85,015
176,046	167,635
<u>261,791</u>	<u>252,650</u>

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

כתבי התחייבות נדחים מתאגידים בנקאיים

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

באור 5 :- מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

ליום 30 בספטמבר, 2016

ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	
85,558	85,036
179,696	167,670
<u>265,254</u>	<u>252,706</u>

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:
כתבי התחייבות נדחים מתאגידים בנקאיים
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר, 2016

הערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	
87,441	85,000
176,185	167,305
<u>263,626</u>	<u>252,305</u>

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:
כתבי התחייבות נדחים מתאגידים בנקאיים
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

ביאור 6: - התחייבויות תלויות

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד החברה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברה. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגדה. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן - "חוק תובענות ייצוגיות"). ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגיות (להלן - "בקשת האישור" ו-"שלב האישור" בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה (להלן - "שלב התובענה כייצוגית").

על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור. במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

הגשת תביעות ייצוגיות במדינת ישראל אינה כרוכה בתשלום אגרה כנגזרת מסכום התביעה, לפיכך, סכומי התביעה בתביעות מסוג זה עשויים להיות גבוהים באופן משמעותי מהיקף החשיפה בפועל בגין אותה תביעה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, בהן ביחס לתביעות, כולן או חלקן, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה תדחנה, או במקום בו קיימת נכונות לפשרה מצד החברה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה או הפרשה בגובה נכונות החברה לפשרה, לפי העניין.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה תתקבלנה והבקשות לאישור התובענות כייצוגיות תדחנה, או במקום בו לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענה כייצוגית, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 12, 13 ו-15 להלן, לפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין בקשות אלו.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה או הפרשה בדובה נכונות החברה לפשרה, לפי העניין.

להלן פרוט הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות:

1. המדובר בבקשה לאישור תובענה ייצוגית על סך כ-16.5 מיליון ש"ח אשר הוגשה נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות ביום 1 ביוני, 2011. לטענת התובע הייצוגי, המשיבות מעכבות אצלן תגמולי ביטוח מחמת עיקולים או צווי כינוס המוטלים על תגמולים אלו, וכאשר תגמולים אלו מועברים לבסוף למבוטח, הם מועברים בערכים נומינאליים בלבד, או במקרים מסוימים, בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, וזאת לכאורה בניגוד לדיון, הקובע חובת שיערוך. עילות התובענה שנטענו במקור הינן, בין היתר, הפרת חוזה הביטוח, הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובות מכוח חוק השומרים והפרת חובת הנאמנות. בדיון שהתקיים ביום 22 במרס, 2012 צומצמה המחלוקת לעילת עשיית עושר ולא במשפט בלבד.

ביום 12 בדצמבר, 2012, ולאחר חקירת המומחה מטעם המבקשים, הגשת עיקרי טיעון והצגת סיכומים בעל פה מטעם הצדדים, ניתנה החלטה המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית.

במסגרת ההחלטה, הוגדרו חברי הקבוצה כמבוטחים וניזוקים אשר תגמולי הביטוח ששולמו להם לאחר 1 ביוני, 2008, ואשר זכותם לתשלום עוכבה בגין עיקול שהוטל על הנכס. עילת התביעה הוגדרה כזכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט ומכוח חוק חוזה הביטוח.

ביום 8 בינואר, 2013 הגיעו הצדדים להסדר דיוני מוסכם שקיבל תוקף של החלטה של הערכאה המוסמכת, לפיו הדיון בתובענה ידחה למשך 90 יום במהלכם יקיימו הצדדים הליך

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך).

1. (המשך)

גישור בפני מגשר מוסכם; וכי ידחה המועד להגשת בר"ע על ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית עד לאחר מיצוי הליך הגישור.

ביום 24 באפריל, 2013, הודיע ב"כ התובע הייצוגי כי הליך הגישור כשל ובירור התובענה ימשך בבית המשפט. לאחר מועד זה, הצדדים הביעו נכונות לשוב לאפיק הגישור. בדיון המקדמי שנערך ביום 16 ביוני, 2013, נקבע כי התובענה יכולה להתייחס לטענה לפיה גם בפוליסות "משתתפות ברווחים" לא מועברת מלוא טובת ההנאה המופקת מעיכוב הכספים לידי חברי הקבוצה. לעומת זאת, לא תיכלל הטענה לפיה חברות הביטוח נדרשות לשאול את המבוטח כיצד הוא מבקש שיהגו בכספו.

בדיון שהתקיים ביום 10 במרס, 2016 הודיעו הצדדים, כי הם מצויים בשלבים מתקדמים של גיבוש הסכם פשרה שיוגש לבית המשפט עד ליום 3 באפריל, 2016. דיון קדם משפט התקיים ביום 15 במאי, 2016 ובו מסרו כי בכוונתם להגיש בתוך זמן קצר, הסכם פשרה חתום ובקשה לאישור ההסכם.

בדיון האחרון שהתקיים ביום 21 באוגוסט 2016 סוכם, כי בתוך שבועיים הצדדים יגישו הסכם חתום ובקשה לאישור הסדר פשרה. ביום 13 באוקטובר, 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה. ביום 2 בנובמבר 2016 ניתנה החלטת בית משפט הקובעת כי דבר הגשת בקשת האישור יפורסם בהודעה לצורך התייחסויות בהתאם לסעיף 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, עוד נקבע כי ההודעה כאמור תפורסם בשניים מתוך ארבעת העיתונים הנפוצים והיא תכלול בין היתר פרטים אודות הדרכים בהן ניתן לעיין בנוסח בקשת האישור, הסדר הפשרה והחלטת בית המשפט. עוד קבע בית המשפט, כי ניתן יהיה להגיש התנגדויות לבקשת האישור עד ליום 1 בינואר, 2017 וכי הדיון בבקשת האישור יתקיים ביום 15 בינואר, 2017. ביום 14 בנובמבר, 2016 התפרסמה הודעה כאמור בעיתונים "מעריב" ו"ישראל היום".

ביום 1 בינואר, 2017 הוגשה התנגדות מטעם תנועת אזרחים וותיקים לשיפור חיי האזרחים הוותיקים בישראל.

ביום 15 בינואר, 2017 התקיים דיון בבית המשפט במסגרתו נדונו היבטים שונים של יישום הסכם הפשרה. בית המשפט קבע דיון נוסף ביום 26 בפברואר, 2017. ביום 16 בפברואר, 2017 נעתר בית המשפט לבקשה למחוק את ההתנגדות, וההתנגדות נמחקה. ביום 2 באפריל 2017 הגיש היועמ"ש התנגדות להסדר הפשרה, וביום 22 במאי, 2017 הגישו הנתבעות וביניהן החברה תגובה להתנגדות היועמ"ש. בדיון שהתקיים ביום 28 במאי, 2017 התמקד ב"כ היועמ"ש בסוגיית נחיצות הבודק ושאלת איתור חברי הקבוצה הייצוגית. הוסכם, כי הנתבעות יגישו תצהירים מטעמן בתמיכה לטענה שלא ניתן לאתר את חברי הקבוצה ב"לחיצת כפתור", וב"כ היועמ"ש יודיע האם הוא מסתפק בתצהירים אלו ולאחר מכן יחליט בית המשפט בעניין. ביום 4 ביולי 2017 הוגש התצהיר מטעם החברה ביחד עם תצהירים של חברות נוספות. ביום 11 ביולי, 2017 הורה בית המשפט כי היועמ"ש יגיש את עמדתו בעניין התצהירים עד ליום 20 ביולי 2017. ביום 13 ביולי, 2017 הוגשה עמדת היועמ"ש לפיה אין בהגשת התצהיר כדי לשנות מעמדתו ויש מקום למינוי בודק אשר יבחן את יכולתה של החברה לאתר את חברי הקבוצה, וכן כי נדרשת השלמת התייחסות הבודק לסכום הפיצוי המוצע המגיע לכל חבר בקבוצה, בהתייחס לענפי הביטוח השונים. ביום 20 ביולי, 2017 ניתנה החלטה של בית המשפט לפיה נוטה בית המשפט לדעה כי יש מקום למינוי בודק אשר יבחן את האפשרות לבצע השבה פרטנית והורה למפקחת על הביטוח להעביר עד ליום 15 באוגוסט, 2017 המלצה בדבר זהותו של מומחה (או מומחים) אשר לדעתה יוכל לבצע את הבדיקה האמורה.

ביום 14 בספטמבר, 2017 ניתנה החלטה של בית המשפט המורה על מינוי ר"ח יהודה אורבך כבודק לגבי השאלה האם מערכות המידע של הנתבעות (ובכלל זאת החברה) מאפשרות לזהות את חברי הקבוצה הזכאים להחזר (כולם או חלקם), לחשב את סכום החזר ולבצע השבה פרטנית. עוד נקבע כי הבודק יגיש דו"ח בעניין האמור עד ליום 30 בנובמבר, 2017.

2. המדובר בבקשה לאישור תובענה כייצוגית על סך כ-37 מיליון ש"ח אשר הוגשה נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות ביום 13 ביוני, 2012. עניין התובענה הינו גביית סכומי כסף העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטחים והקרויים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" ("גורם פוליסה"). לטענת התובעת הייצוגית, אמנם במסגרת חוזרי הממונה הותר לחברות הביטוח לגבות "גורם פוליסה" בפוליסות לביטוח חיים, בכפוף

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)
2. (המשך)

למספר מגבלות, אלא שזהו תנאי הכרחי אך לא מספיק ולצורך גביית "גורם פוליסה" נדרשת גם הסכמה חוזית.

הקבוצה אותה מבקשת לייצג התובעת הנה כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח של המשיבה ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כעמלה זהה בשם אחר. התובעת עותרת לסעד של תשלום סכום הפיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה. כן עותרת התובעת למתן צו עשה המורה לחברה לשנות את דרך פעולתה בכל הקשור בגביית גורם פוליסה ולתשלום גמול לתובעת ושכר טרחה לבאי כוחה.

החברה הגישה תגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית, התובעת הגישה תשובה לתגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ובהמשך הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה.

בקדם המשפט שהתקיים ביום 1 בספטמבר, 2013 נקבע התיק להגשת סיכומים בכתב בבקשת האישור.

בתחילת אוקטובר 2013, הוגשו סיכומים מטעם החברה, ובהמשך הוגשו סיכומי תשובה מטעם המבקשת.

בהמשך, התקיימו פגישות עם נציגי הפיקוח בניסיון לבחון את עמדתם באשר לאפשרות לסיום התיק בפשרה. נציגי הפיקוח ביקשו שהות כדי לבחון העניין. במקביל, נציגת היועמ"ש הודיעה כי אין מניעה מבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון כי תינתן החלטה בבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

לפני כשנה התקיים בתיק מקביל (ת"צ 30028-04-11) הליך גישור, שהסתיים בהגשת הסכם גישור לבית המשפט.

ההסכם הוגש ביום 10 ביוני, 2015, וביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט בתיק המקביל על פרסום הסדר הפשרה, וכן הורה על מינויו של פרופ' אייל זמיר כבודק בתיק, וזאת בהתאם לסעיף 19 (ב) לחוק תובענות ייצוגיות.

המשיבות בתיק המקביל עתרו לביהמ"ש בבקשה שיעיין מחדש בהחלטתו על מינוי בודק מתחום המשפט, אולם בהחלטתו מיום 29 ביוני, 2015, הותיר בית המשפט את החלטתו זו על כנה.

בתחילת חודש ספטמבר 2015 השלים הבודק את חוות דעתו והעבירה לבית המשפט, ובה הוא פירט את הערותיו והמלצותיו.

ביום 18 באוקטובר, 2015 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי מרכז בבקשה התלויה ועומדת לאישור הסכם הפשרה שהוגש בתיק המקביל.

בדיון הנ"ל הבהיר ביהמ"ש כי יש לו השגות בנוגע להסדר הפשרה, וכי ככל שלא יוכנסו בו שינויים לרבות הגדלת סכום הפשרה - הוא לא יאשר את ההסדר במתכונתו הנוכחית.

בחודש מרס 2016 הגיש היועמ"ש את עמדתו והערותיו להסדר הפשרה. המשיבות הגישו תגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה וטענו בין היתר, כי יש לאשר את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים.

ביום 21 בנובמבר, 2016 ניתנה החלטת בית משפט הן בבקשה לאישור הסדר הפשרה (בתיק המקביל) והן בבקשות לאישור התובענות כייצוגיות. באשר לבקשה לאישור הסדר הפשרה (בתיק המקביל) קבע בית המשפט כי יש לדחות את הסדר הפשרה, באשר לשיטתו של בית המשפט אין הוא מהווה הסדר ראוי וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה. באשר לבקשות לאישור התובענות כייצוגיות קבע בית המשפט כי יש מקום לאשר באופן חלקי את ניהול התובענות כייצוגיות. בית המשפט הגדיר את חברי הקבוצה והם "מבוטחים של כל אחת מחברות הביטוח בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1992-2003 (פוליסות המכונות בשמות שונים כגון "עדיף", "מיטב", "יותר", "עדי", "מעולה" וכי"ב), אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה". עילת התביעה אותה אישר בית

המשפט הינה הפרת פוליסת הביטוח בשל גבייה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם פוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם להגשת התובענה - החל מיום 13 ביוני, 2005 ביחס לחברה. בית המשפט אישר לתבוע את הסעדים הבאים: תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

2. (המשך)

לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך.

בית המשפט פסק לבאי הכוח של המבקשים שכר טרחה (בגין טיפולם עד לשלב זה) סכום של 100,000 ש"ח בתוספת מע"מ, סכום זה ישולם על ידי כל אחת מהמשיבות.

התובעים הגישו כתב תביעה נגד כלל הנתבעות ביום 12 בינואר, 2017.

הנתבעות (לרבות החברה) הגישו בקשה להארכת מועד להגשת כתב הגנה והמועד הוארך עד ליום 31 במאי, 2017. ישיבת קדם המשפט נדחתה ליום 13 ביולי, 2017.

ביום 16 במאי, 2017 הגישו הנתבעות (כולל החברה), כל אחת בנפרד, בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על ההחלטה לאשר באופן חלקי את התובענה כייצוגית. החברות וביניהן, מנורה, הראל כלל ומגדל הגישו בקשה לעיכוב הליכים לבית המשפט העליון במסגרתה הם ביקשו כי ההליכים בבית המשפט המחוזי יותלו עד להשלמת ההליכים בבקשת רשות הערעור בעליון. בית המשפט העליון נעתר לבקשה והורה על התליית ההליכים בבית המשפט המחוזי עד למתן החלטה אחרת. בהמשך להחלטה זו הוגשה בקשה לדחיית מועד הדיון לבית המשפט המחוזי והדיון נדחה ונקבע כי לאור החלטת בית המשפט העליון, הדיון הקבוע ליום 13 ביולי 2017 – מבוטל. הצדדים ימסרו הודעת עדכון בדבר התקדמות ההליכים בעליון עד ליום 27 בדצמבר 2017 או עם מתן החלטה, לפי המוקדם. החברה יחד עם איילון הגישו בקשה לאיחוד הדיון בבקשות רשות הערעור שהוגשו על ידן יחד עם בקשת רשות הערעור שהוגשה על ידי מנורה, הראל, כלל ומגדל במטרה לדון תחילה בהשגות שהועלו ביחס להסדר הפשרה. ביום 14 באוגוסט 2017 ניתנה על ידי בית לפיה בבקשות רשות הערעור של כל הנתבעות יידונו במאוחד. תחילה תדון השגת המבקשות ברע"א 4020/17 על דחיית הבקשה לאישור הסדר הפשרה (הסדר שהחברה ואיילון עדיין אינן צד לו). ככל שתתקבל ההשגה כאמור תוכלנה החברה ואיילון להצטרף להסדר הפשרה וכך יתייתר הצורך לדון בהשגה המשותפת לכל המבקשות על החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כייצוגית. ככל שיוחלט על דחיית ההשגה של חברות הביטוח האחרות (לא כולל החברה ואיילון) על דחיית הבקשה לאישור הסדר הפשרה, יגישו החברה ואיילון בתוך 21 ימים ממועד ההחלטה נוסח מקוצר של בקשות רשות הערעור שיתייחסו רק להחלטת בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כייצוגית.

ביום 24 באוקטובר, 2017 נתנה על ידי בית המשפט העליון החלטה, בה ציין בית המשפט כי לא ראה בשלב זה מקום להידרש תחילה להשגה על דחיית הבקשה לאישור הסדר פשרה והיא תדון יחד עם ההשגה על ההחלטה לאשר את ניהול התובענה כייצוגית במעמד הדיון שייקבע. על החברה להגיש בקשת רשות ערעור מקוצרת עד ליום 30 בנובמבר, 2017.

עד ליום 14 בדצמבר, 2017 יגישו המשיבים תשובות לתגובות. התיק נקבע לדיון בבית המשפט העליון ליום 2 ביולי, 2018.

3. תובענה ובצדה בקשה לאישור התובענה כייצוגית (להלן: "התביעה") על סך כ- 15 מיליון ש"ח, אשר הוגשה נגד החברה ביום 13 באוגוסט, 2014. התביעה הוגשה כנגד 7 חברות ביטוח נוספות בחודש יוני, 2014 (להלן יחדיו: "הנתבעות"). עניינה של התביעה הנה גביית תשלומי פרמיה גבוהים במסגרת פוליסות ביטוח חיים המונפקות על ידי הנתבעות לצרכי ביטוחי משכנתא, תוך התעשרות שלא כדין על גבי המבוטחים. לטענת התובעים, תשלומי הפרמיה העודפים נגרמים עקב קביעת סכומי ביטוח גבוהים מיתרות הלוואה בבנק המלווה, וכפועל יוצא מכך נאלצים המבוטחים לשלם לנתבעות סכומי פרמיה חודשיים גבוהים מאלו שהיו משלמים להם, לו הסכום המבוטח היה מותאם לסכום הלוואה המשכנתא הרשומה באותה עת בספרי הבנק.

עילות התביעה כנגד הנתבעות הן: הפרת חובה חקוקה, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הפרת חובת תום לב, רשלנות ועשיית עושר ולא במשפט.

הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הנה כלל לקוחות הנתבעות אשר היו מבוטחים של אחת או יותר מהנתבעות ב-7 השנים האחרונות (כולן או מקצתן) שקדמו להגשת הבקשה, אשר רכשו מהן פוליסת ביטוח חיים לצורך ביטוח הלוואת משכנתא אותה נטלו באחד מהבנקים למשכנתאות בישראל, ואשר סכום הביטוח ממנו נגזרות פרמיות הביטוח שנדרשו לשלם, ב-7 השנים האחרונות, עלה על יתרת הלוואה בבנק וכתוצאה מכך שילמו המבוטחים תשלומי יתר בגין ביטוח החיים למשכנתא אותה נטלו. התובעים עותרים, בין היתר, להשבת הפרשי הפרמיות ששולמו, לטענתם, ביתר.

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

3. (המשך)

הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מהחברה מסתכם להערכת התובע, בסכום של 15,046,618 ש"ח. סכום התביעה האישי של התובע כנגד החברה בגין השנים 2009 ועד 2013 עומד על סך של 282 ש"ח. יצוין כי הערכת הנזק נעשתה על-ידי בא כוח התובעים בהסתמך על נתונים מדוחותיה הכספיים הגלויים של החברה.

ביום 14 באוגוסט, 2014, הגיש המבקש בקשה לאיחוד הדיון בבקשת האישור יחד עם הדיון בבקשת אישור נוספת, שהוגשה לבית המשפט בעילות זהות לטענתו, באמצעות אותם באי כוח, נגד שבע חברות ביטוח נוספות (להלן: "הבקשה לאיחוד דיון").

בהחלטתו מיום 31 באוגוסט, 2014 קבע בית המשפט, כי הבקשה לאיחוד דיון תידון לאחר שתושלם הגשת כתבי הטענות בשתי בקשות האישור.

ביום 28 בספטמבר, 2014 הגיש המבקש הודעה ובקשה לדחיית ההליכים בתיק למשך שלושה חודשים (להלן: "בקשת הדחיה").

ביום 6 באוקטובר, 2014, הגישה החברה את תשובתה לבקשת הדחיה, לפיה היא אינה מתנגדת לדחייה המבוקשת.

בהחלטתו מיום 7 באוקטובר, 2014, הורה בית המשפט כי בשלב זה המבקש לא יידרש להגיש תגובה לתשובתה של החברה לבקשת האישור והתובענה לא תיקבע לדיון, אולם אין בכך כדי לגרוע מחובתה של החברה להגיש תשובתה לבקשת האישור.

ביום 15 בינואר, 2015, הגישה החברה את תשובתה לבקשת האישור.

ביום 19 באפריל, 2015, הגיש המבקש את תגובתו לתשובה לבקשת האישור.

ביום 14 ביוני, 2015, התקיים דיון מקדמי בבקשת האישור בו, בין היתר, הודיע בית המשפט כי בכוונתו לפנות למפקחת על הביטוח בשאלות העולות מבקשת האישור, והזמין את הצדדים להציע שאלות כאמור, וזאת עד ליום 16 ביולי, 2015.

בדיון קדם משפט שהתקיים ביום 20 ביולי, 2015, הורה בית המשפט על הסוגיות אשר תועברנה למפקחת על הביטוח, אשר הגישה את עמדתה בעניינן עד ליום 20 באוקטובר, 2015. תגובת הצדדים לעמדתה של המפקחת על הביטוח הוגשה ביום 20 בנובמבר, 2015.

ביום 19 באוקטובר, 2015 הגישה פרקליטות מחוז ירושלים בקשה להארכת המועד להגשת עמדת המפקחת על הביטוח, כך שהוגשה ביום 20 בנובמבר, 2015, ובהתאמה, כי התייחסות הצדדים לעמדת המפקחת על הביטוח תוגש עד ליום 20 בדצמבר 2015. ביום 21 באוקטובר, 2015 האריך בית המשפט את המועדים כמבוקש. ביום 23 בנובמבר, 2015 פרקליטות מחוז ירושלים הגישה בקשה נוספת להארכת המועד להגשת עמדת המפקחת על הביטוח כך שתוגש עד ליום 15 בדצמבר, 2015, והארכת המועד להגשת התייחסות הצדדים בהתאם, וכן לדחיית הדיון המקדמי הנוסף שנקבע בהליך ליום 3 בינואר, 2016.

ביום 21 בדצמבר, 2015 הודיעה המפקחת על הביטוח לבית המשפט, כי העבירה להתייחסותה של המפקחת על הבנקים את שאלות בית המשפט.

ביום 23 במרץ, 2016 הגישה המפקחת על הביטוח את עמדתה, אשר לכאורה תומכת בעיקר בטענות שהעלו המשיבות בתשובתן לבקשת האישור.

ביום 7 באפריל, 2016 המשיבות הגישו את התייחסותן לעמדת המפקחת, במסגרתה נטען בין היתר, כי עמדת המפקחת מאששת את טענות המשיבות בתשובתן לבקשת האישור, וכי לאור עמדת המפקחת מן הראוי שהמבקשים יסתלקו מבקשת האישור ומהתביעה נגד החברה.

ביום 10 באפריל 2016 התקיים דיון קדם משפט נוסף, במהלכו הורה בית המשפט כי בעקבות עמדת המפקחת, ב"כ המבקשים יודיע לבית המשפט עד ליום 1 במאי 2016 האם הוא מסכים למקד את התביעה ואת בקשת האישור בסוגיית היקף יידוע המבוטחים לעניין אופן שיערוך סכום הביטוח (שיעורי הריבית) במועד עריכת חוזה הביטוח. בהקשר זה יודיע גם ב"כ המבקשים האם הוא מוותר על טענותיו בכל המתייחס לתקופת חיי הפוליסה (במובחן ממועד עריכת חוזה הביטוח).

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

3. (המשך)

ביום 11 במאי, 2016 המבקשים הודיעו לבית המשפט, כי הם החליטו בשלב זה שאין בכוונתם לוותר על הטענות שהועלו בבקשת האישור, וכי הם סבורים שבקשת האישור מעלה סוגיות חשובות בהיבטים של חובות היידוע של חברות הביטוח ושל עדכון הסכום המבוטח לאורך חיי הסכם הביטוח ("הודעה המבקשים").

ביום 19 במאי, 2016 הגישה החברה בקשה למחיקת הודעת המבקשים מן הטעם שהיא כוללת, מעבר להודעה בעניין מיקוד בקשת האישור, טענות נוספות המהוות הרחבת חזית ומקצה שיפורים לטענות שהועלו בבקשת האישור.

ביום 24 במאי, 2016 התקיים קדם משפט נוסף במסגרתו נעתרו המבקשים להצעת בית המשפט למיקוד התובענה בסוגיית היקף הידוע בשלב הטרם חוזי ושלב עריכת החוזה (במובחן מחיי הפוליסה). בית המשפט הציע לצדדים לפנות לאישור בסוגיות שונות במחלוקת. המבקשים הסכימו להצעה. ביום 12 ביולי, 2016 התקיים דיון קדם משפט נוסף, במהלכו הסכימו הצדדים להצעת בית המשפט להפנות את הסוגיות שונות במחלוקת להליך גישור.

ביום 23 בנובמבר, 2016 התקיימה ישיבת גישור בפני המגשר ער"ד גיורא ארדינסט ("המגשר"). ביום 26 בינואר, 2017 התקיים דיון קדם משפט, בו הורה בית המשפט למשיבות להודיע תוך 7 ימים האם הן נכונות להמשיך בהליך הגישור ולקבל את הצעת המגשר.

ביום 9 בפברואר, 2017 הודיעו המשיבות לבית המשפט כי הן נכונות להמשיך בהליך הגישור. לאחר קיום הליך גישור, בדיון קדם משפט שהתקיים ביום 3 ביולי, 2017 הודיעו הצדדים לבית המשפט, כי הגיעו להסכמות עקרוניות בדבר מתווה להסתלקות מבקשת האישור.

המועד להגשת בקשת ההסתלקות נקבע ליום 16 ביולי, 2017. לאחר שעד יום 16 ביולי, 2017 לא עלה בידי הצדדים לגבש נוסח מוסכם לבקשת ההסתלקות, בדיון קדם משפט שהתקיים ביום 17 ביולי, 2017 הורה בית המשפט כי על הצדדים להודיע עד יום 27 ביולי, 2017 האם הגיעו להסדר ההסתלקות מוסכם. ביום 23 באוגוסט, 2017 הגישו הצדדים בקשת ההסתלקות מוסכמת, במסגרתה התבקשה דחיית תביעותיהם האישיות של המבקשים ומחיקתה של בקשת האישור.

בפסק דין מיום 13 בספטמבר, 2017 נעתר בית המשפט לבקשת ההסתלקות, והורה על מחיקתה של בקשת האישור.

4. המדובר בבקשה לאישור תובענה כייצוגית ("התובענה" ו-"בקשת האישור", בהתאמה) אשר הוגשה ביום 17 בדצמבר, 2015 נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות ("המשיבות") על ידי העמותה למען משרתי המילואים ("המבקשת").

בבקשת האישור נטען, כי המשיבות גובות פרמיות ביטוח מלאות מחיילי מילואים, אך מספקות להן כיסוי ביטוחי חלקי וחסר אשר שוויו נמוך מדמי הפרמיות הנגבות מהם. זאת, מאחר שלטענת המבקשת, המשיבות אינן מבטחות את חיילי המילואים במהלך תקופת שירות המילואים, אך מחייבות את מבוטחיהן בתשלום פרמיות גם בגין תקופת שירות המילואים. הקבוצה, בשמה עותרת המבקשת לנהל את התובענה הייצוגית, הינה כל מי שהייתה או שנמצאת בבעלותו פוליסת ביטוח שכללה החרגה שעניינה שירות מילואים, אשר שילם למשיבות פרמיות ביטוח בתקופה בה היה בשירות מילואים, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת הייצוגית.

במקביל לתיק זה, מתנהלת בבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ייצוגית נוספת בעניין דומה נגד חברות ביטוח נוספות, במסגרתו הוגשה בקשה לאישור הסדר דיוני לאיחוד הדיונים בבקשת האישור ובהליך הנוסף.

ביום 27 בינואר, 2016 אישר בית המשפט המחוזי מרכז את ההסדר הדיוני והורה על איחוד בקשת האישור וההליך הנוסף.

ביום 11 ביולי, 2016 הוגשה תשובתה של החברה לבקשת האישור, במסגרתה טענה, בין היתר, כי המבוטחים אינם משלמים פרמיה עודפת אלא פרמיה התואמת את הסיכון הגלום בעסקת הביטוח ובשקלול ההחרגות בפוליסה, שכן הסיכון בגין נזקים שמקורם בשירות מילואים כלל לא תומחרו בפוליסה והפרמיה אינה משקפת אותם; כי הביטוח נושא ערך למבוטח גם במהלך תקופת המילואים; כי התנהלותה נעשתה על פי הוראות הדין ובהתאם לעמדת המפקח על הביטוח; וכי המבקשים לא הצביעו על מקור חוקי כלשהו לתמיכה בטענותיהם. לתשובה לבקשת האישור ובתמיכה לטענות האקטואריות שהועלו במסגרתה, צורפה חוות דעת של מומחה אקטואר מטעם כל המשיבות בבקשת האישור.

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

4. (המשך)

ביום 7 בספטמבר, 2016 הגישה המבקשת את התגובה לתשובה לבקשת האישור ("התגובה לתשובה"), במסגרתה טענה, בין היתר, כי המשיבות נוקטות ב"סבסוד צולב" על חשבון מבוטחיהם המשרתים במילואים, וכי בידי המשיבות היכולת לתמחר את הפרמיה בגין סיכוני נזקי המילואים.

ביום 18 בספטמבר, 2016 התקיים דיון מקדמי בבקשת האישור, אשר בתומו בית המשפט הבהיר למבקשת, כי בדרך לאישור התובענה כייצוגית עומדים בפניה מכשולים, ועליה לשקול האם היא עומדת על המשך ניהול בקשת האישור.

ביום 5 במארס, 2017 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי הגיעו להבנות עקרוניות באשר לאופן הסדרת המחלוקת מושא בקשת האישור על דרך הסתלקות המבקשים, וביום 20 ביוני 2017 הגישו המבקשים, בהסכמת המשיבות, בקשה לאישור הסתלקותם מבקשת האישור. ביום 22 באוגוסט 2017 ניתן פסק דין במסגרתו אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות, הורה על מחיקת בקשת האישור ודחיית תביעותיהם האישיות של המבקשים.

5. המדובר בבקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 9 באוגוסט, 2016 נגד החברה ונגד 7 חברות ביטוח נוספות ("המשיבות"). סכום התביעה האישית הינה בסך של 2,000 ש"ח. סכום התביעה הקבוצתית הוגשה בסכום של 100,000,000 ש"ח. עניינה של התובענה הינה בטענה כי המשיבות מוכרות ביטוחי רכב חובה ומקיף כאשר תעריפי הביטוח נקבעים על פי פרמטרים קבועים מראש וביניהם גיל המבוטח וזאת על אף שלעיתים המבוטח במהלך תקופת הביטוח מגיע לגיל בו הוא זכאי לתעריף נמוך יותר והדבר ידוע מראש ובדיעבד, עם זאת, המשיבות אינן משנות את התעריף בהתאם לשינוי הצפוי בגיל. לטענת המבקשים קביעת דמי הביטוח בהתעלמות מהשינוי בגיל המבוטח במהלך תקופת הביטוח גורמת לגבייה ביתר, שתוצאתה בגביית פרמיות יקרות יותר, ללא עילה או צורך והתעשרות שלא כדין של המשיבות על גבם של המבוטחים. על פי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, הגדרת הקבוצה הינה כל מי שרכש ביטוח מאת המשיבות אשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה, היה זכאי להפחתה בתעריף פרמיית הביטוח, מבלי שחברת הביטוח הפחיתה את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם, ב - 7 השנים האחרונות. בעקבות בקשת המבקשים והסכמת המשיבות, וביניהן החברה, אושר למבקשים לתקן את התביעה והבקשה לאשרה כתובענה ייצוגית כך שתעסוק אך ורק בקביעת דמי התעריף של ביטוח מקיף. ביום 20 ביוני 2017 הוגשה תשובת החברה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

ביום 13 בספטמבר, 2017 התקיים דיון מקדמי בבקשה. במסגרת הדיון טען ב"כ התובעים הייצוגיים כי לא היו חקירות נגדיות במסגרת הבקשות לאישור התובענה כייצוגית הדומות שהוגשו ולכן הוא מעוניין לחקור את המצהירים בתיק דנן ולשנות את דעתו של בית המשפט בעניין הנדון. לאור טענה זו, הוסכם כי יועבר לו פרוטוקול של החקירות שבוצעו בבקשה לאישור שנדחתה. לאחר שהוא יעבור על הפרוטוקול, יהיה עליו לעדכן את בית המשפט עד ליום 1 בנובמבר, 2017 האם הוא עומד על בירור הבקשה.

ביום 14 בנובמבר, 2017 הודיע ב"כ התובעים הייצוגיים כי הוא עומד על בירור הבקשה. ביום 18 בנובמבר, 2017 קבע בית המשפט הנכבד כי בעקבות הלכה שניתנה על ידי בית המשפט העליון בנושא ערובה להוצאות, רשאים הצדדים להגיש השלמת טיעון ביחס לבקשה להפקדת ערובה להוצאות.

התיק קבוע לדיון מקדמי נוסף ליום 22 בפברואר, 2018.

6. המדובר בבקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 7 בספטמבר, 2016 נגד החברה. סכום התובענה האישית מוערך בכ- 235 ש"ח וסכום התובענה של כלל חברי הקבוצה מוערך בסכום של 8,100,000 ש"ח. עיקרה של התובענה הינה גבייה של הוצאות ניהול השקעות וזאת ללא הסכמה מפורשת על כך במסגרת הפוליסה. יובהר, כי גבייה של הוצאות ניהול השקעות אינה מנוגדת לדיון אלא אינה במסגרת ההסכמה החוזית בין הצדדים שכן על פי הפוליסה נקבע כי מהמבקשת ייגבה דמי ניהול בלבד.

ביום 26 בינואר, 2017 הוגשה תשובת החברה לבקשת האישור.

ביום 12 במרץ, 2017 הוגשה תגובת המבקשים לתשובה לבקשת האישור.

ביום 14 במרץ, 2017 התקיים דיון קדם משפט מאוחד, במסגרתו נקבע כי החברה, ביחד עם הנתבעות האחרות בתיקים הנוספים, יודיעו תוך 30 ימים בקשר להסכמתם לפנות להליך

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

6. (המשך)

גישור או לקבוע מועד לסיכומים ולאפשר לבית המשפט לפסוק בבקשה לאישור על סמך כתבי הטענות, מבלי להידרש להוכחות. ביום 27 ביוני, 2017 התקיים דיון קדם משפט נוסף, בסיומו בית המשפט קבע את התיק לדיוני הוכחות. דיון חקירות מצהירי המבקשים נקבע ליום 17 בינואר, 2018 ודיון חקירות מצהירי המשיבות נקבע ליום 24 בינואר, 2018.

7. המדובר בתובענה ייצוגית ובקשה לאישור התובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 13 בנובמבר, 2016 כנגד החברה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. לטענת התובעות, החברה מפרה כביכול התחייבויות במסגרת פוליסות לביטוחי מנהלים ולאבדן כושר עבודה באופן כזה שהחברה, בין היתר, מסיטה כספי מבוטחים וגורעת כספים מתוך רכיבי הגמל והפיצויים המופרשים על-ידי המבוטחים לטובת רכיב אובדן כושר עבודה, וכך מקטינה לכאורה את הסכומים הנצברים עבור המבוטחים כפנסיה (גמל ופיצויים) ומגדילה את הפרמיות הנגבות על-ידיה עבור רכיב "אובדן כושר", וכל זאת בניגוד לתנאי פוליסת הביטוח לטענתן. הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג כוללת כל מבוטח בעל פוליסת ביטוח מנהלים אצל החברה וכן מי שבעל ביטוח אובדן כושר עבודה, החל משנת 2015. הערכת התובעות באשר לנזק היא כי סכום הנזק המצרפי של חברי הקבוצה הינו בגבולות 5 מיליון ש"ח לערך, לשנת 2015 בלבד. סכום זה, לשיטת התובעות, הינו מינימלי, שכן הוא אינו לוקח בחשבון את הרווחים שהיו אמורים להיצבר על הכספים שנגזלו אילו היו נזקפים כיאות בפוליסות של המבוטחים בחברי הקבוצה. על כן, יש להוסיף לכך את התשואה שתושג בסוף שנת 2016 על הפקדות של שנת 2015 (כאשר בשנת 2015 התשואה עמדה על כ-2%).

ביום 16 בינואר, 2017 קיבל בית הדין את בקשת החברה להארכת המועד להגשת תשובתה לבקשת האישור, כך שהיא תוגש עד יום 15 במרס, 2017, ותשובה לה תוגש על ידי המבקשות עד יום 9 באפריל, 2017.

ביום 15 במרס, 2017 הוגשה תשובתה של החברה לבקשת האישור, במסגרתה טענה, בין היתר, כי החברה פעלה ופועלת בהתאם להוראות הפוליסה; כי כספים המופרשים לרכיבי הגמל והפיצויים של מבוטחיה, אינם נגרעים לטובת כסוי אובדן כושר עבודה; כי ככל שקיים שינוי ביחסי ההפקדות כפי שמשקף בדיווחי החברה למבוטחיה, הרי שמקורו באי התאמה רישומית זמנית הנובעת מהנחה שניתנה למבוטח ושטרם עודכנה; כי למבקשות או למי מחברי הקבוצה הנטענת כלל לא נגרם נזק, שכן הזכות לפדיון הכספים שנצברו ברכיבי הפנסיה כלל לא נתגבשה; וכי המבקשות לא הצביעו על מקור חוקי כלשהו לתמיכה בטענותיהן. ביום 9 באפריל, 2017 הגישו המבקשות את תגובתן לתשובת החברה לבקשת האישור.

ביום 20 באפריל, 2017 התקיים דיון מקדמי בבקשת האישור, במסגרתו קבע בית הדין כי על החברה לעדכן עד יום 29 במאי, 2017 מהו פרק הזמן שבו יוטמעו שינויים במערכת המחשוב שלה אשר ימנעו את היווצרות אי ההתאמה הרישומית. כמו כן, הופנו הצדדים לקיים הידברות, ולעדכן את בית המשפט על תוצאותיה עד יום 2 ביולי, 2017.

ביום 29 במאי 2017 הודיעה החברה לבית המשפט, כי מבדיקה והערכה שנעשתה על ידי הצוות המקצועי של החברה עולה, כי השלמת אפיון במערכת הממוחשבת של החברה, צפוי להסתיים בחודשים הקרובים, ולכל המאוחר עד סוף שנת 2017. במסגרת ההודעה האמורה הבהירה החברה, כי האפיון האמור יוביל, בין היתר, להתגברות על המגבלה הטכנולוגית בעטיה נוצרה אי ההתאמה הרישומית מושא בקשת האישור. בימים 2 ו-3 ביולי 2017, לאחר מגעים שהתנהלו בין הצדדים במסגרת משא ומתן לסיום ההתדיינות בהליך, הודיעו הצדדים לבית המשפט כי המגעים לקיום משא ומתן לא צלחו. מועד דיון בבקשת האישור קבוע ליום 25 בינואר 2018.

ביום 10 בספטמבר, 2017 התקיים דיון מקדמי נוסף, במסגרתו הפנה בית הדין את הצדדים לשוב ולהידבר ישירות במטרה לייתר את ההליך, ולעדכן את בית המשפט על תוצאות ההידברות עד ליום 25 בדצמבר, 2017. מועד דיון בבקשת האישור קבוע ליום 24 בינואר, 2018.

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

8. המדובר בתובענה ייצוגית ובקשה לאישור התובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 16 בנובמבר, 2016 נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות ("הנתבעות") לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז. עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסות ביטוח חיים אגב הלוואה לדיור, בהן מסלול הלוואה הינו כזה שבו קרן הלוואה מוחזרת בסוף התקופה, הנתבעות אינן משלמות, כביכול, למבוטחים, בעת קרות מקרה ביטוח, את מלוא יתרת חוב הלוואה לדיור, אלא חלק ממנו בלבד. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את חובת הגילוי החלה עליהן, מטעות את מבוטחיהן, מפרות את חוק חוזה הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות ברשלנות, מפרות את הוראות פוליסת הביטוח ופועלות בחוסר תום לב. הקבוצה הראשונה אותם מבקשים התובעים לייצג הינה לקוחות הנתבעות (או יורשיהם) שנטלו הלוואה לדיור, שבה קרן הלוואה מוחזרת בסוף התקופה, אשר רכשו פוליסת חיים אגב משכנתא מהנתבעות שלא באמצעות סוכנויות הביטוח של הבנקים, ובכללם אלו שבקורות אירוע ביטוח מזכה לא קיבלו מהנתבעות את מלוא יתרת חוב המשכנתא כפי שהופיע בספרי הבנק. הקבוצה השנייה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה לקוחות המחזיקים כיום בפוליסות מהסוג האמור. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג ביחס לכל אחת מהנתבעות בכ-15 מיליון ש"ח וזאת הנזק הכולל הנתבע במסגרת התובענה בסכום של 75 מיליון ש"ח. ביום 4 ביוני 2017 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת להסתלקות המבקשים 3-4, חנן בראונשטיין והעמותה לתועלת הציבור, מהבקשה לאישור כנגד החברה. ביום 5 ביוני 2017 בית המשפט אישר את הסתלקות המבקשים, ללא צו להוצאות ומבלי הצורך לפרסם את דבר ההסתלקות.

9. המדובר בתובענה ייצוגית ובקשה לאישור התובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 22 בינואר, 2017 נגד החברה לבית המשפט מחוזי מרכז. עניינה של בקשת האישור בטענת המבקשים הינה גביית יתר מן המבוטחים והפרת חובותיהן המוגברות של חברות הביטוח כלפי מבוטחיהן, בכל הנוגע לאפשרות עדכון הגיל ו/או וותק הנהיגה בעת חציית מדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה אותם בהפחתה בפרמיית הביטוח. סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה מוערך בסך של 12,250,000 ש"ח. סכום התביעה האישי של המבקשים מוערך בסך של 1,547.44 ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד גביית היתר. קבוצת התובעים, אשר בשמם מעוניינים המבקשים לפעול, הוגדרו כדלקמן: "מבוטחי המשיבה בביטוח רכב חובה, מקיף וצד ג', בתקופה שתחילתה 7 שנים קודם להגשת התובענה ועד למתן פסק דין בתובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת הגיל ו/או וותק הנהיגה המזכה בהפחתת דמי הביטוח, ואשר המשיבה מנעה מלנהוג כלפיהם על פי הפרקטיקה הנהוגת, ואשר כתוצאה מכך לא קיבלו את ההפחתה".

ביום 15 ביוני, 2017 הגישה החברה תשובה מטעמה לבקשת האישור. ביום 22 ביוני, 2017 התקיים דיון קדם משפט יחד עם תביעות נוספות שהוגשו כנגד חברות ביטוח נוספות אשר עוסקות בשאלות דומות של עובדה ומשפט, בית המשפט הורה כי נכון לשלב זה של ההליך, כלל התביעות העוסקות בפרקטיקת מעבר גיל ידונו במאוחד. בית המשפט ציין, כי הקבוצה המיוצגת בתביעות בפרקטיקת מעבר גיל, דומה לקבוצה המיוצגת בתביעה נגד ביטוח ישיר. נקבע כי כל תביעות פרקטיקת מעבר גיל ישתתפו בדיון שיתקיים ביום 13 בספטמבר, 2017 על מנת לבחון את המשך ניהול ההליכים. על המבקשים להגיש תגובה לתשובה לבקשת האישור עד ליום 6 בספטמבר, 2017.

ביום 13 בספטמבר, 2017 התקיים דיון קדם משפט, במסגרתו התיר בית המשפט את צירוף הראיות שנוספו לתגובה המבקשים לתשובת החברה, ונתן לחברה זכות תשובה לראיות שנוספו.

ביום 26 בנובמבר, 2017 הגישו כלל המשיבות בתיקי פרקטיקת מעבר גיל, בקשה בהסכמה להארכת מועד להגשת תשובותיהם, כך שאלו תוגשנה על ליום 14 בדצמבר, 2017, בית המשפט נעתר לבקשה.

דיון קדם משפט נוסף קבוע ליום 22 בפברואר, 2018.

10. המדובר בתובענה ייצוגית ובקשה לאישור התובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 4 במאי, 2017 נגד החברה וכנגד 2 חברות ביטוח נוספות. עניינה של התובענה, בגביית יתר, שלא כדין, של ריבית (דמי אשראי) בקשר עם פריסת הפרמיה השנתית לתשלומים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבטחו על ידי המשיבות בפוליסות ביטוח בענפי הביטוח הכללי (ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירה ותכולתן, ביטוח תאונות אישיות) וכל פוליסה אשר תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (קביעת אחידות מטבע בחוזי ביטוח ודמי ביטוח באשראי (תשמ"ד-1984)) חלות

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

10. (המשך)

עליה, ואשר שילמו למשיבות ריבית, דמי אשראי, דמי גביה, דמי הסדר תשלומים ביתר או כל תשלום דומה לאלה, תוך חריגה מהוראות הדין ו/או תוך חריגה משיעורי הריבית אשר הוצגו בפוליסות.

עילות התביעה הנטענות הן, בין היתר, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ותקנותיו, הפרת פקודת הנזיקין [נוסח חדש], הפרת חובה חקוקה, הפרת הסכם, הטעיה, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובת הנאמנות ועשיית עושר ולא במשפט.

הסעדים המבוקשים על ידי התובעים הינם פיצוי/השבה בדרך של החזר סכום הריבית העודפת שנגבה מהם שלא כדין וכן צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן.

סכום התביעה הכולל בתובענה כנגד המשיבות הוערך על ידי התובעים בסכום של 44,395,750 ש"ח; וסכום התובענה נגד החברה בלבד הינו סכום של 15,870,750 ש"ח. הנזק האישי של התובע הוערך בסך של 43.95 ש"ח.

החברה קיבלה ארכה להגשת התשובה וזאת עד ליום 21 בינואר, 2018.

11. המדובר בתובענה ייצוגית ובקשה לאישור התובענה כייצוגית אשר הוגשה ביום 24 במאי, 2017 נגד החברה.

עניינה של התובענה בטענה לפיה החברה מפרה את חובתה החוזית על פי פוליסת מקיף ל"רכב מסחרי מעל 3.5 טון ורכב אחר" ("הפוליסה") ומסרבת לשלם למבוטחיה את ירידת הערך הנגרמת לכלי הרכב המבוטח כתוצאה ממקרה ביטוח.

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מבוטחי החברה, אשר רכשו ו/או ירכשו מהחברה את הפוליסה לביטוח מקיף לכלי רכב מסחרי מעל 3.5 טון ורכב אחר ואשר כתוצאה ממקרה ביטוח כהגדרתו בפוליסה נגרם ו/או ייגרם לכלי הרכב שלהם נזק מסוג ירידת ערך.

עילות התביעה הנטענות, בין היתר, הן הפרת הסכם; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות אמון ותום לב בהתאם לחוק החוזים; תיאור מטעה ו/או פגיעה בנסיבות מיוחדות כאמור בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) תשמ"א-1981.

הסעדים המבוקשים על ידי התובע הינם ליתן צו הצהרתי לפיו הנזק של ירידת ערך, בגין מקרה הביטוח, הינו נזק המכוסה בפוליסה, וכן לשפות את כל מבוטחי החברה אשר היו מבוטחים בפוליסה ואשר לכלי הרכב שלהם נגרם ו/או יגרם נזק של ירידת ערך כתוצאה ממקרה ביטוח, במלוא ירידת הערך כפי שתקבע על ידי שמאי מוסמך, או כל סעד אחר שיקבע בית המשפט.

התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-75 מיליון ש"ח. הנזק האישי של התובע הוערך בסך של 1,107 ש"ח. מועד הגשת התשובה לבקשת האישור קבוע ליום 29 בנובמבר, 2017. דיון מקדמי בבקשת האישור קבוע ליום 11 בינואר, 2018.

12. מדובר בתובענה ייצוגית ובקשה לאישור התובענה כייצוגית, שהוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה ביום 7 בספטמבר, 2017.

עניין התביעה והבקשה בטענה כי החברה גובה בניגוד לדין ממבוטחים הוצאות ושכ"ט עו"ד עבור מכתבי התראה, כאשר החברה מגישה תביעות לסכום קצוב בהוצאה לפועל. סכום התביעה האישית של המבקש כנגד החברה 249.4 ש"ח. הנזק הכולל לא כומת במסגרת הבקשה.

13. מדובר בתביעה ובבקשה לאישור התובענה כייצוגית, שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים ביום 6 בספטמבר, 2017.

עניין התביעה והבקשה בטענה כי המשיבות ובהן החברה, משלמות במועד מאוחר למועד הפירעון סכומים שנפסקו לחובתם על ידי רשות שיפוטית וזאת מבלי להוסיף לסכום ששולם על ידה הפרשי הצמדה וריבית כדין.

סכום התביעה האישית של המבקשת כנגד החברה עומד על 1,269.4 ש"ח. הנזק הכולל לא כומת במסגרת הבקשה.

14. מדובר בתביעה ובבקשה לאשר כתובענה ייצוגית, אשר הוגשה ביום 6 בספטמבר, 2017 לבית

המשפט המחוזי מרכז – לוד. עניינה של הבקשה לאישור, בטענת המבקשת, הינה השבת דמי הפגיעה ששילמו מעסיקים למוסד לביטוח לאומי, בתקופת ההשבה, בגין תקופת הזכאות הראשונה, כמשמעותה בסעיף 94 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה – 1995

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות - בקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

14. (המשך)

(להלן: "חוק המל"ל") בעקבות תאונות דרכים שאירעו לעובדיהם הניזוקים, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המוסד לביטוח לאומי. סכום התביעה לכלל חברי הקבוצה ביחס למשיבה מוערך בסך 14,500,000 ש"ח. סכום התביעה האישי של המבקשת מוערך בסך 1,542 ש"ח. קבוצת התובעים, אשר בשמם מעוניינים המבקשים לפעול, הוגדרו על ידם כדלקמן: "הקבוצה הינה ציבור המעבידים/מעסיקים "הרגילים" (למעט המדינה, למעט קבוצת המעבידים המורשים וקבוצת המעבידים המיוחסת, כהגדרתם לעיל (בבקשה לאישור)) אשר שילמו/החזירו למל"ל, במהלך תקופת ההשבה, בגין עובדיהם הניזוקים, דמי פגיעה בגין "תקופת הזכאות הראשונה" כמשמעותה בסעיף 94 לחוק המל"ל בגין תאונות דרכים שארעו לעובדים כאמור, אשר הוכרו גם כתאונות עבודה על ידי המל"ל ("התאונות הרלבנטיות") ואשר המשיבה, כמבטחת שהוציאה את פוליסות ביטוח החובה על פי חוק הפלת"ד (לרבות ההפניות לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) ולפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש) התש"ל - 1970)) והמכסות את הארועים נשוא התאונות הרלבנטיות". טענת המבקשת הינה הפרת סעיף 328 לחוק המל"ל בגין החזר דמי הפגיעה ששילם המעסיק לעובד שנפגע בתאונת דרכים שהוכרה כתאונת עבודה בצרוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד תשלום זה למל"ל.

ביום 9 בנובמבר, 2017 הגישה המשיבה בקשה להעברת הדיון לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, כך שהדיון בבקשה יאוחד עם ת"א 51197-06-17 אהרון יצחק נ' שלמה חברה לביטוח בע"מ, זאת מאחר ושתי הבקשות לאישור עוסקות בשאלות משפטיות ועובדתיות זהות. ביום 12 בנובמבר, 2017 אישר בית המשפט את הבקשה כך שאיחד את הדיון בבקשה לאישור. על המשיבה להגיש את תשובתה לבקשה לאישור עד ליום 21 בדצמבר, 2017. על המבקשים להגיש את תגובתם לתשובת המשיבה לבקשה לאישור עד ליום 23 בפברואר, 2018. דיון קדם משפט נקבע ליום 26 באפריל, 2018.

15. ביום 21 בנובמבר, 2017 התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה כייצוגית אשר הוגשה נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות בטענה כי המשיבות במסגרת פוליסות ביטוח מנהלים, גובות ממבוטחיהן פרמיות ביטוח מלאות הכוללות גם "תוספת מקצועית" ותוספות סיכון אחרות המגלמות את הסיכון שבעבודת המבוטח, גם בתקופות בהן המבוטח לא עבד בפועל. בהתנהלות זו, לטענת המבקשת, החברה מפרה את הוראות סעיף 58 לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981, החברה מפרה את הוראות סעיפים 16 ו-20 לחוק חוזה ביטוח, מתרשלת ומפרה חובה חקוקה, החברה לא פועלת בהתאם לדוקטרינת הציפיות הסבירות ועילות חוזיות וכן עשיית עושר ולא במשפט.

הקבוצה נשוא התובענה הייצוגית בהתאם להגדרת המבקשת הינה: "כל מי ששילם למשיבה בשבע השנים שקדמו להגשת בקשה זו ועד למועד אישורה כייצוגית פרמיות בגין כיסויים ביטוחיים (לרבות, אך לא רק, אובדן כושר עבודה וביטוח חיים ו/או ריסק) בגין תקופה בה המבוטח לא עבד בפועל והמשיבה גבתה מהם פרמיה הכוללת "תוספת מקצועית" או תוספת אחרת מכל סוג שהיא הנובעת מסיכון הכרוך בעבודת המבוטח".

המבקשת טוענת כי אין בידיה נתונים המאפשרים העמדת הערכה מדוייקת של גובה הנזקים שנגרמו לחברי הקבוצה, יחד עם זאת ברור, כך לשיטתה, כי המדובר בנזקים במליוני ש"ח רבים.

ביאור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות:
טבלה מסכמת:

הסכום הנתבע	כמות תביעות	סוג
אלפי ש"ח		<u>תובענות שאושרו כתביעות ייצוגיות</u>
16,496	1	צוין סכום המתייחס לחברה
		<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>
163,041	7	צוין סכום המתייחס לחברה
100,000	1	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה
-	3	לא צוין סכום התביעה
7,511		סכום ההפרשה הכולל בגין התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 7,511 אלפי ש"ח (31 לדצמבר, 2016 - 5,918 אלפי ש"ח).

ג. הליכים אחרים

חוץ מהליכים המשפטיים המתוארים לעיל, אין לחברה הליכים נוספים שאינם במסגרת עסקי ביטוח. כנגד החברה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות לממונה על שוק ההון, הביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן - "הממונה") ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגפי תלונות הציבור בחברה. הכרעות הממונה בתלונות אלו, אם וככל שניתנה בהן הכרעה, ניתנות לעיתים, ובשנים האחרונות אף יותר כהכרעות רוחביות ביחס לקבוצת מבוטחים. לפני הוצאת נוסח סופי של הכרעות, מוציא הממונה בדרך כלל טיוטת הכרעה.

כן עורך הממונה, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבוטחים, ביקורות מטעמו בחברה ו/או בקשות לקבלת נתונים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, ו/או מתן הנחיות ביחס לטיפול החברה במוצרים השונים בעבר, לרבות מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לפעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות הנחיות לתיקון ו/או ביצוע פעולות שונות. בהתאם לממצאי ביקורות ו/או נתונים המועברים, מטיל הממונה עיצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה, וזאת בהמשך להודעה על כוונה להטיל עיצום כספי וניתנת הזדמנות לטעון כנגד הכוונה להטיל את העיצום הכספי.

ד. בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ותובענות אשר אושרו כנגד החברה, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי החברה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין החברה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים.

חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת החברה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת.

במסגרת זו פורסמו בשנים 2011 ו-2012 חוזרים שעניינם "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים המוסדיים". החברה מטפלת באופן שוטף בטיוב זכויות מבוטחים, בכל הקשור לניהול המוצרים בחברה, בהתאם לחוזר "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים המוסדיים" ובהתאם לפערים המתגלים מעת לעת. החברה מבצעת הפרשות מסוימות בהתאם לצורך. לא ניתן להעריך באופן מלא באם נדרשות הפרשות נוספות בקשר עם תהליכי טיוב נתוני זכויות העמיתים.

בנוסף, קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח, עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר.

לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

ביאור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

- א. לעניין בקשה לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה, ראה באור 6 (א') (9-15).
- ב. ביום 28 במאי, 2017 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 18 מיליון ש"ח בהתאם לאישור שהתקבל מהממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח. הדיבידנד חולק ביום 6 ביוני, 2017.
- ג. ברבעון השני של שנת 2017 התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה, בענף ביטוח חיים, בביטוח יחסי בשיעור של 80% (Quota Share) עם מבטח משנה בדירוג גבוה בגין כיסויי ריסק מוות ביחס לכל הפוליסות שנחתמו עד ליום 31 בדצמבר, 2016, למעט פוליסות מסוג "מעורב" ("התיק הביטוחי"). החברה קיבלה סך של 129.3 מיליון ש"ח המייצג את חלק מבטח המשנה ביתרת הוצאות הרכישה הנדחות ברוטו, בגין התיק הביטוחי. סכום זה נרשם בספרי החברה כ"חלק מבטח המשנה בהוצאות רכישה נדחות" ("דאק משנה") ובהתאם, ההון הנדרש של החברה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשמ"ח-1998 קטן בסכום זהה. יתרת הוצאות רכישה נדחות משנה תתעדכן מדי תקופה בהתאם לחלק מבטחי המשנה בתוצאות תיק הביטוח.
- ד. ביום 23 במאי 2017 אישרה האסיפה השנתית של בעלי המניות את התאמת תנאי העסקתו של י"ר הדירקטוריון, מר אלי אלעזרא, להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 ("החוק"), כך שהעלות הכוללת של העסקתו של מר אלעזרא לא תעלה על מגבלת עלות העסקה המקסימאלית על פי החוק לי"ר הדירקטוריון, כאשר פיצויי פיטורים ותשלומים פנסיוניים על פי דין אינם נלקחים בחשבון לצורך תקרה כאמור.
- ה. במהלך השנה החברה ביצעה עסקאות זניחות עם בעל השליטה בה או שלבעל השליטה בה היה עניין באישורן, בעלות סוגים ומאפיינים כמפורט בנוהל עסקאות זניחות. עסקאות אלה כללו את ההתקשרויות הבאות:
- (1) התקשרות עם ממסי שירותי דרך וגרירה בע"מ (להלן - "ממסי") לרכישת פוליסות מסוג ביטוח רכב חובה ומסוג ביטוח רכב מקיף בעבור צי המשאיות שבבעלות ממסי בהיקף שנתי בסך של 343 אלפי ש"ח.
 - (2) השכרת שטח מסחרי לאלבר ציי-רכב (ר.צ) בע"מ ("אלבר") בבניין גב ים שבבעלות החברה בעלות שנתיית בסך של 361 אלפי ש"ח.
 - (3) אישור תקציב תרומות לקרן אלעזרא לשנים 2016 ו-2017 בסכומים של 270 אלפי ש"ח ו-270 אלפי ש"ח, בהתאמה.
 - (4) התקשרות עם אלבר לרכישת פוליסות ביטוח עסקים בעלות שנתיית בסך של כ-960 אלפי ש"ח.
 - (5) התקשרות עם אפרידר החברה לשיכון ופיתוח ישראל בע"מ (להלן אפרידר), לרכישת פוליסות ביטוח עסקים וחבויות בעלות שנתיית בסך של כ-304 אלפי ש"ח.
 - (6) בחודש ספטמבר 2016 אישר דירקטוריון החברה לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקה כלא חריגה, השכרת שטח משרדים לאלבר בבניין גב ים שבבעלות החברה. נכון למועד פרסום הדוח, הושכר השטח לאלבר.
 - (7) בחודש מרס 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שוועדת הביקורת סיווגה את העסקאות כלא חריגות, שיתוף פעולה עם אלבר לקבלת הפניות למכירת ביטוחי רכב של החברה וכן לצירופה של החברה למועדון הצרכנות של אלבר.
- ו. ביום 29 באוגוסט, 2016, נחתם הסכם בין החברה לאלטשולר שחם חברת ביטוח בע"מ להעברת התיק הביטוחי והפיננסי של אלטשולר שחם לידי החברה בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם. התיק הביטוחי כולל העברת תיק ריסק בשווי 8.5 מיליון ש"ח פרמיה משונתת, ותיק פיננסיים בשווי 283 מיליון ש"ח צבירה. העברת התיק הושלמה ביום 1 בינואר, 2017.
- ז. ביום 26 ביולי 2017 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, את עדכון תנאי העסקתם של מר מאיר אלעזרא והגב' עדן שיראל ("הגב' שיראל"), קרובים של בעל השליטה מר אלי אלעזרא, וזאת כחלק מעדכוני שכר שנעשו בחברה בחודש יוני 2017.
- ח. במהלך שנת 2017 החברה התקשרה בעסקת ביטוח משנה מסוג ביטוח יחסי (Quota Share) בענף רכב חובה בגין שנת חיתום 2017 בשיעור של 70.5%.

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ט. שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב עתודות הביטוח:

1. ביטוח חייםהשפעת שינוי שיעור מימוש גמלא:

לעניין השפעת שינוי שיעור מימוש גמלא על החברה, ראה באור 33 ד (1) בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2016.

(א) השפעת השינויים בריבית:

לשינויים בריבית השפעה על העתודות לגמלה ועל בדיקת נאותות העתודות (LAT) כדלהלן:

1. השפעת הריבית על העתודות לגמלה

ירידה (עליה) בעקום הריבית חסרת-סיכון מגדילה (מקטינה) את העתודה לגמלאות בתשלום והעתודה לגמלאות נדחות עקב שימוש בריבית היוון נמוכה (גבוהה) יותר וזאת ככל שיידרש שינוי בריבית ההיוון עקב השינויים בריביות השוק.

בנוסף, העתודה המשלימה לגמלאות נדחות מושפעת מצפי הכנסות עתידיות (באמצעות פקטור K), כך שהירידה (עליה) בריבית עלולה להקטין (להגדיל) את צפי ההכנסות העתידיות, ובמידה ולפי הצפי החדש לא ניתן יהיה לממן את המשך ההפרשות לעתודה זו, החברה תגדיל את העתודה על מנת להקטין את גובה ההפרשות העתידיות (או להפך).

2. בדיקת נאותות העתודה (LAT)

החברה בודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים (כולל סיעוד) ובמידת הצורך, החברה מגדילה את העתודות. הבדיקה מבוצעת על פי ההנחיות הרגולטוריות ועל בסיס הנחות אקטואריות ועקום ריבית חסרת-סיכון בתוספת פרמיית אי-נזילות. ככל שיהיו שינויים בהנחות אלו, תשתנה ההשלמה הנדרשת על-פי בדיקה זו.

ירידה (עליה) בעקום הריבית חסרת סיכון ו/או בשיעור פרמיית אי-נזילות תגדיל (תקטין) את ההשלמה לעתודות הנדרשת על-פי בדיקת ה-LAT (ככל שנדרשת השלמה) עקב ירידה (עליה) בצפי ההכנסות מהשקעות על הנכסים המגבים את העתודות (אשר אינן מגובות באגרות חוב מיועדות).

באור 7: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ט. שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב עתודות הביטוח (המשך):

1. ביטוח חיים (המשך)

(ב) בתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2017 חלה ירידה בשיעור הריבית חסרת הסיכון ארוכת הטווח שהביאה לגידול בעתודות כמפורט בטבלה. השפעת עדכון ההנחות הנ"ל על התוצאות הכספיות מפורטת להלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	ל-9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2016	2016	2017	2016	2017
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			
1.2	-	2.2	2.3	1.1
4.0	-	-	-	-
5.2	-	2.2	2.3	1.1
3.4	-	1.4	1.5	0.7

השפעת הירידה (העלייה) בשיעור ריבית היוון בחישוב עתודות לגמלא

שינוי בשיעור מימוש גמלא

סך הכל לפני מס

סך הכל לאחר מס

י. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהמשך לאמור בבאור 33(2ד) לדוחות הכספיים השנתיים, בדבר ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי, החברה הגדילה את הפרשות לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ב-30 בספטמבר, 2017 בסך של כ- 10.7 מיליון ש"ח וכ-4.9 מיליון ש"ח בהתאמה לפני מס וכ-6.9 מיליון ש"ח ו-3.2 מיליון ש"ח בהתאמה לאחר מס. בתקופות המקבילות אשתקד נרשמו הפרשות בסך של כ- 44 מיליון ש"ח וכ-4.2 מיליון ש"ח בהתאמה לפני מס וכ-28.2 מיליון ש"ח ו-2.8 מיליון ש"ח בהתאמה לאחר מס.

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 הפרישה חברה סך של כ-34.3 מיליון ש"ח לפני מס וכ-22.3 מיליון ש"ח לאחר מס.

באור 8: - מיסים על הכנסה

א. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שיעור מס כולל במוסדות כספיים	שיעור מס רווח %	שיעור מס חברות	שנה
35.90	17.00	25.00	2016
35.04	17.00	24.00	2017
34.19	17.00	23.00	2018 ואילך

באור 9: - אירועים לאחר תקופת הדיווח

א. במהלך חודש אוקטובר, 2017 התקבלה אצל החברה הודעה מאת הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון ("הממונה"), בדבר הטלת עיצום כספי על החברה בסך של 1.2 מיליון ש"ח. עיצום זה הוטל בעקבות ממצאי ביקורת שערכה הממונה, בנוגע ליישום הוראות חוזר ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים ("החוזר"). העיצום הוטל בגין 6 הפרות של הוראות החוזר. העיצום הוטל לאחר שהממונה, בהתאם לסמכותה על פי דין, הפחיתה את סכום העיצום ב-20% מהטעמים הבאים:

1. בשלוש השנים שקדמו להפרה הממונה לא מצאה כי החברה הפרה את אותה הפרה.
2. החברה נקטה מספר פעולות למניעת ההפרה והקטנת הנזק.

החברה כללה בדוחותיה הכספיים הפרשה בהתאם.

ב. ביום 29 בנובמבר, 2017 הכריז דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של 7 מיליון ש"ח בהתאם להוראות הממונה בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח. חלוקת הדיבידנד כפופה לקבלת אישור הממונה.

ג. ביום 3 בספטמבר 2017, אישר הדירקטוריון את התקשרות החברה בהסכם ביטוח משנה עם מבטח משנה, במסגרתו רכשה החברה ביטוח משנה לסיכונים בגין התביעות התלויות בשייר החברה ("התביעות התלויות") במסגרת עסקי ביטוח חובה בלבד, בגין השנים 2012, 2013 ו-2016 ("שנות החיתום"). הפרמיה למבטח המשנה בגין ההתקשרות תעמוד על סך של כ-205 מיליון ש"ח ("הפרמיה"). במסגרת ההתקשרות תעביר החברה למבטח המשנה חלק מהסיכונים של התביעות התלויות, ויתקבל כיסוי מלא בגובה של כ-120% מגובה התביעות התלויות. מובהר, כי ניהול התביעות יישאר בידי החברה. ביום 10 בנובמבר, 2017 עם קבלת כתב ערבות בנקאית מאת מבטח המשנה בגין העסקה התמלאו כל התנאים המתלים בעסקה.

הפרמיה, למעט סך של כ-6 מיליון ש"ח אשר ישולמו למבטח המשנה, תישאר בידי החברה לכל אורך תקופת ההתקשרות כפיקדון ממנו תשולמנה התביעות התלויות, כאשר בגין הפיקדון תשולם ריבית למבטחי המשנה בשיעור שנתי של כ-3% (לא צמוד). חלקו של מבטח משנה בתביעות התלויות ליום 30 בספטמבר, 2017 בגין העסקה הנ"ל מסתכם לסך של 188 מיליון ש"ח, ולפיכך יקטנו דרישות ההון של החברה בגין תביעות תלויות בסך של כ-22.7 מיליון ש"ח וכן בגין נכסים שלאחר העסקה יוחזקו כנגד עודפי הון בסך של כ-2.5 מיליון ש"ח ומנגד תרשום החברה הפסד בסך של כ-5.7 מיליון ש"ח לפני מס וכ-3.7 מיליון ש"ח לאחר מס. בסה"כ הגדילה העסקה הנ"ל את עודף ההון של החברה בסך של כ-18.9 מיליון ש"ח.

ד. ביום 16 בנובמבר 2017 פרסמה החברה את דוח הדירוג של חברת מידרוג בע"מ ("מידרוג") לפיו הותירה מידרוג על כנו דירוג של A3.il לאיתנות הפיננסית (IFS) של החברה והותירה על כנו דירוג של Baa2.il לכתבי ההתחייבות הנדחים (הון משני מורכב) שהנפיקה החברה. אופק הדירוג יציב. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי מיום 16 בנובמבר 2017 (2017-01-100801).

ה. ביום 21 בנובמבר, 2017 התקבלה בחברה בקשה חדשה לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה ונגד חברות ביטוח נוספות, ראה באור 6 (א'), 15 לעיל.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2017

מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	זמינים למכירה	מוחזקים לפדיון	מוצגים כפקדונות הלוואות וחייבים	סה"כ	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
-	622,545	400,757	-	1,023,302	נכסי חוב סחירים (1)
-	-	-	1,094,271	1,094,271	נכסי חוב שאינם סחירים (**)
64,855	11,827	-	-	76,682	מניות (2)
25,359	-	-	-	25,359	אחרות (3)
90,214	634,372	400,757	1,094,271	2,219,614	סה"כ

(* נכסים מוחזקים לפדיון מוצגים בעלות מתואמת. שווים ההוגן של נכסים אלו ליום 30 בספטמבר, 2017 הינו 437,942 אלפי ש"ח.

(**) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים- ראה ביאור 5 ב' "מכשירים פיננסיים".

ליום 30 בספטמבר, 2016

שווי הוגן דרך רווח והפסד	זמינים למכירה	מוחזקים לפדיון*	הלוואות וחייבים	סך הכל	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
-	565,344	451,642	-	1,016,986	נכסי חוב סחירים (1)
-	-	-	1,131,518	1,131,518	נכסי חוב שאינם סחירים (**)
56,984	20,258	-	-	77,242	מניות (2)
20,132	-	-	-	20,132	אחרות (3)
77,116	585,602	451,642	1,131,518	2,245,878	סה"כ

(* נכסים מוחזקים לפדיון מוצגים בעלות מתואמת. שווים ההוגן של נכסים אלו ליום 30 בספטמבר, 2016 הינו 477,028 אלפי ש"ח.

(**) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים- ראה באור 5 ב' "מכשירים פיננסיים".

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2016

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים (לפדיון*) מבוקר אלפי ש"ח	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד	
1,087,160	-	445,775	641,385	-	נכסי חוב סחירים (1)
1,164,092	1,164,092	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (**)
83,399	-	-	18,561	64,838	מניות (2)
25,535	-	-	-	25,535	אחרות (3)
<u>2,360,186</u>	<u>1,164,092</u>	<u>445,775</u>	<u>659,946</u>	<u>90,373</u>	סה"כ

(*) נכסים מוחזקים לפדיון מוצגים בעלות מתואמת. שווים ההוגן של נכסים אלו ליום 31 בדצמבר, 2016 הינו 471,384 אלפי ש"ח.

(**) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים- ראה באור 5 ב' "מכשירים פיננסיים".

נכסי חוב סחירים (1)

ליום 30 בספטמבר, 2017

הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
403,577	359,429	אגרות חוב ממשלתיות
		נכסי חוב אחרים:
		<u>שאינם ניתנים להמרה</u>
218,968	204,547	זמינים למכירה
400,757	400,757	מוחזקים לפדיון
619,725	605,304	
<u>1,023,302</u>	<u>964,733</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
1,629		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)(1) נכסי חוב סחירים (המשך)

ליום 30 בספטמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
394,474	329,988	אגרות חוב ממשלתיות
		נכסי חוב אחרים:
		<u>שאינם ניתנים להמרה</u>
170,870	165,230	זמינים למכירה
451,642	451,642	מוחזקים לפדיון
622,512	616,872	
1,016,986	946,860	סך הכל נכסי חוב סחירים
744		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
473,159	418,046	<u>אגרות חוב ממשלתיות</u>
		זמינות למכירה
		נכסי חוב אחרים:
		<u>שאינם ניתנים להמרה</u>
168,226	163,532	זמינים למכירה
445,775	445,775	מוחזקים לפדיון
614,001	609,307	
1,087,160	1,027,353	סך הכל נכסי חוב סחירים
959		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)(2) מניות

ליום 30 בספטמבר, 2017		
עלות	הערך בספרים	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
16,621	11,827	מניות סחירות
52,280	64,855	מניות שאינן סחירות
68,901	76,682	סך הכל מניות
	7,590	ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2016		
עלות	הערך בספרים	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
16,621	20,258	מניות סחירות
52,280	56,984	מניות שאינן סחירות
68,901	77,242	סך הכל מניות
	-	ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2016		
עלות	הערך בספרים	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
16,621	18,561	מניות סחירות
52,280	64,838	מניות שאינן סחירות
68,901	83,399	סך הכל מניות
	-	ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)השקעות פיננסיות אחרות (3)

ליום 30 בספטמבר, 2017	
עלות	הערך בספרים
	בלתי מבוקר
	אלפי ש"ח
18,069	18,979
2,277	6,380
20,346	25,359
20,346	25,359
	-

השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
מכשירים נגזרים
סה"כ השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2016	
עלות	הערך בספרים
	בלתי מבוקר
	אלפי ש"ח
17,068	20,132
	-

השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2016	
עלות	הערך בספרים
	מבוקר
	אלפי ש"ח
15,913	16,199
4,867	9,336
20,780	25,535
	-

השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
מכשירים נגזרים
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
ירידות ערך שנזקפו לדוח רווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות, מוצרים מובנים.
